ANALIZA JURIDICA A DREPTURILOR PERSOANELOR TRAFICATE

ROMÂNIA

Cu sustinere financiara din partea Programului Prevenire si lupta impotriva criminalitatii Comisia Europeana - Directoratul General - Afaceri Interne. Publicatia reflecta exclusiv viziunea autorului si a partenerilor de proiect, iar Comisia Europeana nu este responsabila pentru nicio alta utilizare a informatiei incluse in aceasta.

Asociatia PRO REFUGIU.org

NHC NETHERLANDS HELSINKI COMMITTEE

ADPARE

PREFAȚĂ

Acest raport a fost scris ca parte a proiectului implementat pe o perioada de 3 ani *"Promovarea drepturilor persoanelor traficate în Bulgaria, România și Slovacia cu accent pe asistența legală - o perspectivă bazată pe Drepturile Omului"*. Oferă o analiză juridica asupra calității persoanelor supuse traficului de persoane în cursul procesului penal și a altor proceduri relevante și tratamentul acestora de către sistemul judiciar. O atenție specială este acordată accesului la asistența juridică și protecția drepturilor lor ca victime și martori, inclusiv accesul la compensații financiare. Raportul are în vedere prevederile legale referitoare la calitatea de victimă a traficului de persoane/martor, precum și implementarea acestora în practică pe baza experienței ONG-urilor partenere și a informației obținute în urma intervievării victimelor. Este acordată o atenție deosebită și definiției traficului de persoane și a modului în care este aplicată în practică, în special dacă oferă o protecție egală fără discriminare tuturor victimelor traficului de persoane. O problemă comună mai multor țări, precum Bulgaria, România și Slovacia, o reprezintă lipsa accesului victimelor la consiliere și asistență juridică. Lipsește, deasemenea, și sistemul de referire adecvat care să asigure victimelor informații despre procedurile juridice relevante, despre drepturile lor de la primul contact cu autoritățile. Există foarte puțini avocați specializați în asistența victimelor traficului de persoane. Asistența juridică din oficiu oferită de stat este rară și adesea limitată

la o prezență formală a avocatului în timpul procesului.Chiar dacă, din punct de vedere formal victimele au dreptul de a solicita compensații financiare pentru prejudiciile suferite, în practică sunt rareori acordate și atunci foarte greu puse în executare. Prevederi legale, precum audierile cu ușile închise sau prin mijloace audio-video, care ar putea proteja siguranța și viața privată a victimelor, nu sunt utilizate în mod efectiv. Multor actori ai sistemului judiciar, inclusiv politic, procurori, judecatori, avocati, le lipsesc noțiunile despre traficul de persoane și impactul psihologic, social, medical asupra victimelor, iar, în unele cazuri, victimele sunt tratate necorespunzator de către însuși reprezentanții sistemului judiciar. Drept consecință, victimele traficului de persoane înfruntă obstacole în accesul lor la justiție, la procedurile penale, fapt care conduce la re-victimizare. In același timp ONG-urile nu beneficiază de training în oferirea de consiliere juridică și dispun de fonduri limitate pentru asistență, reprezentare juridică.

Deși a crescut gradul de conștientizare a faptului că, traficul de persoane și exploatarea ființelor umane prin muncă, sclavie constituie încălcări severe ale drepturilor omului, statele tind să se concentreze pe acuzarea, pedepsirea autorilor, în timp ce protecția persoanelor supuse traficului este lăsată la urmă. Adesea, victimele sunt văzute ca simple instrumente pentru urmărirea penală fără o atenție corespunzatoare acordată impactului pe care mărturia împotriva autorilor ar putea să o aibă asupra actualei și viitoarei bunăstări, siguranțe și vieți.

Proiectul a fost realizat pentru a răspunde unora dintre provocările menționate mai sus. Obiectivele sale sunt:

- Sporirea gradului de conștientizare al avocaților și consilierilor sociali despre traficul de persoane, impactul său și drepturile victimelor
- Imbunătățirea accesului la consiliere, asistență, reprezentare juridică a victimelor în cursul procesului penal și a altor proceduri legale.
- Creșterea capacității ONG-urilor și a consilierilor sociali de a oferi informații juridice și consiliere persoanelor traficate.
- Consolidarea capacității ONG-urilor de a efectua un advocacy efectiv pentru protecția și promovarea drepturilor persoanelor

traficate ca victime și martori ai unei grave infracțiuni și violari a drepturilor omului.

Un prim pas, a fost acela de a cartografia situația curentă în ce privește poziția victimelor în procedura penală și în alte proceduri legale relevante. In acest sens, a fost creat un chestionar pentru a ghida cercetarea, pe baza standardelor minime expuse în Directiva 2011/36/UE pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane și protecția victimelor, în Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane și alte standarde internaționale relevante. Acest fapt a condus la întocmirea a 3 rapoarte naționale asupra situației actuale din Bulgaria, România și Slovacia. Rapoartele vor fi utile în training-urile naționale ale consilierilor sociali, avocaților și vor constitui baza pentru activitatile de lobby și advocacy care vor fi dezvoltate de ONG-urilor partenere. Rezultatele cercetărilor naționale vor fi dezbatute în cadrul meselor rotunde cu părțile interesate relevante, inclusiv judecatori, procurori.

Pe baza rezultatelor cercetării, un grup de cate 15-20 asistenti sociali, în fiecare țară vor fi instruiți pentru a oferi consiliere juridică și informații pentru persoanele traficate. De asemenea, la nivelul fiecarei țări partenere, un grup de 20 avocați vor fi instruiți pentru a oferi asistența juridică victimelor traficului de persoane și a le proteja interesele, drepturile în cursul procedurilor juridice. Training-urile vor fi urmate de o serie de întâlniri între experți pe diferite teme, în funcție de situația națională. Obiectivul este de a crea o rețea sustenabila de consilieri sociali și avocați, aptă să furnizeze consiliere, asistență juridică persoanelor traficate, care va continua să opereze și după finalizarea proiectului.

Pe durata proiectului va fi realizat un pliant pentru informarea persoanelor traficate asupra drepturilor lor, inclusiv o lista cu avocații instruiți care să ofere asistență juridică specializată. Flyer-ul va fi distribuit tuturor celor care ar putea veni în contact cu victimele traficului de persoane, inclusiv ONG-uri, centre de asistență socială, poliție și ambasade.

De asemenea, pentru consilierii sociali și avocați, va fi dezvoltat

un model de monitorizare a cazurilor în instanță cu privire tratamentul victimei / martor și protecția drepturilor și intereselor acesteia. Monitorizarea va fi realizată de către studenții de la drept care vor fi special instruiți in acest sens. Rezultatele vor oferi părților interesate recomandări concrete cu privire la modul cum să îmbunatățească tratamentul victimelor traficului de persoane în lumina standardelor Europene și internaționale. Pentru un advocacy regional se va întocmi un rezumat comun al rapoartelor naționale, al rezultatelor procesului de monitorizare și al problemelor comune identificate.

In cursul celui de al treilea an va fi organizat un training de lobby și advocacy pentru ONG-urile partenere pentru a se vedea cum s-au utilizat rezultatele proiectului pentru lobby&advocacy național, regional și internațional în vederea îmbunătățirii poziției victimelor traficului de persoane în procedura penală și în alte proceduri juridice relevante. Training-ul va fi urmat de evenimente media, mese rotunde cu factori de decizie, experți internaționali și un grup de avocați selectați dintre cei instruiți precum și alte activități de advocacy, în funcție de fiecare țară.

Netherlands Helsinki Committee
Julia Koster
Marjan Wijers

Autor: ASOCIATIA PRO REFUGIU

D-na. Silvia Antoaneta Berbec, Președinte, Expert Jurist, Avocat Definitiv Baroul Bucureti.
D-na. Mirela Gorunescu, Expert Jurist, Conferentiar Universitar Doctor, Prodecan Facultatea de Drept Universitatea Nicolae Titulescu, Avocat Baroul București.

Interviuri: realizate de echipa ADPARE
Analizate de D-na Alexandra Mitroi, Psiholog

Respondenti

Institutii
Agenția Națională Impotriva Traficului de Persoane
Consiliul Superior al Magistraturii
Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism
Inspectoratul General pentru Imigrări
Inspectoratul General de Poliție
Ministerul de Justiție- Direcția Probațiune (structura centrală)
Serviciul Probațiune –Tribunal Ialomița
Serviciul Probațiune– Tribunal Suceava
Baroul Arad

Organizații non-guvernamentale
ADPARE – Asociația Pentru Dezvoltarea Practicilor Alternative de Reintegrare si Educație
Asociația Generație Tanară
Consiliul Național Român pentru Refugiați
ARCA – Forumul Român pentru Refugiați și Migranți

Traducere
D-na Lavinia Masgras

Editor
Asociația Pro Refugiu

București, România
office@prorefugiu.org
www.prorefugiu.org

INTRODUCERE

Traficul de ființe umane este un fenomen complex care are un impact puternic asupra societății noastre moderne și are consecințe negative, severe pentru victimele sale. Traficul de persoane constitutie o gravă încălcare a drepturilor fundamentale ale omului. Statele au obligația de a preveni și combate traficul și de a oferi victimelor remedii adecvate, inclusiv protecție, asistență și compensații.

Potrivit statisticilor și variatelor rapoarte internationale, România este o țară de origine, tranzit și destinație. In decursul ultimilor ani oarecare progrese au fost realizate de România în ceea ce privește protecția victimelor traficului de persoane și a drepturilor acestora, dar încă există deficiențe care trebuie abordate.

Acest raport național a fost realizat de catre ASOCIATIA PRO REFUGIU și prezintă o imagine de ansamblu a cadrului legal și a implementarii acestuia, precum și obstacolele cu care se confruntă victimele în accesarea drepturilor pe care le au conform legii. In cadrul raportului se regăsesc exemple, studii de caz, din practica asistenței oferite victimelor. In plus, pe lângă analiza juridică, au fost realizate si 5 interviuri cu victime ale traficului de persoane. Prin intermediul interviurilor a fost prezentată experiența victimelor cu variați actori (organe de aplicare a legii, procurori, avocați, judecători) implicați în diferite etape ale procedurilor penale. Toți cei 5 respondenți au fost la

momentul intervievării clienți ai ONG-ului ADPARE. Dorim a ne exprima recunoștința față de disponibilitatea de a susține cercetarea prin împărtășirea percepțiilor, sentimentelor și gândurilor lor.

Raportul se încheie cu o serie de recomandări având ca scop îmbunătățirea accesului victimelor traficului de persoane la asistență și reprezentare juridică, precum și îmbunătățirea tratamentului acestora ca victime / martori în procedura penală și în alte proceduri juridice relevante. Recomandările se bazează pe standardele minime expuse in Directiva 2011/36/UE, Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane și a altor stardarde internaționale relevante, inclusiv Protocolul UN privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane.

1.
STATISTICI

Acest capitol oferă o prezentare detaliată a statisticilor traficului de persoane în România în perioada 2011-2012. Satisticile nu oferă informații specifice privind tipurile de munci în raport de care persoanele au fost exploatate. Cu toate acestea, cele mai comune domenii pentru bărbați sunt în general în construcții, agricultură și industria forestieră, iar pentru femei agricultură și muncile la domiciliu.

Datele au fost colectate cu sprijinul următoarelor autorități:

- Agenția Națională Impotriva Traficului de Persoane
- Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism
- Consiliul Superior al Magistraturii
- Ministrul Justitiei – Directia Probatiune
- Inspectoratul General al Poliției Române
- Inspectoratul General pentru Imigrări

Tabel 1: Numărul victimelor traficului de persoane identificate de Agenția Națională Impotriva Traficului de Persoane

An	Total nr. victime identificate	Forme de exploatare	Femei		Bărbați		RO	Străini
			Adulți	Minori	Adulți	Minori		
2011	1048							
		Exploatare sexuală	251	244	0	11	505	1
		Exploatare prin muncă	92	6	304	6	402	6
		Comitere furturi forțate	2	1	7	1	11	0
		Cerșetorie forțată	20	11	40	10	81	0
		Pornografie	0	9	1	1	11	0
		Tentativă de exploatare	10	19	2	1	32	0
2012	1041							
		Exploatare sexuală	238	271	9	8	522	4
		Exploatare prin muncă	94	14	275	27	410	0
		Comitere furturi forțate	0	1	3	2	6	0
		Cerșetorie forțată	8	9	27	4	48	0
		Pornografie	1	28	0	2	31	0
		Tentativă de exploatare	7	4	9	0	20	0

Sursa: Agenția Națională Impotriva Traficului de Persoane

Tabel 2: Numărul victimelor identificate supuse traficului intern și transfrontalier

TRAFIC DE PERSOANE INTERN					
An	Forme de exploatare	Femei		Bărbați	
2011		Adulți	Minori	Adulți	Minori
	Exploatare sexuală	61	188	-	11
	Exploatare prin muncă	-	3	7	1
	Cerșetorie forțată	-	3	-	3
	Pornografie	-	4	1	1
	Alte forme de trafic persoane	-	1	-	-
TRAFIC DE PERSOANE EXTERN					
	Exploatare sexuală	190	56	-	-
	Exploatare prin muncă	92	3	297	5
	Cerșetorie forțată	20	8	40	7
	Pornografie	-	5	-	-
	Alte forme de trafic persoane	2	-	7	1

TRAFIC DE PERSOANE INTERN					
An	Forme de exploatare	Femei		Bărbați	
2011		Adulți	Minori	Adulți	Minori
	Exploatare sexuală	74	220	8	8
	Exploatare prin muncă	-	3	7	1
	Cerșetorie forțată	-	3	-	3
	Pornografie	-	4	1	1
	Alte forme de trafic persoane	-	1	-	-
TRAFIC DE PERSOANE EXTERN					
	Exploatare sexuală	190	56	-	-
	Exploatare prin muncă	92	3	297	5
	Cerșetorie forțată	20	8	40	7
	Pornografie	-	5	-	-
	Alte forme de trafic persoane	2	-	7	1

Tabel 3: Numărul victimelor părți vătămate sau martori in procedurile penale

An	Total nr. victime părți vătămate/ martori	Femei		Bărbați	
		Adulți	Minori	Adulți	Minori
2011	1005	345	285	346	29
2011	1024	341	318	322	43

Sursa: Agenția Națională Impotriva Traficului de Persoane

Tabel 4: Numărul victimelor traficului de persoane intervievate/audiate ca părți vătămate/ martori în cursul etapei de urmărire penală (până la emiterea rechizitoriului)

An	Forme de exploatare	Nr. victime
2011	Exploatare sexuală	447
	Munca forțată	383
	Cerșetorie forțată	98
	Alte forme de trafic persoane	16
2012	Exploatare sexuală	455
	Munca forțată	431
	Cerșetorie forțată	81
	Alte forme de trafic persoane	9

Sursa: Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism

Tabel 5: Numărul cazurilor și al învinuiților/ inculpaților acuzați

An	Total nr. cazuri/ etapă urmărire penală	Total nr. învinuiți/etapă urmărire penală	Total nr. inculpați trimiși în instanță
2011	810	2403	480
2012	676	2236	536

Sursa: Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism

Tabel 6: Numărul dosarelor având ca obiect infracțiuni de trafic de persoane și prostituție

Tipul infracțiunii	An	Prima Instanța	Apel	Recurs
Trafic de persoane	2011	465	Lipsă statistici	Lipsă statistici
	2012	422	Lipsă statistici	Lipsă statistici
Prostituție (art. 328 Cod penal)	2011	51	Lipsă statistici	8
	2012	52	Lipsă statistici	15

Sursa: Consiliul Superior al Magistraturii

Tabel 7: Număr persoane condamnate în 2011

An	Tipul infracțiunii	Total nr. persoane condamnate	Adulți		Minori	
			Femei	Bărbați	Femei	Bărbați
2011	Prostituție Art. 328 Cod Penal	96	86	1	9	0
	Trafic de migranți Art. 71 OG nr.105/2001	24	9	13	0	2
	Trafic de persoane Art. 12 Lege nr. 678/2001	90	19	69	2	0
	Trafic de minori Art. 13 Lege nr. 678/2001	143	27	106	3	7
	Pornografie infantilă Art. 18 Lege nr.678/2001	12	0	12	0	0

Sursa: Consiliul Superior al Magistraturii

Tabel 8: Număr persoane condamnate în 2012

An	Tipul infracțiunii	Total nr. persoane condamnate	Adulți		Minori	
			Femei	Bărbați	Femei	Bărbați
2011	Prostituție Art. 328 Cod Penal	42	41	0	1	0
	Trafic de migranți Art. 71 OG nr.105/2001	93	49	44	0	0
	Trafic de persoane Art. 12 Lege nr. 678/2001	161	40	119	0	2
	Trafic de minori Art. 13 Lege nr. 678/2001	255	52	191	3	9
	Pornografie infantilă Art. 18 Lege nr.678/2001	11	0	10	1	0

Sursa: Consiliul Superior al Magistraturii

2.
DREPT PENAL

In acest capitol sunt dezbătute prevederile legale privind traficul de persoane și practice similare, precum și implementarea lor în practică. De asemenea, se evidențiază o serie de probleme juridice și practice.

2.1 Incriminarea traficului de persoane

In legislația română este transpusă în totalitate definiția din articolul 3 lit. a) Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate.

"Expresia trafic de persoane indică recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare de recurgere sau prin recurgere la forță ori la alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate ori prin oferta sau acceptarea de plăți ori avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritate asupra alteia în scopul exploatării. Exploatarea conține, cel puțin, exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe."

Traficul de persoane este incriminat în Legea nr. 678/2001 privind

prevenirea și combaterea traficului de persoane. Prevederile legale nu sunt încă incluse în Codul Penal ci în legea specială. Această situație se va schimba odată cu intrarea în vigoare a noului Cod Penal, care este prevăzută pentru 1 Februarie 2014. Din acel moment prevederile privind incriminarea traficului de persoane se vor regăsi în noul Cod Penal.

Articol 12(1) Legea nr. 678/2001 prevede:

"Constituie infracțiunea de trafic de persoane recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea ori primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrangere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitand de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, in scopul exploatării acestei persoane, și se pedepsește cu inchisoare de la 3 ani la 10 ani și interzicerea unor drepturi."

Potrivit art.12(2) fapta este și mai gravă când:

- Este comisa de doua sau mai multe persoane împreună;
- S-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății;
- S-a comis de un funcționar public in exercițiul atribuțiilor de serviciu.

In aceste cazuri pedeapsa este închisoare de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

Atunci când fapta a avut ca rezultat moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi (art.12(3)).

Articol 13 (1) prevede:

"Recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unui minor, in scopul exploatării acestuia, constituie infracțiunea de trafic de minori și se pedepsește cu inchisoare de la 5 ani la 15 ani și interzicerea unor drepturi."

In cazul în care

"fapta prevăzută la alin. (1) este săvarșită prin amenințare, violență sau alte forme de constrangere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitand de imposibilitatea minorului de a se apăra ori de a-și exprima voința sau prin oferirea, darea, acceptarea ori primirea de bani sau de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra minorului,"

pedeapsa este închisoare de la 7 ani la 18 ani și interzicerea unor drepturi (art.13 alin.2)

Dacă faptele prevăzute in art.13 la alin. (1) și (2) sunt săvarșite in condițiile prevăzute la art. 12 alin. (2) sau de către un membru de familie, pedeapsa este inchisoare de la 7 ani la 18 ani și interzicerea unor drepturi, în cazul prevăzut la alin. (1), și inchisoare de la 10 ani la 20 de ani și interzicerea unor drepturi, în cazul prevăzut la alin. (2).

Potrivit articolului 2 din Legea nr. 678/2001 "exploatarea unei persoane" înseamnă:

1. executarea unei munci sau indeplinirea de servicii în mod forțat ori cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate;
2. ținerea in stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire;
3. obligarea la practicarea prostituției, cerșetoriei, la reprezentări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau alte forme de exploatare sexuală;
4. prelevarea de organe, țesuturi sau celule de origine umană, cu incălcarea dispozițiilor legale;
5. efectuarea unor alte asemenea activități prin care se încalcă drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

Termenul "cu forța" acoperă ambele situații când victima este constrânsă fizic sau moral. Tinerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire înseamnă a pune victima într-o situație de totală dependență față de infractor.

Tentativa se pedepsește atât în cazul adulților cât și al minorilor.

Facilitarea intrării sau rămânerii unei persoane traficate

Articolul 17 Legea nr. 678/2001 stipulează că, constitutie infracțiune și se sancționează cu pedeapsa prevăzută pentru infracțiunea de trafic de persoane:

Fapta de a determina sau de a permite, cu știință, fie direct, fie prin intermediar, intrarea sau rămânerea pe teritoriul țării a unei persoane care nu este cetățean român, supusă traficului de persoane in sensul prezentei legi:

a) folosind față de aceasta mijloace frauduloase, violență sau amenințări ori altă formă de constrangere; sau

b) abuzând de starea specială în care se găsește acea persoană, datorită situației sale ilegale ori precare de intrare sau ședere in țară, ori datorită sarcinii, unei boli sau infirmități ori unei deficiențe, fizice sau mintale.

Utilizarea serviciilor unei persoane traficate:

Articolul 14 indice 1 prevede că fapta de a utiliza serviciile prestate de o persoană despre care beneficiarul știe că este victimă a traficului de persoane ori a traficului de minori, se pedepsește cu inchisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă (dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă).

Traficarea a mai mult de o persoana în același timp:

De la intrarea în vigoare a Legii nr. 678/2001 au existat situații când mai mult de o persoană au fost supuse traficului în același timp si loc. Unele instanțe au apreciat că ar trebui considerat ca fiind vorba de o pluralitate de infracțiuni, fapta trafic de persoane reprezentând infracțiune distinctă în raport de fiecare persoană în parte. Alte instanțe au apreciat că este vorba de o singură infracțiune, comisă în formă continuată.

Inalta Curte de Casație și Justiție a apreciat ca trafic de persoane în

sensul articolelor 12 si 13 din Legea nr. 678/2001, comise împotriva mai multor persoane în același loc și timp, ar trebui considerată o singură infracțiune și nu ca infracțiuni multiple (Decizia nr. XLIX/2007 a Inaltei Curți de Casație și Justiție, Secții Unite, publicată in Monitorul Oficial al Romaniei, partea I, nr. 775 din 15 Noiembrie 2007).

Consimțământul și abuzul de vulnerabilitate:

Definiția traficului de persoane ia în considerare 2 aspecte care impun o interpretare mai largă a traficului:

"Consimțământul" este recunoscut ca fiind irelevant în cazul minorilor și luat în considerare de la caz la caz când victima este adult, astfel subliniind necesitatea de a lua în calcul aspectul de constrângere într-un context mai larg, mai operațional. Articolul 16 din Legea antitrafic prevede "Consimțământul persoanei, victimă a traficului, nu înlătură răspunderea penală a făptuitorului."

Există un **"abuz al poziției de vulnerabilitate"** atunci cand persoana (parțial) consimte la exploatarea sexuală ca rezultat al interacțiunii factorilor de vulnerabilitate– dintre care nici unul nu este un determinant în sine – care actionează sistematic ca:

1. contextul, mediul sau factorii individuali care fac o persoana vulnerabilă la trafic (sărăcia, inegalitatea, discriminarea, violența de gen, apartenența persoanei la o comunitate defavorizată, disfuncționalități intra-familiale, istoric de traumă);
2. modalitățile de a ține o persoana în stare de exploatare, care acționează limitând alegerile victimei (exemplu forțarea persoanei de a abuza de substanțe până la punctul de a îi crea dependență; utilizarea copiilor victimei ca mijloc de amenințare).

Acest aspect este în concordanță cu problema reliefată de UNODC în " Abuzul poziției de vulnerabilitate și alte mijloace", care se concentrează pe înțelegerea și aplicarea acestui concept și subliniază faptul că acționează ca " o trăsătură inerentă de cele mai multe ori, dacă nu în toate cazurile de trafic", având loc în toate fazele traficului de persoane:

"In unele cazuri, vulnerabilitatea si/sau abuzul său sunt utilizate ca mijloace subsidiare, care par sa susțină alte modalități. De exemplu, se poate stabili că o persoană a fost înșelată prin abuzarea de starea sa de vulnerabilitate, pe când o persoană mai puțin vulnerabilă nu ar fi fost păcălită. In alte cazuri, stabilirea abuzului de stare de vulnerabilitatea este un mijloc important prin intermediul căruia un element important al infrațiunii poate fi demostrat."

2.2 Incriminarea practicilor similare

Supunerea la munca forțată sau obligatorie:

Este incriminată în art. 191 Cod penal:

"Fapta de a supune o persoană, în alte cazuri decât cele prevăzute de dispozțiile legale, la prestarea unei munci contra voinței sale sau la o muncă obligatorie, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani."

Articolul nu prevede o defințe a muncii forțate.

In plus față de Codul penal, articolul 42(1) Constitutia Romaniei interzice munca forțată. Potrivit articolului 42(2) nu constitutie muncă forțată. a) activitățile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum și cele desfășurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de conștiință; b) munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată; c) prestațiile impuse în situația creată de calamități ori de alt pericol, precum și cele care fac parte din obligațiile civile normale stabilite de lege.

Articolul 191 Cod penal nu a fost aplicat în ultimii ani în practică. Chiar și în cazurile când victimele traficului sunt supuse muncii forțate, doar prevederile articolelor privind traficul sunt aplicate.

Sclavia

Potrivit articolului 190 Cod penal

"punerea sau ținerea unei persoane în sclavie, precum și traficul de sclavi, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi."

De asemenea tentativa se pedepsește. Prevederea legală nu a fost aplicată în ultimii ani în practica judiciară, deoarece se considera că traficul de persoane are un caracter special și aplicarea prevederilor privind traficul ar trebui sa aibă prioritate față de cele privind sclavia.

Practici asimilate sclaviei și servituții

Codul penal nu conține prevederi privind incriminarea practicii asimilate sclaviei și servituții.Cu toate acestea unele dintre practicile care par să se încadreze acestor cencepte, s-ar putea regăsi în art. 2 Legea antitrafic. Totuși în practica judiciară acestea nu s-au aplicat niciodată.

Prostituția

Prostituția este incriminată în articolul 328 Cod penal:

"Fapta persoanei care își procură mijloacele de existență sau principalele mijloace de existență, practicând în acest scop raporturi sexuale cu diferite persoane, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani."

O persoană care lucrează de bună voie ca prostituată este considerată a fi săvârșit infracțiunea de prostituție și poate fi condamnată. Totuși, în doctrină, prostituția e considerată ca infracțiune când este comisă repetitiv. Ceea ce este antisocial nu este actul singular ci actul repetitiv transformat in obicei, loc de munca curent.

Din statisticile furnizate de catre Consiliul Superior al Magistraturii rezultă că si minorii pot fi – si au existat cazuri- acuzati de prostitutie. Acest lucru este in contradictie cu Conventia privind interzicerea celor

mai grave forme ale muncii copiilor adoptată la cea de-a 87 sesiune a Conferintei Generale a Organizatiei Internationale a Muncii din 1999.

O persoană care se prostituează de bună-voie fiind asistată de altă persoană – nu poate fi considerată victimă a traficului de persoane. Persoana care o asistă este proxenet și nu traficant. Asta înseamnă că prostituatele nu sunt protejate împotriva traficului de persoane și pot fi traficate, exploatate.

Atunci cand totusi, o prostituată este indusă în eroare și recrutată pentru un tip diferit de activitate și este fortată să își ofere serviciile sexuale, poate fi considerată victima a traficului de persoane.

Nu există un studiu care să stabileasc existenta femeilor cu istoric de practicare a prostitutiei printre victimele traficului de persoane. Romania este considerată o sursă pentru traficul de persoane în statele europene și tinand cont de deficientele structurale se poate deduce ca există o protectie general scazută împotriva traficului de persoane față de acest grup vulnerabil.

In noul Cod penal (care va intra în vigoare la 1 Februarie 2014) fapta de prostitutie nu va mai fi pedepsita cu inchisoare. Totusi va rămane ca o faptă pedepsită cu amendă administrativă.

O persoană supusă traficului nu este tinută responsabilă nici pentru fapta de prostitutie nici pentru alte fapte. Articolul 20 din Legea antitrafic prevede că

"Persoana supusă traficului de persoane, care a săvarșit, ca urmare a exploatării sale, infracțiunea de prostituție, de cerșetorie, trecere frauduloasă a frontierei unui stat ori donare de organe sau țesuturi ori celule de origine umană (...) nu se pedepsește pentru aceste infracțiuni."

Proxenetismul

Este incriminat în articolul 329 Cod penal

1. *Îndemnul ori înlesnirea practicării prostituției sau tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o persoană se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi.*

2. *Recrutarea unei persoane pentru prostituție ori traficul de persoane în acest scop, precum și constrângerea la prostituție se pedepsesc cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi.*

3. *Dacă fapta prevăzută în alin. 1 sau 2 este săvârșită față de un minor sau prezintă un alt caracter grav, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 18 ani și interzicerea unor drepturi.*

4. *Banii, valorile sau orice alte bunuri care au servit sau au fost destinate să servească, direct sau indirect, la comiterea infracțiunii prevăzute la alin. 1 - 3 și cele care au fost dobândite prin săvârșirea acesteia se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani.*

Tentativa se pedepsește.

O decizie a Tribunalului Neamt ilustrează distinctia dintre trafic persoane și proxenetism în cazul a trei fete recrutate pentru un club de striptease:

Hotararea nr. 32/P/2011, Tribunalul Neamt

M.S. era administratorul unui club de striptease. Pentru a găsi dansatoare acesta publica variate anunțuri în ziarele locale. După ce fetele au fost selectate, acesta le-a forțat să întrețină relații sexuale cu clienții pentru câte 100 de Euro. Fetele erau supravegheate continuu de către inculpat și angajații acestuia. Dacă acestea refuzau erau bătute, amenințate, sechestrate. M.S. se lăunda în fața fetelor că are relații la

poliție și printre reprezentanții autorităților judiciare care ii erau clienti. Majoritatea fetelor erau minore, fără contracte de muncă, supuse exploatării sexuale și prin muncă.

Părți vătămate s-au constituit 3 fete, din care una era minoră la momentul exploatării. In cursul procesului inculpatul a solicitat schimbarea încadrării juridice din trafic persoane și trafic minori în proxenetism.

Instanța a respins solicitarea luând în considerare probele. A subliniat diferența între trafic de persoane și proxenetism, menționând faptul că proxenetisml nu presupune utilizarea forței, obligarea sau orice altă formă de abuz, pe când traficul de persoane încalcă voința victimei.

Pornografia infantilă

Este incriminată în articolul 18 Legea nr. 678/2001:

"Fapta de a expune, a vinde sau de a răspândi, a inchiria, a distribui, a confecționa ori de a produce în alt mod, a transmite, a oferi sau a pune la dispoziție ori de a deține in vederea răspândirii de obiecte, filme, fotografii, diapozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, care reprezintă poziții ori acte sexuale cu caracter pornografic, ce prezintă sau implică minori care nu au implinit varsta de 18 ani, constituie infracțiunea de pornografie infantilă și se pedepsește cu inchisoare de la 3 la 10 ani."

Trafic de migranți

Articolul 71 paragraf 1 Ordonanța de Guvern nr. 105/2001 incriminează:

"Fapta persoanei care racolează, îndrumă sau călăuzește una sau mai multe persoane în scopul trecerii frauduloase a frontierei de stat, precum și a celei care organizează această activitate constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani."

2.3 Probleme privind definiția traficului de persoane în legislația și practica din România

Există o serie de probleme în raport de definiția traficului de persoane și a interpretării acesteia, atât în ce privește Legea antitrafic cât și Codul penal. Acestea vizează:

- acoperirea tuturor formelor de exploatare;
- relația dintre trafic persoane și proxenetism;
- relația dintre trafic persoane și privarea ilegală de libertate în vederea obligării unei persoane la practicarea prostituției;
- relația dintre trafic de persoane și trafic de migranți;
- relația dintre trafic de minori și pornografie infantilă.

Acoperirea tuturor formelor de exploatare:

Definiția traficului de persoane acoperă, teoretic, marile forme de exploatare. Totuși, în practică, se ridică o serie de probleme în privința victimelor muncii forțate (distinct de prostituție), cerșetoriei forțate, constrângerii la comitere de infracțiuni mărunte, prelevarea ilegală de organe, țesuturi și celule.

Inalta Curte de Justiție si Casație- Secția Penala, Decizia nr. 1940/2011, www.scj.ro

Membrii unui grup infracțional organizat recrutau tineri cu cazier judiciar prin oferirea unor sume de bani în perioada în care se aflau în închisoare. Ulterior acesta le solicita restituirea sumelor de bani la o rată mult mai ridicată decât cea inițială, propunându-le pentru achitarea datoriei să se mute în Italia și să fure în beneficiul acestui grup. Articolul privind traficul de persoane nu se referă la forțarea victimei în a comite fapta de furt, ci forțarea pentru prostituție, cerșetorie, producerea de material pornografic și alte forme de exploatare sexuală.

Cu toate acestea, Inalta Curte de Casație si Justiție i-a condamnat pe membrii grupului infracțional organizat pentru infracțiunea trafic persoane conform art.12 pentru "utilizarea altor activități care încalcă drepturile și libertățile fundamentale"

Probleme practice privind relația dintre Codul Penal și Legea Antitrafic

Când Legea specială antitrafic a fost adoptată nu era foarte clar cum acest nou act ar putea interacționa cu cadrul legal pre-existent. Pentru acest motiv, au existat dificultăți în interpretarea și însăși aplicarea acestora, ceea ce a condus la o jurisprudență inconsecventă. De la intrarea în vigoare au exista 3 tipuri de probleme:

1. relația dintre trafic de persoane și proxenetism;
2. relația dintre trafic persoane și privarea ilegală de libertate în vederea obligării unei persoane la practicarea prostituției;
3. relația dintre trafic de minori și pornografie infantilă.

1. Relația dintre trafic de persoane și proxenetism

Unele instanțe au precizat că distincția dintre proxenetism și trafic persoane constă în scopul primei de a obține beneficii (financiare) în timp ce acest lucru nu este un element constitutiv al infracțiunii trafic de persoane. Alte instanțe au considerat că distincția între cele doua infracțiuni constă în utilizarea constrângerii și înșelăciunii. In acest ultim caz s-a susținut că proxenetismul este săvârșit cu consimțământ, în timp ce traficul este o violare a voinței victimei.

Potrivit Inaltei Curți de Casație și Justiție, în ceea ce privește proxenetismul utilizarea constrângerii este numai o circumstanță agravantă. In acest caz recrutarea și traficarea nu sunt efectuate cu scopul de a constrânge o persoană în a se prostitua, din moment ce prostituția este efectuată voluntar de persoana în cauză.

Aceasta înseamnă că aceleași acte sunt considerate "trafic" când ele vizează o persoană (care poate dovedi) că ea nu a activat în domeniul prostituției, și considerate ca "proxenetism în formă calificată" când

vizează prostituarea. Prin urmare este mai degrabă statutul de victimă, decât actele faptuitorului, cel care califică fapta. Acest raționament este utilizat doar atunci când e vorba de prostituție și nu în privința altor forme de exploatare, de exemplu când victima lucra în construcții sau munci casnice. In practica aceasta înseamnă că prostituatele nu pot fi traficate potrivit interpretării date de lege.

Criteriul care stă la baza distincției între trafic de persoane (Legea antitrafic) și proxenetism (art.329 Cod penal) este, astfel cum a susținut Inalta Curte de Casație și Justiție, interesul social protejat de pevederile în cauză. In cazul traficului de persoane interesul social de a fi protejat este libertatea de voință și acțiune a tuturor persoanelor, în timp ce în cazul proxenetismului interesul social de protejat constă în moralitatea societății și în asigurarea unor mijloace de existență licite. Aceste aspecte sunt reflectate în decizia instanței supreme expusă mai jos.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, Decizia nr. XVI, 19 Martie 2007, www.scj.ro

Prin această decizie curtea a stabilit distincția dintre infracțiunea trafic de persoane, incriminată în articolele 12 si 13 din legea antitrafic și infracțiunea de proxenetism incriminată în articolul 329 Cod penal. Potrivit curții distincția este dată de diferența generică a obiectului juridic al celor doua infracțiuni, respectiv valoare socială diferită protejată de leguitor. In cazul infracțiunii incriminate potrivit legii antitrafic valoarea protejată este dreptul la libertate de voință și acțiune, în timp ce în cazul infracțiunii de proxenetism valoarea protejată constă în valoarea morală a vieții sociale. De aceea infracțiunea de proxenetism există în situații în care actele de găzduire, transport, transfer sunt efectuate fără constrângerea părții vătămate.

2. Relația dintre trafic de persoane și privarea ilegală de libertate în vederea obligării unei persoane la practicarea prostituției (Art. 189(3) Cod penal)

Unele instanțe s-au pronunțat în sensul că răpirea unei persoane și forțarea acesteia în practicarea prostituției constitutie atât trafic de persoane cât și privare ilegală de libertate prevăzută în articolul 189 (3) Cod penal. Alte instanțe au prevăzut faptul că aceste acte întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii trafic de persoane (art. 12 Legea antitrafic), precum și cele ale infracțiunii de proxenetism (art.329 Cod penal) și/sau trafic de minori (art.13 Legea antitrafic). In acest caz, Inalta Curte de Casație și Justiție a prevăzut că atunci când ambele prevederi se aplică, legea antitrafic ca lege specială, are întâietate față de prevederile generale ale codului penal, conform principiului lex specialis derogat legi generali.

Actul oricărei persoane care recrutează, transportă, transferă, găzduiește ori primește altă persoană privată de libertatea sa, în vederea exploatării acesteia, este considerat trafic de persoane potrivit articolului 12 din legea antitrafic. Același act, în privința minorilor conform articolului 13 din legea antitrafic, constituie trafic de minori.

In această situație prevederile legale ale art. 189(3) Cod penal nu sunt aplicabile (Inalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite, I/2008, Decizie publicata în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 817 din 5 Decembrie 2008).

3. Relația dintre trafic de minori și pornografie infantilă

In decursul ultimilor ani au existat cazuri în care instanța a schimbat calificarea faptei din trafic de minori în pornografie infantilă, aceasta din urmă încadrându-se, potrivit Legii nr. 678/2001 în articolul 18 care prevede:

"Fapta de a expune, a vinde sau de a răspândi, a închiria, a distribui, a confecționa ori de a produce în alt mod, a transmite, a oferi sau a pune la dispoziție ori de a deține in vederea răspândirii de obiecte, filme, fotografii, diapozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, care reprezintă

poziții ori acte sexuale cu caracter pornografic, ce prezintă sau implică minori care nu au implinit vârsta de 18 ani, constituie infracțiunea de pornografie infantilă și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani."

Distincția este relevantă pentru că în timp ce pentru pornografia infantilă pedeapsa este închisoare de la 3 la 10 ani, în cazul infracțiunii trafic de minori (Art.13 (1) Legea antitrafic) pedeapsa este de 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

2.4 Publicarea jurisprudenței

La momentul actual nu există un sistem centralizat special pentru colectarea și publicarea de cazuri privind traficul de persoane, prostituție/proxenetism. La nivel național există două portaluri online care oferă informație oficială în ceea ce privește jurisprudența în general. Jurisprudența pe trafic de persoane, prostituție poate fi găsită prin accesarea acestor două portaluri. Acestea sunt **http://portal.just.ro** și **http://www.jurisprudenta.org/**. Primul portal este rezultatul proiectului "The Development in Using Electronic Tools for Managing the Communication Procedures of Processes and the Insertion into the Portal of the Courts of a General Search Engine" co-finantat de Uniunea Europeană în cadrul Programului Justiție. Al doilea portal este administrat de Consiliul Superior al Magistraturii. Primul portal just.ro este mai dezvoltat și conține mai multă informație decât cel de-al doilea jurisprudenta.org.

3.
POZITIA GENERALA A VICTIMELOR IN PROCEDURILE PENALE

Acest capitol analizează problemele privind accesul personelor traficate la asistență și reprezentare juridică. De asemenea analizează definiția conceptului de "victimă" și drepturile atașate statutului de victimă.

3.1 Probleme practice în privința poziției victimelor traficului de persoane în procedurile penale

Există o serie de probleme în privința poziției victimei în procedurile penale precum:

1. Lipsa aplicării perioadei de reflecție și recuperare
2. Lipsa unei adecvate asistențe și reprezentări juridice în instanță
3. Lipsa judecătorilor specializați
4. Judecarea cazurilor în ședința publică
5. Audierea victimelor în fața traficanților
6. Publicarea numelui complet al victimei

1. Neaplicarea perioadei de reflecție și recuperare

Deși legea prevede o perioada de 90 de zile pentru recuperare și reflecție, adesea acest lucru nu este respectat. Victimele sunt de multe ori audiate de poliție la scurt timp după ce au scăpat din exploatare, în

timp ce se află într-o stare mentală emoțională foarte vulnerabilă, și fără o întrevedere prealabilă cu un avocat sau asistent social/psiholog.

A. a fost adus/ă la poliție pentru audiere doar la câteva zile după ce a scăpat de exploatare

In timpul audierii s-a simțit rău. La sosirea ambulanței aceasta și-a înfășurat în jurul gatului cablul de la un dispozitiv medical afirmând ca nu mai poate suporta. A fost dusă la secția primiri urgențe a unui spital de psihiatrie. Procedura penală este în continuă desfășurare și procurorul a dispus că acesta este un caz de trafic persoane.

M. victima a traficului extern, supusă exploatării sexuale, a formulat plângere în țara de destinație și a fost returnată voluntar în Romania cu un zbor de noapte. Toate instituțiile relevante au fost notificate, iar echipa de repatriere a fost pregatită pentru a o lua și însoți la un centru rezidential unde aceasta și-a petrecut noaptea înainte de a se intoarce în orașul natal din nordul României. Totuși poliția de frontieră a solicitat ca tânăra să dea o declarație imediat ce ajunge. Tânăra a mai fost ținută încă 4 ore pentru a da declarația și în a urma o serie de alte proceduri. Potrivit legii acest lucru nu era necesar pentru ca:

- *ea a fost deja identificată ca victimă prezumată a trafciului de persoane în țara de destinație, ceea ce este valabil și în România;*
- *cazul era în investigare într-un stat membru UE și organul de aplicare a legii putea să coopereze cu respectiva țară pentru a efectua schimb de informații;*
- *ea avea dreptul la o perioada de 90 zile de recuperare și reflecție, perioadă în care ar fi putut lua o decizie informată în privința cooperarii cu autoritățile române.*

2. Lipsa unei asistențe și reprezentări juridice adecvate în instanță

Multe din victime depind de avocații din oficiu. Aceștia comunică puțin cu victimele și nu manifestă interes pentru apărarea drepturilor acestora. Mai mult decât atât, există un număr insuficient de avocați specializați.

Procedura nu presupune ca victimei (prezumate) să îi fie furnizat un avocat pentru a se consulta în cursul investigațiilor, fazei de urmărire penală. Este dificil a înțelege complet drepturile pe care le au ca persoane care cooperează cu organele de aplicare a legii; calitatea procesuală pe care o pot alege; procedurile de urmat. Se poate afirma încă o data că victimele sunt aduse într-o poziție de vulnerabilitate, fiindu-le oferit timp insuficient și puține alternative adecvate care să răspundă nevoilor lor.

Ori de câte ori sunt disponibili, psihologi/consilieri sociali actionează pentru a acoperi aceste lacune și pentru a oferi informație și suport adecvat, și să reducă numărul victimelor care își schimbă declarațiile, renunță la plângeri sau în a apărea în instanță.

N.S este o victimă a exploatării sexuale. Ea este reprezentată pe durata mai multor termene în instanță de un avocat din oficiu. După o serie de termene avocatul decide să nu mai asiste victima și devine avocat ales al traficantului.

Victima unui viol și cu prezumție de trafic de persoane a trebuit să se apere singură în instanță deoarece instanta i-a comunicat că nu există avocat din oficiu de serviciu disponibil. Totuși, celor 3 inculpați li s-a oferit un avocat. Cazul este la momentul actual in apel. Judecatorul a calificat fapta ca fiind de fapt privare ilegală de libertate (art.189 Cod penal) si nu trafic de persoane.

3. Lipsa judecatorilor specializați în cazuri de trafic persoane(în special cazuri privind minori)

Judecatorii sunt în general specializați în drept penal și nu în mod special familiarizați cu legislația internațională și națională privind traficul de persoane. Atitudinea judecatorilor este adesea influențată de statutul social al victimei.

4. Adesea cazurile nu sunt judecate în ședință secretă.

Legea prevede ședință secretă în cazurile cu minori. Totuși, atunci când sunt implicati atât adulți cât și minori, întregul proces este public. Potrivit Curții de Apel Brașov (Decizia nr.38/AP/2011), conform art.24(1) legea antitrafic, ședințele de judecată sunt secrete doar în cazurile trafic de minori (art.13) și pornografie infantilă (art.18). Aceste prevederi, totuși, ar trebui să se aplice limitativ și sub interpretare stricto sensu. In cazurile care nu au legatură cu trafic de minori/pornografie infantilă ședințele vor fi publice. Instanța a precizat că acest aspect este similar celui în care există mai mulți inculpați dintre care unii adulți și alții minori. Când un inculpat este acuzat de variate infracțiuni, iar raport de unele dintre acestea, instanța trebuie să judece în sedința publică iar în raport de altele, în ședința secretă, sub pedeapsa nulității și casării stipulate în art.385 index 9 paragraf 4 Cod penal, întregul dosar va fi judecat în ședința publică.

Intr-un caz de trafic de minori supuși exploatării sexuale, ce a implicat 3 adolescente ca părți vătămate, informațiile furnizate în cadrul ședințelor de judecată publice au permis ca mass media locală să scrie articole oferind detalii despre fiecare dintre aceștia, publicandu-le întregul nume și adresele.

5. Audierea victimelor în fața traficanților

Audierea victimelor în fața traficanților le pune pe acestea în pericol și le demoralizează. Drept consecință, victimele și familiile lor decid să renunțe la plângerile efectuate. Acest lucru presupune și un potențial risc ridicat de re-traumatizare a victimei și a familiei sale. In urma cercetării empirice efectuată de psihoterapeutul ONG-ului ADPARE, în cel puțin 10 cazuri simptomele post-traumatice (nivel ridicat de anxietate; re-experimentarea evenimentelor traumatogene) au crescut exact înainte de audierea victimelor în fața instanței.

6. Publicarea numelui complet al victimelor pe website-urile oficiale

Portalul național juridic http://portal.just.ro care conține date despre fiecare caz, publică numele complet al victimelor traficului de persoane ca părți vătămate, fără a ține cont dacă sunt adulți sau minori. Portalul este accesibil și oricine poate afla evoluția fiecarui dosar doar prin utilizarea unuia din următoarele criterii de căutare: nume/prenume/ infractiunea/numar dosar.

Aceasta este în mod vădit o încălcare a Convenției Consiliului Europei privind protecția datelor (Conventia nr.108) si a Directivei 95/46/UE privind protecția datelor. De asemenea, este în contradicție cu obligația de a proteja viața privată și securitatea victimelor, astfel cum este expus în Convenția privind lupta împotriva traficului de ființe umane și a Directivei 2011/36/UE.

3.2 Principalele cauze ale problemelor privind poziția victimelor traficului de persoane în cursul procedurilor penale

- Avocații, procurorii si judecătorii sunt insuficient instruiți în privința legislației privind traficul de persoane și drepturile victimelor și nu manifestă o atitudine centrată pe victimă. Cu toate că, departamentele de formare profesională continuă din cadrul barourilor, organizează anual training-uri pentru avocați, există un interes scăzut în organizarea de formări privind traficul de persoane și drepturile victimelor. Majoritatea cursurilor de formare vizează dreptul civil, comercial sau financiar.
- Resurse insuficiente ale organizațiilor non-guvernamentale în furnizarea de asistență juridică adecvată pe durata întregii proceduri penale;
- Insuficientă colaborare între ONG-uri/furnizorii de asistență și organele de aplicare a legii;
- Disparități în organizarea serviciilor de protecție și o divizare neclară a sarcinilor și responsabilităților în cadrul echipei multidisciplinare. Prin echipa multidisciplinară se înțelege: organul de aplicare al legii, ONG-uri, serviciile de asistență socială și alte instituții cărora le sunt atribuite sarcinile de identificare, protecție, asistență, monitorizare.

3.3 Definiția de “victimă”

Victima traficului de persoane poate fi orice persoană fizică în legătură cu care există informația că a suferit vătămări fizice sau psihice, abuz emoțional, pierderi economice sau o încălcare gravă a drepturilor sale fundamentale prin acțiuni sau inacțiuni care încalcă legislația penală privind traficul de persoane.

In doctrina penală română, termenul de “victimă” în general este acelasi lucru cu “subiectul pasiv” al infracțiunii. Conform dreptului penal, victima are calitatea de parte vătămată și parte civilă, în timp ce in sens criminologic, victima este persoana care a suferit direct sau indirect în

urma comiterii infracțiunii.

Definiția de victimă nu include în mod specific și membrii de familie, totuși Legea nr. 211/2004 conține o serie de prevederi privind măsurile de protecție a victimelor fără a da o definiție a conceptului. Legea prevede atât victimele directe ale infracțiunilor cât și cele indirecte:

"Victima directă" presupune persoana față de care s-au comis urmatoarele infracțiuni: tentative de omor, omor calificat, omor deosebit de grav (art.174-176 cod penal); vătămare corporală gravă (art.182 cod penal); fapta comisă cu intenție care a avut ca rezultat vătămarea victimei, violul, raportul sexual cu un minor, preversiuni sexuale (art.197.,198, 201 para.2-5 cod penal; art.14 para.1 (a) Legea nr.2011/2004).

"Victime indirecte" sunt sotul/sotia, copiii și persoanele aflate în întreținerea celui decedat în urma infracțiunii în forma simplă sau agravantă (art.174-176 cod penal) și a infracțiunilor comise cu intenție care au avut ca rezultat moartea persoanei (art. 14, para 1 lit b)).

În plus, există o legislație specifică în ceea ce privește anumite categorii de victime. Exemplu se dă ca exemplu Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, care prevede măsura de protectie a copiilor împotriva oricărui act de trafic și exploatare și incriminează obligarea la cerșetorie a acestora. De asemenea, Legea nr.678/2001 conține prevederi privind protecția anumitor categorii de martori.

Potrivit Legii Antitrafic, o persoană poate fi considerată victimă a traficului de persoane indiferent dacă autorul este identificat, prins, acuzat, condamnat și indiferent de relația familială dintre victimă și autor. Dacă autorul este membru de familie se consideră circumstanță agravantă care conduce la aplicarea unei pedepse mai mari. Legea nr. 211/2004 menționează că victima are dreptul de a solicita compensații din fondul special de stat, chiar dacă autorul este necunoscut.

Statutul de **"victimă prezumată a traficului de persoane"** poate fi acordat în două moduri: printr-o identificare formală (a organelor de aplicare a legii si/sau a Agenției Naționale Impotriva Traficului de

Persoane) și printr-o identificare informală (a misiunilor diplomatice, consulare, a ONG-urilor) prin utilizarea unui set de indicatori.

Statutul final de **"victimă a traficului de persoane"** va fi acordat de către judecător părții vătămate în baza hotărârii judecatorești. Statutul de victimă poate fi acordat indiferent de dorința victimei de a coopera cu autoritățile.

Un tânăr identificat în țara de destinație ca victimă a traficului de persoane în urma obligării la comitere de furturi mărunte. Totuși autoritățile române i-au refuzat statutul de victimă și a fost considerat inculpat pentru infracțiunea de furt.

In cazul a trei români exploatați prin muncă în afara țării, procurorul nu a considerat că este vorba de trafic de persoane apreciind că "recrutarea nu a implicat amenințări, violență, constrângere, răpire, fraudă sau abuz de autoritate" și că există o neconcordanță între înțelegerea termenului de exploatare a unei persoane și maniera în care persoanele au fost tratate. Acest lucru s-a întâmplat chiar dacă la scurt timp de la sosirea celor trei in țara de destinație le-au fost luate documentele și telefoanele mobile, au fost obligați să lucreze 7 zile pe saptămână, 12 ore pe zi, nu au fost niciodată plătiți, nu au avut contracte încheiate. Li s-au dat foi de plastic și cateva bare de fier să își construiască un cort la ferma unde au fost forțați să lucreze și li s-a dat mâncare din containerele de gunoi.Patru ani mai tarziu, autoritățile din țara de destinatie au deschis alt dosar pentru exploatare prin muncă și au decis să îi audieze ca martori pe cei trei români. Totuși cooperarea trasnațională dintre autorități a fost slabă și cei trei nu au putut călători în acel stat, citația a ajuns cu mai puțin de o săptămână înainte de data stabilită pentru luarea declarațiilor.

4.
ACCESUL LA ASISTENTA SI REPREZENTARE JURIDICA

Victimele au dreptul la avocat în a le proteja drepturile, a le informa asupra rolului lor în cadrul procedurilor, în a le apara interesele, a face ca părerile lor să fie auzite și luate în considerare în cursul procedurilor penale. Acest lucru este valabil și pentru procedurile civile și orice alte proceduri de solicitare compensații pentru prejudiciile suferite.

4.1 Descrierea situației

Potrivit articolului 44 Legea antitrafic (astfel modificat prin art.34 Legea nr.230/2010)

"Persoanelor prevăzute la art. 43 (victimele traficului de persoane) li se asigură asistență juridică obligatorie pentru a putea să își exercite drepturile in cadrul procedurilor penale prevăzute de lege, in toate fazele procesului penal, și să își susțină cererile și pretențiile civile față de persoanele care au săvarșit infracțiunile prevăzute de prezenta lege, in care ele sunt implicate."

In general aceste prevederi legale sunt luate în considerare în practică. Totuși una din problemele majore o reprezintă slaba motivare și perseverența avocaților din oficiu. Mai mult decât atât, avocatul este desemnat, a reprezentat interesul victimei/parte vătămată în timpul procesului la instanță și nu, și în procedura investigațiilor, a fazei de

urmărire penală sau în alte situații juridice de exemplu solicitare de compensații financiare prin intermediul unei acțiuni civile.

Atunci când victima nu își permite să plătească pentru asistența juridică a unui avocat, judecatorul încuviințează un avocat din oficiu la solicitarea victimei și în urma dovezii că aceasta nu are mijloacele necesare pentru a-și angaja un avocat. Judecătorul va transmite o adresă oficială către serviciul de asistență juridică din cadrul respectivului barou. Dacă o persoană, care nu are avocat în instanță (inculpat sau parte vătămată) solicită un avocat, judecătorul are obligația de a urma procedura necesară pentru desemnarea unui avocat din oficiu. In practică, au existat totuși situații când, de exemplu, inculpatul a beneficiat de un avocat din oficiu iar victima nu, pe motiv că nu exista la acel moment un avocat disponibil.

Procedura de desemnare a unui avocat din oficiu se regăsește în Hotărârea nr. 419/2008 a Uniunii Naționale a Barourilor din România. Potrivit acestei decizii există două tipuri de asistență:

- Asistența juridică obligatorie (etapa urmăririi penale și instanța)
- Asistența extrajudiciară constă în acordarea de consultații, formularea de cereri, petiții, sesizări, inițierea altor asemenea demersuri legale, precum și în reprezentarea în fața unor autorități sau instituții publice, altele decât cele judiciare sau cu atribuții jurisdicționale, în vederea realizării unor drepturi sau interese legitime.

Hotărarea nr.419/2008 stipuleaza faptul că serviciul de asistență juridică (SAJ) va afișa în loc vizibil și va publica în mediu informatic Registrul de asistență judiciară al baroului, pentru a asigura astfel dreptul beneficiarului de a își alege avocatul. Avocații trebuie desemnați luând în considerare specializarea lor, gradul de complexitate al cauzei și veniturile realizate la instanța judiciară obținute până la acel moment în vederea asigurării unei distribuiri pe cât posibil proporționale a cazurilor între avocați.

Același hotărâre prevede că un avocat din oficiu care a oferit

asistență extrajudiciară nu poate continua să ofere asistența juridică în instanță. Acest aspect constituie o problemă atât din perspectiva calității cât și a continuității asistenței juridice, având în vedere complexitatea cazurilor de trafic persoane și din perspectiva victimei. Luând în considerare încărcătura emoțională pe care o prepupun cazurile de trafic de persoane, victimele au nevoie de stabilitate și continuitate in ce privește asistența juridică.

Dacă victima dorește să își schimbe avocatul din oficiu pentru că nu este mulțumită de calitatea asistenței juridice oferite ori pentru că avocatul nu are o atitudine profesională, poate solicita acest lucru, dar rareori sunt informate despre aceasta posibilitate. Chiar daca ar solicita acest lucru, ar trebui să își justifice solicitarea deaorece instanțele nu acceptă foarte ușor o solicitare pentru desemnarea unui nou avocat din oficiu fără o justificare solidă din partea victimei în cauză.

In majoritatea cazurilor, avocatul nu este prezent la primul contact al victimei cu autoritățile. In unele cazuri asistenții sociali/psihologii din centre de asistență sau din ONG-uri pot oferi o consiliere juridică de bază și suport psihologic victimelor traficului de persoane, înainte de întâlnirea acestora cu organul de aplicare a legii.

Potrivit Programului Național de coordonare a victimelor în procesul penal, reprezentanții Agenției Naționale Impotriva Traficului de Persoane au dreptul să medieze relația dintre victime și autoritățile judiciare. In vederea asigurării unei bune reprezentări a drepturilor victimelor în relația cu autoritățile judiciare a fost încheiat un Protocol în 2008 între Agenția Națională, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, Inspectoratul General al Poliției Române și Inspectoratul General al Jandarmeriei Române.

Numărul victimelor care au beneficiat de asistența juridică

Potrivit statisticilor Agenției Naționale Impotriva Traficului de Persoane, 1092 victime au beneficiat de asistență juridică în 2012, ca parte a programului de coordonare a victimelor-martori în procesul penal. Din acest număr total, 421 au fost victime identificate în anul 2012 și 671 au fost victime identificate în anii anteriori. In anul 2011, 47 de victime au beneficiat de asistență juridică oferită de ONG-uri în cazuri privind traficul de persoane și alte aspecte juridice.

Statisticile menționează un număr rotunjit, cumulând victimele care sunt părți în procese de mai mulți ani. Procedura judiciară prevede că părților vătămate le-ar trebui oferit avocat. Programul de coordonare a victimelor martori în procesul penal este un exemplu de bună practică în privința reducerii decalajelor dintre victime și sistemul juridic.

Majoritatea serviciilor de asistență juridică (SAJ-uri) din cadrul barourilor nu dețin statistici cu privire la numărul victimelor care au beneficiat de asistența juridică din partea avocaților din oficiu. Unul dintre motive este acela că barourile primesc multe solicitări pentru asistență din oficiu, iar ținerea unui astfel de registru le-ar împovăra prea mult activitatea. Totuși, unul dintre barouri, Baroul Arad a transmis statistici privind asistența din oficiu oferită de avocații din oficiu in respectivul județ: 25 de victime au beneficiat de asistență juridică ca părți vătămate în anul 2011 și 12 victime în 2012.

In afară de asistența juridică oferită din oficiu de către stat, mai există posibilitatea ca victimele să beneficieze de consiliere și asistență juridică din partea organizațiilor non-guvernamentale. Există totuși câteva ONG-uri în România apte să ofere consiliere și asistența juridică de specialitate pentru victimele traficului de persoane. Spre deosebire de avocații din oficiu, avocații angajati de către furnizorii de asistență sunt mai motivati în soluționarea cazurilor. Relația dintre victima și avocat este mediată în acest caz de către managerul de caz și este mai mult centrată pe client. Totuși, serviciile oferite de către ONG-uri sunt disponibile pentru un numar redus de victime; alte victime nu

beneficiază de asistență, sau primesc o asistență nespecializată.

Potrivit datelor furnizate de către Asociația Generație Tânără, organizația a oferit consiliere juridică în perioada 2011-2012 pentru 59 de persoane; 9 persoane au primit asistență juridică din partea avocaților angajați de ONG. In perioada 2011-2012 Asociația Pro Refugiu prin intermediul avocaților săi colaboratori au oferit consiliere și asistență de specialitate pentru 8 victime. In primele 6 luni ale anului 2013, Asociatia Pro Refugiu a oferit consiliere și asistență juridică pentru încă alte 5 victime ale traficului de persoane. In perioada 2008-2012, 40 de victime au beneficiat de reprezentare juridică în instanță din partea avocatului colaborator al organizatiei Adpare.Toate victimele care au beneficiat de programul de asistență (400 de persoane din 2008 până în 2013) au beneficiat de consiliere juridică oferită de către staff-ul asociației (consilieri sociali/psihologi).

Potrivit informației furnizate de către Organizația Internaționala pentru Migrație (OIM), 20 de victime au beneficiat de asistență din partea avocaților în țările de destinație. Reprezentanța din România a OIM a asistat 30 de victime în anul 2011 și 39 de victime în 2012; aceste victime nu au beneficiat de asistență juridică ci de alte tipuri de asistență. Programul de returnare și reintegrare finanțat de OIM oferă posibilitatea de acoperire a tuturor costurilor pe care asistența juridică le implică. Aprobarea fondurilor depinde de o evaluare a nevoilor victimei realizată de managerul de caz.

Copii

In principal asistența juridică gratuită este oferită doar dacă victima a sesizat organul de urmărire penală sau instanța de judecată în 60 de zile de la data săvârșirii infracțiunii (art.16 Legea nr. 211/2004). Totuși, minorul victimă nu are obligația de a notifica. In locul său, reprezentantul legal al minorului poate efectua acest lucru. De asemenea cererea pentru acordarea asistenței juridice gratuite și cererea pentru acordarea sumei necesare punerii în executare a hotărârii judecatorești prin care au fost acordate despăgubiri civile victimei infracțiunii, pot fi formulate de reprezentantul legal al minorului (art. 20 Legea nr. 211/2004)

4.2 Problemele privind accesul la asistența juridică pentru victimele traficului de persoane

Cele mai mari probleme în ceea ce privește accesul la asistență juridică pentru victimele traficului de persoane sunt:

- Durata lungă a procedurilor penale (3-5 ani). In multe cazuri avocații din oficiu se schimba de mai multe ori pe întreaga durată a procesului De multe ori termenele de judecata sunt amânate din diverse motive (erori de procedură, victimele/ martori își schimbă reședința sau se stabilesc în străinătate și noi citări trebuie efectuate). Uneori un dosar poate fi disjuns sau o serie de proceduri legale trebuie efectuate în alte regiuni ale țării, ceea ce face dificilă urmărirea evoluției cazului.
- Fonduri insuficiente pentru plata la timp a avocaților din oficiu. Datorită procedurilor birocratice adesea există întârzieri de câteva luni în plata onorariilor avocaților din oficiu la timp.
- Lipsa informării victimelor, care nu sunt familiarizate cu procedurile de obținere a asistenței juridice în procedurile penale.
- Acces insuficient al victimelor la asistență juridică oferită de avocați specializați în cazuri care au legatură cu situația persoana a victimei (de exemplu incredintare minor, divort).

Au existat cazuri în care victimele au pierdut tutela copiilor lor după ce soții le-au acuzat de părăsirea voluntară a domiciliului în vederea practicării prostituției. In unele din aceste cazuri însăși soțul a fost exploatatorul, dar aceste persoane nu au fost niciodată identificate oficial ca victime ale traficului de persoane. In mod normal un avocat specializat ar fi putut utiliza aspectul de exploatare ca element relevant în dosarul având ca obiect tutela minorului si să demonstreze că femeia a fost forțată și exploatată și că nu poate fi caracterizată ca o mama necorespunzătoare.

- Lipsa avocaților specializați. Departamentele speciale de formare profesională continuă din cadrul Barourilor nu organizează cursuri pe teme privind traficul de ființe umane, drepturile victimelor și procedurile adecvate de asistență a acestora.
- Majoritatea victimelor sunt asistate în instanțe de avocați din oficiu, în timp ce autorii au uneori angajați mai mulți avocați, creând o disparitate semnificativă în calitatea asistenței juridice pe care fiecare parte o primește.
- Avocații din oficiu sunt deseori încărcați cu un volum ridicat de muncă datorită faptului că aceștia acordă asistență în diferite cazuri, în diferite domenii ale dreptului. Uneori aceștia nu cunosc foarte bine conținutul dosarului și nu comunică suficient cu victimele. Există situații cand victimele sunt reprezentate de avocați doar la ultimele termene de judecată. Avocații din oficiu sunt insuficient motivați și ca urmare a faptului că onorariile pe care le primesc sunt mici.

Consilierii sociali pot uneori avea un rol activ în oferirea unei consilieri de bază juridică victimelor traficului de persoane. Prin Programul național de coordonare a victimei/martor în procesul penal, asistenții sociali instruiți și psihologi din cele 15 Centre regionale ale Agenției Naționale Impotriva Traficului de Persoane, acționează ca susținători ai victimei, având ca sarcină coordonarea procesului de participare a victimei martor în procesul penal (prima instanță, apel, recurs). Acest lucru include:

- Asigurarea unei colaborări între Agenția Națională Impotrivă Traficului de Persoane, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, Inspectoratul General al Poliției Române și Inspectoratul General al Jandarmeriei Române;
- Informarea victimelor cu privire la drepturile lor;
- Escortarea, luarea de măsuri de protecție a victimelor pe durata întrevederii cu organul de urmărire penală și în instanță;
- Pregătirea victimei și oferirea de sprijin psihologic pe durata

procedurilor și ulterior audierii sale;

- Medierea întrevederilor între avocați și organele de aplicare a legii;
- Pregătirea evaluarii psihologice pentru instanță de către psihologi acreditați.

Acolo unde este posibil, ONG-urile de asemenea utilizează consilieri sociali și psihologi instruiți în a oferi o informare juridică de bază, ce include:

- Explicarea drepturilor pe care victimele le au și asigurarea ca dreptul la perioada de recuperare și reflecție este respectat;
- Oferirea unei imagini reale a ceea ce se întâmplă în cursul procedurilor penale, în instanță, a ceea ce înseamnă luarea unei declaratii/confruntarea;
- Oferirea posibilității ca victima să adreseze întrebări și să își exprime îndoielile;
- Asigurarea accesului victimei la serviciile unui avocat și medierea relației client-avocat.

5.
DREPTURILE VICTIMELOR

In acest capitol sunt analizate drepturile victimelor conform instrumentelor normative europene și internaționale, în particular Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transfrontaliere organizate, Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, Directiva 36/2011/UE privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane și protecția victimelor.

5.1 Dreptul la informare

Victimele au dreptul de a fi informate cu privire la statutul lor, la drepturile lor si la procedurile judiciare si administrative relevante, inclusiv informare privind căile disponibile de atac.

Potrivit articolului 43 Legea antitrafic, victimele traficului de persoane trebuie informate cu privire la procedurile juridice, administrative de urmat. In mod adițional, întreg capitolul (Capitol II) al Legii nr. 211/2004 este dedicat dreptului la informare pentru victimele infrațiunilor în general.

In practică victimele sunt informate despre drepturile lor de către instituția care efectuează identificarea (organul de aplicare a legii) ori,

în cele mai multe cazuri, ele primesc această informație de la ANITP (asistenti sociali si psihologi) pe baza unui formular pe care il semnează ulterior întrevederii, sau din partea ONG-urilor/a instituțiilor de asistență de stat.

Dacă victima a fost identificată de organele de aplicare a legii (structuri specializate ale poliției precum birouri și servicii de combatere a criminalității organizate, poliția de frontieră, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism), acestea au obligația de a informa victima privind dreptul la asistență juridică, drepturile acestora în procedurile penale (Articol 4 Legea nr. 211/2004).

Conform articolului 4 din Legea nr. 211/2004, judecătorii, în cazul infracțiunilor pentru care plângerea prealabilă se adresează instanței de judecată, procurorii, ofițerii și agenții de poliție au obligația de a încunoștiința victimele infracțiunilor cu privire la:

a) serviciile și organizațiile care asigură consiliere psihologică sau orice alte forme de asistență a victimei, în funcție de necesitățile acesteia;

b) organul de urmărire penală la care pot face plângere;

c) dreptul la asistență juridică și instituția unde se pot adresa pentru exercitarea acestui drept;

d) condițiile și procedura pentru acordarea asistenței juridice gratuite;

e) drepturile procesuale ale persoanei vătămate, ale părții vătămate și ale părții civile;

f) condițiile și procedura pentru a beneficia de prevederile privind protecția datelor de identitate a martorilor, modalitățile speciale de ascultare a martorilor, audierea martorilor sub 16 ani, luarea măsurilor de protecție a domiciliului, reședinței martorului, protecție din partea poliției de la domiciliu până la biroul procurorului sau până la instanță, astfel cum sunt prezentate in art. 86^1, 86^2, 86^4 și 86^5 din Codul de procedură penală, precum și in Legea nr. 682/2002 privind protecția

martorilor;

g) condițiile și procedura pentru acordarea compensațiilor financiare de către stat.

Informația trebuie furnizată de către judecator, procuror, polițist în scris, într-o limba pe care victima o înțelege. Indeplinirea acestei îndatoriri trebuie să se regăsească într-un process-verbal, care se înregistrează la instituția din care face parte judecătorul, procurorul, ofițerul sau agentul de poliție la care se prezintă victima.

In plus, Ministerul de Justiție și Ministerul Afacerilor Interne, în cooperare cu Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale asigură funcționarea unei linii telefonice disponibile permanent pentru informarea victimelor infracțiunilor. Accesul la linia telefonică se asigură, în mod gratuit, prin apelarea unui numar de telefon unic la nivel național. Personalul care asigură comunicarea informațiilor prin intermediul liniei telefonice are obligația de a anunța unitățile de poliție dacă din convorbirea telefonică rezultă că victima este în pericol (Articolul 5 Legea nr. 211/2004). Informația trebuie publicată pe site-urile Ministerului de Justiție, Ministerului Afacerilor Interne, instanțe, parchete, unități de poliție.

In practică, linia telefonică 0800 800 678, administrata de ANITP, primește în mare parte apelurile telefonice ale persoanelor interesate să obțină informații generale privind fenomenul traficului de persoane din România sau care doresc să migreze în străinătate și doresc să se informeze asupra potențialelor riscuri.

Copii

Nu există prevederi speciale privind informarea minorilor. Prin urmare, aceleași dispoziții se aplică ca și pentru adulți.

Principalele probleme în informarea victimelor cu privire la drepturile lor

- Chiar dacă victimele sunt informate cu privire la drepturile lor pe durata primei întrevederi cu organele de aplicare a legii, rareori le este explicat cum le pot obține efectiv. De multe ori nu înțeleg informația care le este prezentată datorită stării emoționale în care se află. Nu este vorba despre o procesare logică a informației, ci despre a înțelege cât de birocratic funcționează sistemul și de a avea resursele necesare pentru accesarea acestor drepturi.
- In plus, având în vedere deficiențele din sistem, în practică aceste drepturi pot fi obținute foarte greu sau chiar deloc. Victimele nu sunt suficient sprijinite în a solicita și beneficia de drepturile care le revin conform legii. Uneori nu există o legătură între managerul de caz/asistentul social și autoritățile judiciare, avocatul care îi apără drepturile victimei în instanță.

O serie de cauze stau la baza problemelor menționate:

- Victimele sunt adesea considerate receptori ai informației și nu subiecți care au nevoie de timp pentru a delibera asupra a ceea ce li se spune, a adresa întrebări și a decide. Adesea drepturile le sunt prezentate într-un moment de vulnerabilitate (exemplu după/în timpul repatrierii sau al primului contact cu poliția) sau fără a se înțelege impactul psihologic pe care exploatarea la avut (victimele au fost recrutate prin promisiunea unei vieți mai bune; după care sistemul le promite să aibă o viață mai bună). Victimelor nu li se dă timp suficient pentru procesarea informației și prin urmare sunt mai susceptibile de a refuza orice interacțiune cu autoritățile și a asistenței. In practică, poliția este mai preocupată de obținerea unor probe decât de a se asigura că victima are confortul emoțional necesar.
- Există inconsecvențe la nivelul politicii, punerea sa în practică și sarcinile instituțiilor relevante.
- Există puține persoane instruite să acționeze drept coordonatori ai victimei-martor si să medieze legătura între

victima și avocați. O astfel de mediere este necesară în practică, datorită faptului că avocații din oficiu nu comunică suficient cu victima.

5.2 Dreptul de a nu colabora cu organele de drept

Victimele au dreptul de a refuza cooperarea cu organele de drept

Victimele pot refuza cooperarea cu autoritățile judiciare și continuă să beneficieze de protecție și asistență din partea ONG-urilor. Acest aspect este expus în articolul 2(3) Legea antitrafic care prevedere ca

"Prin victimă a traficului de persoane se înțelege persoana fizică, subiect pasiv al faptelor prevăzute la art. 12, 13, 15, 17 și 18, indiferent dacă participă sau nu in procesul penal in calitate de parte vătămată."

Potențialele victime vor fi înregistrate în baza de date anonim (pe criterii precum vârsta/gen/zona de proveniență/tipul exploatării). Dacă nu cooperează acestea nu vor beneficia de protecție din partea statului și a furnizorilor de asistență de stat pentru victimele traficului de persoane. Totuși acestea pot beneficia de servicii de asistență și protecție din partea ONG-urilor.

Baza de date națională este securizată. Doar doi reprezentanți ai Agenției Naționale Impotriva Traficului de Persoane au acces și introduc datele.Victimei i se solicită acordul pentru înregistrarea datelor cu caracter personal și au dreptul de a refuza menționarea numelui.

Nu există prevederi specifice în privința cooperării minorilor-victime cu autoritățile judiciare prin urmare acestora li se aplică aceleași prevederi legale ca și în cazul adulților. Copiii vor fi considerați victime indiferent de dorința de a coopera sau nu cu organele de drept și vor beneficia de protecție și asistență corespunzatoare vârstei.

5.3 Dreptul la protecția vieții private și securitate

Victimele au dreptul la protecția vieții private și a identității. Acestea au dreptul de a solicita ca viața și identitatea să le fie protejate în decursul procedurilor penale și ca presa și publicul să fie excluse din sala de judecată. Victimele au dreptul la protecția siguranței lor. Poliția ar trebui să analizeze dacă siguranța și securitatea victimei sunt asigurate.

Există în legislatie prevederi speciale privind protecția vieții private și a siguranței victimei înainte, în timpul și ulterior procedurilor penale, precum:

- Audierea victimei în ședința secretă.
- Audierea victimei fără prezența suspectului.
- Audierea victimei prin mojloace audio-video.
- Excluderea publicului de la proces.
- Excluderea mass mediei de la proces.
- Menținerea adresei victimei secrete.
- Menținerea identității victimei secrete. [1]

Alte măsuri existente sunt: escorta din partea poliției la audieri/ la proces; spații separate de așteptare pentru victimă și inculpat; un număr de telefon special al poliției la care victimele pot suna în cazul în care sunt amenințate; măsuri de protecție din partea organizațiilor care oferă asistență victimelor; în cazul în care victima este femeie declarația poate fi luată de o polițistă.

Potrivit articolului 25 Legea antitrafic, instanța poate declara ședința secretă pentru infracțiuni conform articol 12 (trafic de persoane) si 17 (infracțiuni în legătură cu traficul de persoane) la solicitarea părții vătămate.

"Victimele traficului de persoane, în condițiile in care furnizează

1 Pentru o prezentare detaliata vezi descrierea masurilor de protectie a martorilor sectiunea 5.4.

organelor de urmărire penală sau instanței de judecată date și informații cu caracter determinant pentru identificarea și tragerea la răspundere penală a autorilor, pot fi incluse in Programul de protecție a martorilor, potrivit legii." (Art. 26(2) Legea nr. 678/2001).

Articolul 27(1) Legea nr. 678/2001 prevede că:

"La cererea organelor judiciare, Ministerul Administrației și Internelor asigură protecția fizică pentru victimele traficului de persoane, precum și pentru membrii grupurilor, fundațiilor, asociațiilor sau organizațiilor neguvernamentale care desfășoară activități de asistență a acestora (...)"

Totuși în practică aceste prevederi legale cu greu sunt aplicate.

D., a pledat ca parte vătămată. Autorul nu a fost ținut în arest preventiv, deoarece s-a considerat că nu reprezintă pericol public, în ciuda faptului că D. a sunat la poliție de mai multe ori pentru a solicita protecție împotriva amenințărilor la adresa ei și a mamei sale. In timpul ședințelor de judecată, nu s-au dispus măsuri speciale de protecție și destul de frecvent D. a primit amenințări în timpul pauzelor, sau în timp ce se întorcea acasă de la proces.

In unele cazuri, poliția efectuează o analiză a riscului cu privire la siguranța victimei, însă acest lucru nu este standardizat la nivel national. Potrivit Agenției Naționale Impotriva Traficului de Persoane, un proces de standardizare a fost demarat ca parte a strategiei naționale împotriva traficului de persoane.

In urma unei evaluări a riscului de către poliție, G. nu a mai revenit acasă, ca urmare a faptului că membrii rețelei de traficanți erau în libertate, prin urmare G. a fost găzduită într-un centru de cazare, iar ea și familia sa au fost sfătuite să mențină confidențială locația. Lui G. i s-a comunicat să își schimbe numărul de mobil pe care să îl transmită doar familiei, echipei care îi oferea asistența și ofiterului de caz. Atât victimei cât și familiei sale le-a fost dat numărul de telefon al ofițerului de caz la care putea suna în caz de urgență.

Copiii

Există o serie de dispoziții specifice în ceea ce privește protecția victimelor copii:

- Audierile în cazurile de trafic minori (art.13) și de pornografie infantilă (art.18) nu sunt publice (art. 24 legea antitrafic) In cursul procesului este permisă prezența reprezentanților părților, a avocaților, reprezentanților Agenției Naționale Impotriva Traficului de Persoane și a altor persoane a căror prezență este necesară în instanță.
- In toate cazurile de trafic de persoane care implică minori, audierea minorilor sub 14 ani ar trebui să aibă loc în prezența a cel puțin unuia dintre părinți ori a reprezentantului legal, prezența psihologului sau a reprezentantului Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului fiind obligatorie (art.24(3) legea antitrafic).
- Minorilor victime ale traficului de persoane li se acordă protecție și asistență specială în raport de vârsta lor (art.26(5) legea antitrafic).
- Minorii pot fi de asemenea incluși în programul de protecție a martorilor pe baza semnăturii reprezentantului lor legal. Dacă reprezentantul legal s-ar opune iar procurorul, sau instana, ar considera că această măsură este în interesul copilului, însuși minorul poate semna pentru includerea sa în program, cu acordul prealabil al procurorului sau al instanței (Legea nr. 682/2002 privind protecția martorilor).
- Cazurile implicând minori vor fi soluționate cu participarea reprezentantului legal al minorului, al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului și a procurorului. Audierea unui minor poate avea loc începând cu vârsta de 10 ani. Audierea minorului poate fi înregistrată cu mijloace audio-video. Copilul trebuie să își dea consimțământul la luarea declarației sale. Audierea are loc în camera de consiliu, în prezența psihologului și doar după o pregătire prealabilă a minorului (Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului). Judecătorul va decide luând în considerare

nivelul actual de dezvoltare mentală și fizică a minorului.

In general aceste prevederi legale sunt aplicate în practică și nu există probleme în aplicarea lor de către instanțele de judecată.

T. victimă a traficului extern, supusă exploatării sexuale și totodată mama a minorei A. o fetiță în vârstă de 10 ani. Lui T. i s-a propus o slujba în Italia și pentru că era mamă singură a lăsat-o pe A. in grija recrutorului. Acolo A. a fost molestată de un bărbat. Atât mama cât și fiica s-au constituit părți vătămate. Luând în considerare faptul că părțile vătămate au dreptul să dea declarații în instață, atât A cât și T au fost ascultate în camera de consiliu cu utilizarea de mijloace de înregistrare audio. A. a fost însoțită de un psiholog care a monitorizat tot timpul ca minora să fie protejată. Audierea a decurs bine.

Legea privind protecția și promovarea drepturilor copilului (Legea nr. 272/2004) menționează faptul că:

Principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile privind copiii, care sunt luate de către autoritățile publice și de structurile private autorizate precum și în cazurile în instanță."

Copilul are dreptul la protecția imaginii sale publice și personale, a vieții private și de familie (art.22(1)). Orice acțiune care poate afecta imaginea publică, dreptul minorului la viața privată și de familie, sunt interzise (art.22(2)).

Principalele probleme legate de protecția vieții private și a siguranței victimelor traficului de persoane

Probleme practice legate de protecția vieții private a victimei includ:

- Variate documente juridice sunt publicate pe portalul web (exemplu hotărârile instanțelor de judecată). Aceste documente conțin date privind victimele/părțile vătămate.
- Nu există procedură specială privind înmânarea citațiilor victimelor traficului de persoane/părți vătămate care să asigure confidențialitatea în raport de familie și comunitate. Aceste

documente nu sunt puse în plicuri și chiar și postașul poate să le citească conținutul.

- Există puține măsuri de protecție disponibile pentru victimă în afara instanțelor de judecată și nu există un centru de cazare deschis non-stop care să poată primi direct victimele în cazul in care sunt abuzate sau amenințate de către traficanți.

S. mama a doi copii, a fost vândută de către fostul partener pentru exploatare. Nu au existat suficiente dovezi pentru arestarea bărbatului. Victima nu a primit asistență în regim non-rezidențial din partea vreunui ONG. Din când în când, în special pe durata investigațiilor, fostul partener sau cunoștiințele sale treceau pe lânga casa acesteia, îi spărgeau ferestrele și o amenințau pe femeie si pe familia sa. Aceștia din urmă sunau la poliție dar nu s-au luat prea multe măsuri. Victima a avut posibilitatea de a face plângere și de a obține un ordin de restricție. Totuși procedura a fost complicată și de durată. Acest aspect s-a schimbat acum odată cu modificarea Legii nr. 217/2003 (prin Legea nr. 25/2012) pentru prevenirea și combaterea violenței domestice. In cazuri de urgență ordinul de restricție poate fi obținut în maxim 72 de ore. In cazul victimelor traficului de persoane exploatate de către soți sau membri ai familiei, rămâne la latitudinea instanței de a decide dacă integritatea victimei este sau nu in pericol.

Unii dintre factorii care stau la baza problemelor de mai sus sunt:

- Există o lipsă de înțelegere a nevoii de a proteja identitatea persoanelor care iau parte la procedurile judiciare și o lipsă procedură în concordanță cu nevoia victimelor traficului de persoane în special.
- Într-o anumită măsură, respectul pentru drepturile omului este considerat ca o problemă secundară, atenția la drepturile omului fiind o prioritate pentru unii dintre profesioniști, dar nu pentru sistemul în ansamblul său.
- Lipsa unui sistem coerent și funcțional de asistență multi-stratificat.

5.4. Dreptul la protecția martorilor și de a fi tratați cu respect și demnitate

Dacă victimele depun mărturie în procedurile penale, acestea au dreptul la protecția martorilor si de a fi tratate cu respect și demnitate. Acestea au dreptul de a fi protejate împotriva amenințărilor, insultelor, intimidării și a altor forme de atac înainte, în timpul și ulterior investigațiilor, in faza de urmărire penală.

Dacă victima are calitatea de martor în procesul penal, aceasta nu mai poate avea calitatea de parte vătămată și nu poate accesa drepturile pe care le are o parte vătămată precum ședința secretă, utilizarea unei intrari separate în raport cu autorii faptei, dreptul de a solicita compensații financiare din partea statului, dreptul de a formula acțiune civilă și de a cere repararea prejudiciului material și moral suferit.

Potrivit Codului de procedură penală român, partea vătămată poate fi audiată iar martorului (inclusiv matorul cu identitate protejatâ) i se va lua o declarație. Procurorul este cel care decide calitatea procesuală și o persoană nu poate avea doua calități procesuale în același timp.In cursul procesului, pe baza probelor, judecătorul poate decide schimbarea calității procesuale a persoanei.

Spre deosebire de părțile vătămate, martorii nu au dreptul la măsuri de protecție în instanță, cu excepția situațiilor în care judecătorul decide că divulgarea anumitor informații le poate pune viața în pericol. In aceste cazuri pot deveni martori cu identitate protejată (Legea nr. 682/2002).

O victimă a traficului care are calitatea juridică de partea vătămată are dreptul la măsurile de protecție menționate mai sus, la compensatii, la despăgubiri civile. Măsurile de protecție în instanța de judecată sunt rareori puse în aplicare.Martorii nici nu pot aplica pentru obținerea de compensații financiare din partea statului (conform prevederilor Legii nr. 211/2004) și nici nu pot solicita despăgubiri în cadrul unor acțiuni civile.

După finalizarea procesului penal, părțile vătămate pot demara

o acțiune civilă solicitând despăgubiri.Totuși, acest lucru este inutil în măsura în care nu există valori/bunuri care să poată fi confiscate sau evaluate financiar.

Victimele care nu cooperează cu organele de drept, cu procurorul și care nu se înfățisează în instant, nu sunt recunoscute ca părți vătămate și nu au dreptul la nici o compensație sau despăgubire.

Problema, în general, nu este faptul că victimele care pledează ca părți vătămate nu pot cere compensații sau despăgubiri civile, ci faptul că procedurile sunt lungi și complicate și nu le pot primi de facto.

Progamul de protecție al martorilor&protecția identității

Potrivit Legii nr. 678/2001

"Victimele traficului de persoane atunci când furnizează informații relevante organelor de urmărire penală, instanței cu privire la identificarea și punerea sub acuzare a autorilor pot fi incluse în Programul de protecție a martorilor."

In general, conform articolului 86(1) Cod procedură penală, dacă există dovezi sau indicii de orice fel că prin anunțarea publică a identității reale a martorului și a reședinței sale, viața și integritatea sa fizică sau a altei persoane ar fi puse în pericol, că aestuia i se permite să nu declare aceste date și poate primi o altă identitate sub care să apară în fața organului judiciar. Această măsură poate fi solicitată de către procuror în faza de urmărire penală și în instanță, din oficiu, sau solicitarea martorului sau a altei persoane îndreptățite.

In acest caz, identitatea reala a victimei trebuie consemnată într-un proces-verbal ținut la sediul procurorului care conduce, supervizează urmarirea penală sau când este aplicabil la sediul instanței într-un plic sigilat în condiții de maximă securitate.

Procesul-verbal va fi semnat de către persoana care a solicitat luarea măsurii și de către persoana care a dispus-o. Documentele vor fi prezentate procurorului, instanței de judecată, atunci când este cazul, în condiții de strictă confidențialitate. In toate cazurile, indentitatea reală

a martorului este introdusă în dosarul penal doar în baza unui ordin a procurorului sau decizii a instantei, în măsura în care riscul care a determinat luarea măsurilor de protecție a martorului au disparut.

Cu toate acestea, declarațiile martorilor anonimi pot fi utilizate în proces, numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte și împrejurări care rezultă din probele în cauză.

Codul de Procedură penală (art.86 indice 2) prevede modalități speciale de ascultare a martorilor cu identitate protejată.In acest caz, procurorul, sau după caz, instanța de judecată poate incuviința că martorul să fie audiat cu mijloace tehnice fără a fi prezent fizic la locul unde se află organul de urmărire penală sau instanța de judecată.

La solicitarea organului judiciar sau a martorului, un consilier de protecția victimelor și reintegrare socială a infractorilor poate fi prezent la ascultarea martorului, cu obligația de a respecta confidențialitatea datelor pe care le-a luat la cunoștiintă pe durata ascultării. Organul judiciar are obligația de a informa martorul asupra posibilității de a solicita prezența unui astfel de consilier.In aceste cazuri martorul poate fi audiat prin intermediul unei rețele de televiziune cu imaginea și vocea distorsionate, astfel încât să nu poată fi recunoscut, iar în timpul procesului părțile și avocații lor îi pot adresa martorului întrebari. Judecătorul poate respinge acele întrebări pe care nu le consideră relevante sau pe cele care pot conduce la identificarea martorului. Declarația martorului ascultat sub identitate protejată este înregistrată prin mijloace tehnice audio și video și se redă integral în forma scrisă. In cursul urmăririi penale, se întocmeste un proces-verbal care redă cu exactitate declarația martorului și este semnat de către procurorul care a fost prezent. Transcrierea declarației martorului trebuie să fie semnată și păstrată într-un dosar depus la parchet într-un plic sigilat în condiții de maximă securitate. In cursul etapei de judecată, declarația martorului trebuie semnată de procurorul prezent și de judecator. Declarația martorului transcrisă trebuie semnată și de către martor și păstrată în dosarul aflat la instanță.

In măsura în care victima traficului de persoane este martor în procesul penal, aceasta poate beneficia de protecție conform acestor

reguli. Aceasta presupune protecția prevăzută de articolul 86 indice 5 Cod procedura penală. Coform acestei prevederi, procurorul care conduce, supervizează urmarirea penală, sau dupa caz instanța de judecată poate solicita poliției să supravegheze domiciliul martorului sau să se asigure că reședința temporară este supravegheată și să-l însoțească la sediul parchetului sau când e cazul, al instanței de judecată și înapoi la domiciliu sau reședință. Aceste măsuri vor fi ridicate de procuror sau după caz, de către instanța de judecată, când se constata că pericolul care a impus luarea lor a încetat.

C.o victima a traficului extern supusă exploatării sexuale a pledat ca martor cu identitate protejată în proces. Din câte își amintește, a fost sfatuită astfel de procuror să facă de la bun început. După o perioadă de la începerea procesului, judecătorul a decis să schimbe calitatea procesuală în parte vătămata luând în considerare împrejurările în care a fost săvârșită fapta.Ca parte vătămată C. a pierdut măsurile de protecție dispuse înainte, identitatea sa a fost dezvaluită și a avut de luat dificila alegere de a lua sau nu parte la proces.

A. minor victimă a traficului international a pledat ca parte vătămată în proces. Totuși dosarul a fost disjuns. In unul dintre acestea a fost citat ca martor.

Programul de Protecția a Martorilor și regimul său juridic este expus in Legea nr. 682/2002. Programul se aplică persoanelor în urmatoarele situații:

1. Are calitatea de martor, potrivit Codului de procedură penală, și prin declarațiile sale furnizează informații și date cu caracter determinant în aflarea adevarului cu privire la infracțiuni grave sau care contribuie la prevenirea producerii ori la recuperarea unor prejudicii deosebite care ar putea fi cauzate prin săvârșirea unor astfel de infracțiuni;
2. Fară a avea o calitate procesuală în cauză, prin informații și date cu caracter determinant contribuie la aflarea adevarului în cauze privind infracțiuni grave sau la prevenirea producerii unor prejudicii deosebite ce ar putea fi cauzate prin săvârșirea unor astfel de infracțiuni ori la recuperarea acestora; în această

categorie este inclusă și persoana care are calitatea de inculpat într-o altă cauză;

3. Se află în cursul executării unei pedepse privative de libertate și, prin informațiile și datele cu caracter determinant pe care le furnizează, contribuie la aflarea adevarului în cauze privind infracțiuni grave sau la prevenirea producerii ori la recuperarea unor prejudicii deosebite ce ar putea fi cauzate prin săvârșirea unor astfel de infracțiuni.

Pentru includerea unei persoane într-un astfel de program urmatoarele condiții trebuie îndeplinite:

1. Persoana are calitatea de martor în sensul expus mai sus, este membru de familie al martorului protejat, soț sau soție, părinți sau copii, ori o persoană apropiată martorului protejat;

2. Persoana se află în stare de pericol, însemnând că viața sa, integritatea sa fizică ori libertatea, îi sunt amenințate ca urmare a informațiilor și datelor furnizate sau acceptării de a da declarație în fața autorităților judiciare;

3. Exista o solicitare întemeiată în fața autorităților competente.

Solicitarea este facută de organul de investigare în cursul urmăririi penale sau de către procuror în instanță în baza unei cereri întemeiate. Persoana devine martor protejat după semnarea protocolului de protecție.

Procedura de admisie în programul de protecția a martorilor presupune una din următoarele acțiuni:

1. In cursul urmăririi penale: ofițerul de caz sau procurorul pregătește o solicitare motivată adresată Oficiului Național pentru Protecția Martorilor, explicând clar riscul în care se află persoana;

2. In orice moment al procesului: judecătorul înaintează o solicitare motivată adresată Oficiului Național pentru Protecția Martorilor.

In practică nu există foarte mulți martori cărora li s-a aprobat identitatea protejată, nici în procesul penal și nici prin programul de protecție al martorilor.

"Pe durata a 10 ani doar o singură dată am văzut o încercare de includere a unei victime în Programul de protecție a martorilor, acțiune inițiată de procuror, dar această tentativă a eșuat și victima a rămas sub protecția noastră"(reprezentant ONG).

Confruntarea directă

Potrivit articolului 87 Cod procedură penală, o confruntare directă între victima parte vătămată și inculpat poate fi avută în vedere când există contradicții între declarațiile date de părți. Conform articolului 88 Cod procedură penală procurorul, instanța pot încuviința ca părțile să își pună reciproc întrebări.

In practică, o confruntare față în față între victimă și inculpat nu are loc foarte des.

Protecție față de amenințări, insulte și întrebări irelevante

In general victimelor li se iau declarații de mai multe ori în cursul procedurilor penale. De obicei sunt chemate de 3-4 ori de către departamentele specializate ale poliției (Serviciul de Combatere a Criminalității Organizate) pentru declarații, identificări, recunoașteri,clarificări. Sunt ascultate de procuror de aproximativ 1-2 ori. In cursul etapei judecătorești sunt chemate să dea declarații încă o dată în fața instanței.

Atât procurorul cât și judecătorul joacă un rol activ în procedurile juridice în vederea protejării victimei față de comportamentul abuziv al traficanților. Măsurile care pot fi luate sunt diverse, potrivit art.148 Cod procedură penală:

"exista date că incupatul încearcă să zădărnicească în mod direct sau indirect aflarea adevarului prin influențarea unei părți ori a unui martor, ori prin distrugerea, alterarea sau sustragerea mijloacelor materiale de probă."

Când un astfel de act este de natură sa influențeze declarația victimei, consitutie încercare de a determina mărturia mincinoasă (articol 261 Cod penal)

"Încercarea de a determina o persoană prin constrângere ori corupere să dea declarații mincinoase într-o cauză penală, civilă, disciplinară sau în orice altă cauză în care se ascultă martori, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă."

Un act de acest fel poate constitui și alte infracțiuni, precum amenințări, șantaj, vătămare fizică.

Partea vătămată și inculpatul trebuie să se conformeze regulilor stabilite de către instanță. Fiecare parte trebuie să se comporte corespunzator. Dacă inculpații au o atitudine necorespunzatoare, devin agresivi verbal sau fizic, ei pot fi scoși din sala de judecată sau pot primi amendă pentru nerespectarea regulilor ședinței de judecată. In practică astfel de situații au loc.

Atunci când prezența victimei este necesară în instanță, conform legii se iau măsuri pentru protecția acesteia: exemplu audierea prin mijloace audio-video, spații separate de așteptare.Audierea prin mijloace audio-video are loc în practică însă camere separate de așteptare nu prea sunt disponibile.

Inculpatului i se poate permite să adreseze întrebari victimei. In măsura în care nu sunt relevante, vor fi respinse de către judecator.

Intr-un caz de trafic minori, inculpatul a adresat o serie de întrebări părții vătămate și unui membru al unui ONG (prezent ca martor) despre trecutul personal al victimei. Reprezentantul ONG a fost intrebat daca știa că victima practica prostituția. Instanța a acceptat întrebarea și ca martorul să răspundă la aceasta și a notat răspunsul.

In practică există cazuri în care victimele traficului de persoane sunt însoțite la termenele de judecată de către un psiholog sau consilier social al unui serviciu de probațiune sau organizație non-guvernamentală. Unele ONG-uri au încheat protocolale de colaborare cu organele de drept și oferă suport și însoțire a victimelor în cursul fazei de urmărire penală. In etapa judecatorească, de obicei o procedura uzuală este de a exista un psiholog din partea DGASPC în cazul minorilor și a unui coordonator victimă din partea ANITP (psiholog sau consilier social) în cazul adulților victime.

Programul de coordonare a victimei/martor în procesul penal

O abordare multidisciplinară între instituțiile de stat, autorități și furnizorii de asistență contribuie la asigurarea / aplicarea protecției și garanțiilor adecvate victimelor în vederea creșterii accesului la drepturile lor legale.

In cadrul Programului Național de Coordonare a victimelor/martori în procesul penal următoarele autorități și-au coordonat eforturile (cu sprijinul Ambasadei SUA la Bucuresti): Agenția Națională Impotrivă Traficului de Persoane, Inspectoratul General al Poliției Române, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră și Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism. Programul a fost demarat în 2006 și este în continuare în vigoare:

Obiectivele programului sunt:

- Creșterea numărului victimelor traficului de persoane care pledează ca părți vătămate, martori în procesul penal.
- Creșterea participării victimelor în procedurile penale.
- Respectarea și garantarea drepturilor victimelor pe durata urmăririi penale și a instanței.
- Creșterea gradului de cunoștiinte a victimei cu privire la procedurile judiciare și administrative.
- Facilitarea accesului victimei la/ și relația cu organele de investigare și cu furnizorii de asistență.

Elemente ale programului includ menținerea contactului permanent cu victimele traficului de persoane, oferindu-le informații cu privire la drepturile și serviciile pe care le pot accesa pentru asistență de specialitate; tinerea la curent a victimei in legatura cu evolutia procedurilor penale; informarea si pregatirea victimelor in privinta aspectelor cu care se pot confrunta in proces.

Asistența oferită victimelor în cadrul acestui program poate fi detaliată după cum urmează:

In cursul etapei de urmărire penală:

- Organele judiciare solicită prezența inspectorilor Centrelor Regionale ANITP în cursul luării declarațiilor victimei. Inspectorii ANITP și asistenții sociali sau psihologii cu experiența în însoțirea și sprijinirea victimei în variatele etape ale procesului penal. Atunci când este posibil, consilierii sociali, psihologi ai ONG-urilor pot pregăti și însoți victima în cursul procedurilor penale. In această etapă victima primește informații privind rolul fiecărui specialist al echipei (procuror, polițist, psiholog), drepturile pe care le au și serviciile de care pot beneficia. Inspectorul ANITP (coordonatorii de program sunt psihologi sau consilieri sociali) efectuază o analiză inițială a nevoilor victimei și îi oferă informații elementare. Apoi victima este referită furnizorilor de asistență.
- Coordonatorul programului (ANITP) facilitează ținerea la curent a victimei cu evoluția procedurilor penale și nevoia victimei de a oferi informații adiționale organelor de drept prin menținerea unui contact cu ofițerul de poliție care investighează cazul.
- In continuare informează ofițerul de caz cu privire la măsurile de securitate și colaborează pentru luarea măsurilor necesare de protecție.
- Când este cazul, inspectorului ANITP/coordonatorului de program îi revine sarcina asistenței logistice, precum organizarea transportului victimei la autoritățile judiciare.

In cursul etapei judecătorești:

- Victimele sunt informate cu privire la începerea etapei judecătorești, precum și în privința necesității de a li se lua declarații în instanță. Instituțiile responsabile coordonează procedura de predare a citației victimei.
- Victimele sunt însoțite la sediul instanței înainte de începerea ședinței de judecată pentru a se familiariză cu mediul și sala de judecată. Victimelor li se explică cum evoluează procesul, precum și rolul diverselor părți prezente la proces.
- Victimelor le sunt asigurate măsuri de protecție în cursul procesului în baza colaborării cu jandarmeria.
- Victimele sunt însoțite de către inspectorul ANITP/ coordonatorul de caz pe întreaga durată a procesului.
- Victimelor le este asigurată asistența juridică din partea avocaților.
- Victimele sunt informate cu privire la drepturile pe care le au în cursul etapei judecătorești, precum asistența juridică, asistența psihologică, dreptul de a se constitui parte civilă.

Ulterior procesului penal

Victima va fi informată și monitorizată și după încheierea procesului atât timp cât există riscuri de securitate la adresa sa și a familiei sale.

Copiii

Există o serie de prevederi speciale privind protecția copiilor-martori, precum:

- In vederea includerii copilului-martor în programul de protecția martorilor, protocolul de protectie este semnat de către reprezentantul său legal. Dacă reprezentantul său legal nu poate semna, acționează împotriva intereselor minorului ori refuză să semneze – în măsura în care procurorul sau cînd este cazul instanța de judecată consideră că includerea în program este în interesul minorului- protocolul de protecție se va semna de către minor cu aprobarea prealabilă a procurorului sau atunci când este cazul a instanței de judecată (Art. 9 Legea nr. 682/2002).

- Audierea minorului va fi realizată în prezența a cel puțin unuia dintre părinți sau a reprezentantului legal; este obligatorie solicitarea prezenței unui psiholog sau reprezentant al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (Legea nr. 678/2001).
- Copiii pot fi audiați în măsura în care au implinit 10 ani. Audierea trebuie să aibă loc în camera de consiliu, în prezența unui psiholog și doar după pregătirea anterioară a minorului (Legea 272/2004 privind promovarea și protecția drepturilor copilului). Camera de consiliu este un spațiu separat în incinta instanței de judecată, funcționând ca un loc securizat pentru audierea copilului.
- In cazurile infracțiunilor de violență ăntre membrii aceleași familii, instanța poate decide să nu audieze efectiv în sala de judecată minorul sub 16 ani, în schimb audierea poate avea loc prin utilizarea mijloacelor audio-video (art. 86 index 2, paragraph 2,4,5 si 7/ art. 86 index 4 Cod procedura penala)

Principalele probleme în ceea ce privește tratamentul victimelor de către sistemul judiciar (poliție, procurori, instanța de judecată)

Principalele probleme în practica privind tratamentul acordat victimelor traficului de persoane sunt:

- Poliția adesea nu respectă dreptul victimei la perioada de recuperare și reflecție, nepermițându-le astfel să ia o decizie informată dacă vor sau nu să participe la procedurile penale.De obicei investigațiile demarează imediat după ce victima scapă de sub starea de exploatare, luarea de declarații durând mai multe ore și fiind extrem de solicitantă. Intr-o anumită măsură re-traumatizează victima.
- In majoritatea cazurilor, victimele nu pot consulta un avocat în cursul procedurilor penale și astfel nu sunt informate adecvat cu privire la procedurile judiciare relevante înainte de începerea procesului.

- Unele drepturi nu pot fi accesate în întregime sau sunt greu accesibile. De exemplu, dreptul la perioada de recuperare și reflecție, dreptul de a primi asistență ca urmare a lipsei fondurilor, dreptul de a nu coopera cu organele de drept, dreptul de a primi compensații financiare din partea statului. Există o cooperare redusă între furnizorii de asistență și autoritățile judiciare.
- Nerespectarea termenelor stabilite pentru audieri în instanță conduc la creșterea anxietății victimelor. Dinamica procesului este puțin predictibilă; există numeroase amânări ca urmare a tacticii inculpaților de a câștiga timp.

Exista o serie de cauze pentru aceste probleme:

- Poliția este concentrată pe o soluționare rapidă a investigațiilor. NU exista un protocol standard de cooperare între poliție și furnizorii de asistență. Colaborarea are loc de la caz la caz.
- Autoritățile judiciare nu au o atitudine centrată pe victimă. Adesea nu iau în considerare nevoile victimei, nivelul ei de înțelegere și nevoia de timp pentru a înțelege și a coopera.
- Insuficiente cunoștiințe inter-disciplinare atât la nivelul autorităților judiciare cât și al furnizorilor de asistență.

5.5. Dreptul la protecția integrității fizice

Victimele au dreptul la protecția integrității lor fizice

Asistența medicală oferită victimelor traficului de persoane trebuie să fie în concordanță cu prevederile generale ale sistemului medical (Art.27(1) legea antitrafic). Orice procedură medicală poate avea loc doar cu consimțământul persoanei în cauză (Legea nr.95/2006). Vârsta legală pentru darea consimțământului este 18 ani. In măsura în care există un potențial risc pentru pacient, consimțământul său scris este necesar (art.649).

Cu excepția cazurilor de forță majoră, când pacientul sau reprezentantul său legal nu își pot exprima acordul, medicul poate acționa în concordanță cu voința pacientului și a dreptului său de a solicita refuzarea sau oprirea intervenției medicale (art.376).

Aceste prevederi se aplică și în cazul examinării medicale a victimelor traficului de persoane. Sunt reflectate în acordurile medicale relevante și sunt aplicabile în practică.

In caz de moarte violentă, de moarte a cărei cauză nu se cunoaște ori este suspectă, sau când este necesară o examinare corporală asupra învinuitului ori persoanei vătămate pentru a constata pe corpul acestora existența urmelor infracțiunii, organul de urmărire penală dispune efectuarea unei constatări medico-legale și cere organului medico-legal, căruia îi revine competența potrivit legii, să efectueze această constatare (articol 114 Cod procedura penala).

Procurorul este responsabil în a informa anterior victima că inculpatul va avea acces la informația medicală care va fi inclusă în dosar. Inculpatul are acces la dosar, inclusiv la rapoartele medicale, după finalizarea urmăririi penale și în instanță.Inculpatul poate studia personal dosarul sau prin intermediul avocatului său.

De regulă, procurorul este cel care solicită un raport medical. Victimele sunt informate despre procedură, li se cere consimțământul și sunt însoțite la examinare de către ofițerul de caz competent, de exemplu

polițiști din cadrul unităților speciale de combatere a crimei organizate.

Atunci când victima este inclusă într-un program de asistență, ofiterul de caz ar trebui să informeze pe managerul de caz al furnizorului de asistență, fie ONG, fie institutie. Acesta din urmă are sarcina de a explica procedura victimei și de a o pregăti. În procedurile judiciare judecătorul are dreptul de a aproba expertiza medico-legale.

Simptomele de stres post-traumatic nu sunt luate în considerare ca factori ce pot influența comportamentul victimei pe durata procedurilor judiciare, a instanței, de exemplu neîncrederea în alte persoane, tendința de a "acoperi" anumite aspect, anxietate ridicată, tendința de a evita dezvăluirea anumitor aspecte de teama de a nu fi judecat/ă, modificări comportamentale care pot influența declarațiile, atasamentul traumatic față de traficant adesea interpretat ca dragoste sau naivitate, mecanismele de detașare și disociere care sunt interpretate ca semn ale implicării voluntare în activități sexuale. In evaluările clinice, identificarea simptomelor de stress pot-traumatic (acute sau cronicizate) nu reprezintă o practică uzuală.

Tribunalul București, secția penală I, decizie din 2011, cu privire la propunerea procurorului de prelungire a arestării preventive a doi inculpați. Inculpații au indus în eroare victima, cerându-i să îi însoțească să viziteze un prieten în oraș. Aceștia au obligat victima să se prostitueze. Pentru că victima a refuzat, au bătut-o cu o bâtă de baseball, cu picioarele și au amenințat-o că nu își va mai vedea niciodată copilul. Profitând de un moment de neatenție din partea traficanților, victima a scăpat și a solicitat ajutorul poliției. Una dintre probele utilizate în instanță a fost raportul medico-legal cu detalii despre trauma fizică, precum și faptul că victima suferea de un retard mental de care traficanții s-au folosit pentru a o induce în eroare.

E. a fost identificată oficial ca fiind victimă a traficului de persoane și referită pentru asistență în cursul procedurii penale. Deoarce în cursul investigațiilor a manifestat semne de extremă vulnerabilitate, procurorul a solicitat o evaluare psihologică și psihiatrică pentru a dovedi că aceasta este aptă să dea o declarație validă. E. a fost pregatită pentru examinare de către managerul de caz.

5.6. Dreptul la compensații

Victimele traficului de persoane au dreptul la remedii adecvate si efective. Acest lucru presupune dreptul la compensații pentru prejudiciile materiale și morale suferite.

Victimele infracțiunilor pot solicita compensații financiare pentru prejudiciile materiale și morale suferite în următoarele forme: prin alăturarea unei acțiuni civile celei penale, prin formularea unei acțiuni civile distincte sau prin solicitarea de compensații financiare din partea statului.

Alăturarea acțiunii civile la acțiunea penală în procesul penal

Victimele pot alatura solicitarea civilă privind despăgubiri pentru daunele materiale și morale la cea penală în procesul penal (art.14-15 Cod procedura penala). Partea vătămată se poate constitui parte civilă împotriva inculpatului (art.14) în faza de urmărire penală sau în instanță până la citirea actului de sesizare (art.15). Statutul de parte civilă nu afectează dreptul de a participa în același dosar ca parte vătămată.

Daunele materiale sunt cele care pot fi evaluate în bani, precum distrugerea proprietății, vătămarea sănătății unei persoane, pierderea unui drept. In aceste cazuri instanța ia în considerare atât pierderea actuală (damnum emergens) cât și cea viitoare (lucrum cessans). De exemplu, atunci când o persoană a suferit vătămări corporale și a pierdut în tot sau în parte, capacitatea de a lucra și, prin urmare, veniturile din muncă. Daunele non-materiale (morale) includ daune care nu pot fi

evaluate în bani, cum ar fi moartea, durerea fizică severă sau mentală, sau prejudicierea onoarei, demnității unei persoane. În ambele cazuri, cuantumul despăgubirilor trebuie să fie dovedit prin probe.

În practică despagubirile tind să fie scăzute și, uneori, cererile sunt doar parțial acceptate de către instanța de judecată.

Sentința penală nr. 54/27.12.2012 Tribunal Covasna (prima instanța)

Cazul a presupus șapte victime ale traficului de persoane, dintre care 2 minori, exploatați în 2007 în Cehia. Inculpatul le-a promis că îi va ajuta să își găsească locuri de muncă bune. In momentul sosirii în Cehia, au fost exploatați de un alt inculpat care i-a pus să lucreze în industria forestieră de la 5 dimineața până la 10 seara, fără hrană și cazare corespunzătoare. Au fost amenințați că li se vor preleva organele care vor fi vândute pe piața neagră. Intr-o zi au reusit să scape și au cerut ajutorul poliției din sat. Ambasada României in Cehia i-a ajutat în obținerea documentelor de călătorie, si a trebuit ca victimele să ceara ajutorul financiar al rudelor pentru a își plăti biletele de calatorie. Conform art.14 si art.346 (1) Cod procedură penală, inculpații au fost obligați să plătească daune victimelor. Fiecare victimă a primit pentru prejudiciul moral 1500 euro, însă solicitarile pentru daunele materiale, inclusiv acoperirea costurilor de călătorie au fost respinse.

Decizia penală nr. 159/2011, Tribunalul București (apel)

N.M a fost forțată în perioada lanuarie-Februarie 2009 să se prostitueze. Aceasta lucra ca ajutor de bucătar la un hotel unde l-a întalnit pe inculpat care lucra ca bodyguard. S-au mutat împreună într-un apartament unde inculpatul a obligat-o prin amenințări și violență fizică sa se prostitueze. In instanță, probele violenței fizice au fost expuse înr-un raport medical. Instanța a încuviințat în parte acțiunea victimei de a il obliga pe inculpat la plata a 5000 euro și a dispus ca acesta să plătească doar 2000 euro daune morale conform art.14 si 346 Cod procedura penală coroborat cu art.998-999 Cod civil.

Numărul victimelor traficului de persoane care primesc compensații este scăzut. Nu este posibil să se indice numărul exact, deoarece autoritătile nu tin statistici cu numărul efectiv al victimelor traficului de persoane care primesc compensatii.

O acțiune civilă poate fi pornită și din oficiu, atunci când partea vătămată este lipsită de capacitate de exercițiu sau are capacitate de exercițiu limitată, de exemplu în cazul minorilor (art.17 Cod procedura penala). In acest caz, organul de urmărire penală sau instanța de judecată va solicita prin intermediul reprezentantului legal al persoanei să prezinte situația cu privire la întinderea pagubelor și cum acestea s-au produs. Instanța este obligată să se pronunțe asupra reparării daunelor, chiar dacă persoana vătămată nu este constituită parte civilă.

Au existat situații când în cursul procesului, minorii au devenit majori și ca urmare a faptului că nu au mai continuat acțiunea inițială demarată de procuror pentru repararea prejudiciului, a fost respinsă de instanța de judecată.

Actiune civila separată

O parte vătămată care nu s-a constituit parte civilă în procesul penal, poate demara o acțiune civilă distinctă în instanță pentru daunele materiale și morale suferite (art. 19 Cod procedură penală). Judecata în fața instanței civile, se suspendă totuși până la soluționarea definitivă a cauzei penale. De asemenea, în cazul în care partea vătămată a alaturat acțiunea civilă celei penale în procesul penal, aceasta poate formula acțiune civilă în instanța civilă dacă procesul penal s-a suspendat. In caz de reluare a procesului penal, acțiunea introdusă la instanța civilă se suspendă.

Persoana vătămată care a pornit acțiunea în fața instanței civile poate să părăsească aceast instanță și să se adreseze organului de urmărire penală sau instanței de judecată, dacă punerea în mișcare a acțiunii penale a avut loc ulterior sau procesul penal a fost reluat după suspendare. Totuși părăsirea instanței civile nu poate avea loc dacă aceasta a pronunțat o hotărâre chiar nedefinitivă.

Sentința penală nr.38/2011 – Tribunal Brașov

In 2009 Tribunalul Brașov a condamnat la închisoare 6 inculpați pentru trafic de minori conform art.12 si 13 Legea 678/2001. Tribunalul a respins acțiunea civilă demarată din oficiu de către procuror pentru cele 6 victime care la momentul inițial erau minori. Procurorul a declarant apel, iar argumentarea a fost aceea că dreptul victimelor de a solicita despăgubiri civile pentru prejudiciu, a aparut într-o perioadă în care erau minori, iar infracțiunea trafic minori are la bază exclusiv aspectul de minoritate. Curtea de apel a respins acest punct de vedere, argumentând că într-adevar dreptul s-a născut în perioada în care victimele erau minori însă pe durata procesului partile vătămate au devenit majori si nu au mai continuat să solicite despăgubiri civile si nici să se ralieze la punctul de vedere al Ministerului Public reprezentat de procuror. Curtea de Apel a mentinut hotararea tribunalului.

Nu este posibil a fi indicat numărul victimelor traficului de persoane care au demarat o acțiune civilă distinctă și dacă li s-au acordat despăgubiri, ca urmare a lipsei statisticilor în acest sens.

În general, este foarte dificil de a obține executarea unei decizii. Chiar dacă se acordă, trebuie să se pună în aplicare hotărârea judecătorească. Dacă este necesar un executor judecătoresc trebuie să fie angajat. Victimele, în general, nu au resursele financiare pentru a face acest lucru.

J., minor victimă a traficul de persoane intern, a pledat ca parte vătămată. A fost recunoscută de instanță ca victimă a traficului de minori și după finalizarea procesului penal i s-a acordat dreptul de a formula acțiune civilă distinctă pentru daunele materiale și morale, în timp ce inculpații erau în închisoare.Procedura a presupus ca un expert să fie angajat pentru a evalua bunurile, proprietățile inculpaților. Pentru această atribuție expertul a solicitat să fie plătit cu 10% din suma totală care s-ar primi. In general expertul trebuie plătit pentru serviciile sale chiar dacă inculpații nu au bunuri, proprietăți pe numele lor. Din moment ce această acțiune civilă a fost demarată de parte și nu din oficiu, a trebuit ca victima să suporte costurile serviciilor de expertiză.

Art.163 Cod procedură penală (Măsurile asiguratorii) prevede posibilitatea de confiscare a bunurilor mobile și imobile în cursul procesului penal la solicitarea procurorului sau a instanței pentru a se asigura garantarea executării pedepsei. In pactică acest lucru este dificil de realizat. Potrivit datelor furnizate de către organizația Adpare, există la momentul actual o persoană care a solicitat despăgubiri prin acțiune civilă însă procedura este încă în desfășurare.

In teorie este posibilă solicitarea salariilor neplătite conform dreptului muncii. Totuși acest lucru presupune existența unui contract de muncă. Potrivit art.166(4) Codul muncii, întârzierea nejustificată în plata salariului, sau neplata acestuia poate da dreptul angajatului de a cere despăgubiri din partea angajatorului. Din datele pe care le deținem acest lucru nu a avut loc în practică în privința victimelor traficului de persoane.

Compensația financiară din partea statului

In al treilea rând, este posibil a solicita compensații financiare din partea statului conform prevederilor Legii nr.2011/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor. Potrivit acestei legi, compensația financiară poate fi acordată, la cerere, urmatoarelor categorii de victime:

1. Victimele următoarelor infracțiuni: tentative de omor în forma simplă/calificată/gravă; infracțiune gravă care a avut ca urmare vătămarea cu intenție a victimei, viol, raporturi sexuale cu un minor, perversiuni sexuale, trafic de persoane, infracțiuni privind terorismul și alte infracțiuni comise cu intenție;
2. Soțul/soția, copiii și persoanele aflate în întreținerea celor care au decedat în urma comiterii acestor infracțiuni.

Compensația financiară este posibilă doar dacă infracțiunea s-a comis în România și dacă victima este:

1. Cetățean român;
2. Cetățean străin, apatrid cu reședința în România;
3. Un cetățean străin al unui stat membru UE, care are reședința în Romania la momentul producerii infracțiunii.

Cu toate acestea, în cazul în care victima are calitatea de martor, aceasta nu poate pretinde despăgubiri de la Fondul de stat.

Compensația financiară nu poate fi acordată dacă:

1. Se stabilește că fapta nu există sau nu este prevazută de legea penală ori că fapta a fost săvârșită în stare de legitimă apărare împotriva atacului victimei;
2. Victima este condamnată definitiv pentru participarea la un grup infracțional organizat;
3. Victima este condamnată definitiv pentru una dintre infracțiunile pentru care se acordă compensații;
4. Instanța reține în favoarea făptuitorului circumstanța atenuantă a depășirii limitelor legitimei apărări împotriva atacului victimei prevazută la art. 73 lit. a) din Codul penal, sau circumstanța atenuantă a provocării prevazută la art. 73 lit. b) din Codul penal.

Compensația financiară se acordă victimei pentru următoarele categorii de prejudicii suferite de aceasta prin săvârșirea infracțiunii (art.27 Legea nr.211/2004)

a) în cazul victimei:

- cheltuielile de spitalizare și alte categorii de cheltuieli medicale suportate de victimă;
- prejudiciile materiale rezultate din distrugerea, degradarea sau aducerea în stare de neîntrebuințare a bunurilor victimei ori din deposedarea acesteia prin săvârșirea infracțiunii;
- câștigurile de care victima este lipsită de pe urma săvârșirii infracțiunii.

b) soț/soție, copii, persoane aflate în întreținerea celui decedat ca rezultat al infrațiunii:

- cheltuieli de înmormântare;
- întreținerea de care victima este lipsită din cauza săvârșirii infracțiunii.

Pentru clarificarea aspectelor practice, Ministerul de Justiție a

emis un Ordin in 2008[2], desemnând Ministerul de Justiție ca autoritate care asistă cetățenii români, persoanele fără cetățenie și străinii ce au reședința în România, victimele infracțiunilor săvârșite cu intenție comise în alt stat UE.

Cererea de compensație financiară se depune la tribunalul în a cărui circumscripție domiciliază victima și se solutionează de doi judecători din cadrul Comisiei pentru acordarea de compensații financiare victimelor infracțiunilor, constituite în fiecare tribunal (art.28 Legea nr.211/2004) și trebuie întrunite o serie de cerințe.

Bani plătiti de făptuitor cu titlu de despăgubiri civile și / sau indemnizația primită de victimă de la o societate de asigurare trebuie să fie dedusă din valoarea compensației financiare acordate victimei de către stat. Compensarea financiară nu poate depăși echivalentul a 10 salarii de bază minime brute pe țară stabilite pentru anul în care victima a formulat cererea de compensație financiară.

Nu există statistici cu privire la numărul victimelor care au primit compensații financiare din partea statului.

B. a fost identificată ca victimă a traficului de persoane în urma deciziei instanței. La cateva luni după ce a fost atacată. Autorul a fost închis pentru tentativa de omor. B. a solicitat despăgubiri. Le-a primit, însă după două plăți lunare a pierdut dreptul ca urmare a sinuciderii autorului.

2 Ordinul Ministerului de Justitie nr.1319/ 13 Mai 2008 privind implementarea prevederilor privind procedura de obtinere a compensatiilor financiare pentru victimele infractiunilor comise cu intentie in situatii transfrontaliere, conform Legii nr. 211/2004 privind unele masuri pentru asigurarea protectiei victimelor infractiunilor

Copiii

Minorii nu trebuie să formuleze o acțiune civilă în procedurile penale, în acest caz procurorul poate demara acțiunea din oficiu. Conform art.26 din Legea nr. 211/2004 dacă victima este un minor și reprezentantul legal al acestuia nu a formulat cererea de compensație financiară în termenele prevăzute de lege, acestea încep să curgă de la data la care victima a împlinit vârsta de 18 ani.

Principalele probleme in obtinerea compensațiilor de catre victimele traficului de persoane

In practică există o serie de obstacole în obținerea de compensații financiare de către victime:

- Victimele nu sunt informate cu privire la dreptul de a solicita compensații.
- Victimele care sunt martori nu pot formula acțiune civila în procesul penal sau solicita compensații financiare din partea statului.
- In cazuri de trafic transfrontalier, procedura de obținere a compensațiilor financiare din partea statului este extrem de dificilă, din moment ce Comisia pentru acordarea de compensații financiare victimelor infracțiunilor din România trebuie să coopereze cu autoritatea echivalentă din țara de destinație. In practică rareori se întamplă acest lucru.
- In cazul în care victimele aplică atât pentru compensații financiare din partea statului cât și despăgubiri civile ca parte a procesului penal și ambele proceduri sunt admise, suma de bani plătită de inculpat ca despăgubire sau indemnizația primită de la compania de asigurări se va deduce din suma reprezentând compensații financiare acordate de stat victimei.
- Inculpații adesea își transferă bunurile, proprietățile către rudele lor în vederea evitării confiscării.
- Compensația financiară este aprobată pe baza hotărârii instanței, procedura putând dura ani de zile în raport de data producerii infracțiunii trafc de persoane. In acest caz, problema

care se ridică este cum pot evaluate corespunzator pagubele la 3-5 ani de la producerea faptelor in cazul unei proceduri complicate și care rareori conduce la obținerea de facto a compensațiilor.

- Despăgubirile civile pot fi cerute și aprobate de instant, dar neacordate efectiv din moment ce procedura executării silite nu este una efectivă, inculpații trecându-si bunurile pe numele altor persoane.
- Despăgubirile civile pot fi acordate prin confiscarea bunurilor inculpatului în măsura în care avocatul victimei solicită acest lucru.

Statistici ale organizației Adpare privind victimele supuse traficului de persoane extern care au solicitat compensații în țara de destinație.

O victima a primit compensații în țara de destinație din partea unei companii de asigurări, fiind victima unui accident de mașină. Suma acordată a fost 20.500 euro, iar după aplicarea taxelor au ramas 16.400 euro.

Două alte victime au solicitat compensații în țara de destinație, procedura este în desfășurare.

Alte două victime au solicitat compensații în țara de destinație, fiecare solicitând câte 10.000 euro. Procedura este în desfășurare.

Unele dintre cauzele problemelor identificate sunt:

- Neconcordanța prevederilor legale. Exemplu compensațile pot fi aprobate dar nu acordate efectiv; acordarea compensațiilor financiare din partea statului și remediile civile ca parte a procesului penal nu sunt cumulative; dacă ambele se acordă, victima trebuie să renunțe la una dintre ele, să returneze plata corespunzătoare.
- Chiar dacă cererea este aprobată ca parte a procesului penal, victima trebuie să facă demersuri pentru punerea sa în practică.

- Lipsa de standardizare și practici coerente și accesibile.
- Lipsa de pregătire a judecătorilor pe teme legate de compensații financiare ale victimelor traficului de persoane.
- Lipsa unei transpuneri corespunzătoare în legislația națională a prevederilor Directivei 36/2011/UE privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor.

5.7. Neurmărirea și nepedepsirea victimelor traficului de persoane

Victimele traficului de persoane nu ar trebui să fie acuzate, condamnate pentru prostituție sau alte acte ilegale pe care au fost obligate să le savârșească.

Potrivit art. 20 Legea antitrafic, victimele traficului de persoane nu pot fi condamnate pentru infracțiuni comise ca rezultat al traficului:

"Persoana supusă traficului de persoane, care a săvârșit, ca urmare a exploatării sale, infracțiunea de prostituție, de cerșetorie, trecere frauduloasă a frontierei unui stat ori donare de organe sau țesuturi ori celule de origine umană (…) nu se pedepsește pentru aceste infracțiuni."

Potrivit datelor Agenției Naționale Impotriva Traficului de Persoane nu au existat în ultimii ani cazuri de victime condamnate. Potrivit datelor funrizate de ONG-uri în ultimii 3 ani nu au existat cazuri de victime supuse investigațiilor pentru infracțiuni comise ca urmare a exploatării la care au fost supuse. Totuși, în măsura în care o prostituată ar fi traficată ea nu va fi considerată victimă ci va fi acuzată și condamnată ca atare.

Principalele probleme privind neurmărirea și nepedepsirea victimelor traficului de persoane

Principalele probleme în aplicarea principiului nepedepsirii au legatură cu eșecul de a identifica corespunzător victimele traficului, în particular:

- Identificarea necorespunzătoare a victimelor unor forme de exploatare, în special cerșetorie forțată, constrângere de a comite

infractiuni, trafic de organe, țesuturi sau celule și exploatarea mixtă, atât în țările de destinație cat și în România.

- Formări insuficiente pentru personalul responsabil din instituții, ONG-uri în evaluarea nevoilor vicitimelor și în asigurarea protecției și asistenței .
- Funcționarea necorespunzătoare a sistemului de identificare, în special în cazul victimelor cetățeni străini.

Cauzele sunt:

- Identificarea formală – efectuată de organele de drept- prevalează în fața celei informale. In România majoritatea victimelor sunt identificate de organele de drept (poliție, procuror) având în vedere lipsa unor prevederi legale care să reglementeze acest tip de identificare (exemplu victima identificată din rândul femeilor care practică prostituția prin intermediul serviciilor outreach, prostituția fiind la momentul actual incriminată).
- Nu există politici și practici cu privire la identificarea și referirea victimelor exploatate prin constrângere pentru a comite infracțiuni mărunte.
- Intervențiile depind în mare măsură de calitatea individuală și specializarea organului de aplicare a legii și nu sunt încorporate în sistem.

5.8 Non-detenția victimelor traficului de persoane

Victimele traficului de persoane nu trebuie ținute în centre cu regim închis.

Potrivit legii victimele traficului de persoane nu sunt ținute în centre cu regim închis. Un adult poate fi ținut într-un centru închis dacă are probleme de sanatate mintală care ar determina un risc pentru integritatea sa ori a celor din jur.

Totuși, în practică există centre cu regim închis sau semi-deschis. De fapt, serviciile sociale de stat promovează această abordare instituționalizată pentru anumite categorii de clienți (exemplu persoane neglijate/abuzate/copii exploatați, persoane cu dizabilități, persoane cu probleme mentale). Oamenii trăiesc aici, în adăposturi, cu puține opțiuni pentru activități și nu pot ieși decât însoțiti.

F. o victimă a cerșetoriei forțate, în vârstă de 58 ani, fără familie și suferind de schizofrenie paranoidă a fost gazduită într-un centru închis pentru persoane cu boli mentale. Personalul centrului a decis că ar fi in beneficiul victimei să aibă propria camera și potrivit regulamentului ar trebui să rămână încuiată în camera, în afara programului de activități. La scurt timp, simptomele victimei s-au agravat.

Minorilor li se oferă asistență în centre speciale unde măsurile de securitate sunt luate pentru protecția lor: pot ieși afară/merge la școală doar însoțiți; vizitele părinților au loc în locații speciale, au activități de grup pentru a avea ocupație, beneficiază de personal de protecție non-stop

Copiii victime ale traficului de persoane, atunci când nu sunt asistați de familiile lor, beneficiază de asistență și protecție în ONG-uri și adăposturi de stat. Există foarte puține adăposturi specializate în asistența copiilor victime ale traficului de persoane și acestea au puține locuri. Restul copiilor victime primesc asistența în centre pentru minori neacompaniați, abuzați, neglijați, exploatați administrate de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului.

Există mai mulți factori care reduc calitatea serviciilor oferite aici:

- Lipsa de specializare a centrelor de stat (punerea la un loc a copiilor cu variate probleme care solicită asistență și protecție diferită reprezintă o adevarată provocare).
- Resurse financiare reduse (de la bugetul de stat).
- Condiții restrictive pentru selecția beneficiarilor.
- Personal slab motivat și suprasolicitat.

Standardele naționale specifice pentru serviciile specializate de asistență a victimelor nu mentionează prevederi speciale clare pentru copiii victime. Totuși ele reafirmă necesitatea de a asigura măsuri de securitate în centre rezidențiale / adăposturi pentru victimele traficului de persoane, adulți sau minori, cum ar fi: supraveghere video / sau incheierea unui protocol între centru și poliție sau companie de securitate pentru a asigura o intervenție rapidă în cazuri de urgență.

Principalele probleme privind non-detenția victimelor traficului de persoane

- Nu există multe centre specializate și echipate adecvat pentru a răspunde necesităților victimelor traficului de persoane, în special bărbați,și victime cu probleme fizice și/sau mentale.
- Serviciile de stat sunt cele care tratează, ca orice alt caz social, victimele traficului de persoane, în special cele cu probleme fizice si/ sau mentale și fără suport din partea familiei.
- Nu există centre rezidențiale specializate pentru primirea victimele traficului și a copiilor lor.

Unele dintre cauzele acestor probleme sunt:

- Sistemul de stat de asistență de protecție nu este adaptat la nevoile clienților săi. ONG-urile promovează o abordare mai flexibilă, orientată spre client și de specialitate, dar lucrează cu resurse foarte limitate. Statul înca nu își poate ajusta politicile și practicile și nu poate acorda o asistență adecvată victimelor traficului de persoane; lucrează cu buget limitat local și cu personal plătit puțin, nemotivat și insuficient specializat.
- Nu există o autoritate națională care să monitorizeze efectiv și să îmbunătățească eficacitatea sistemul de protecție și asistență.
- Abordarea asistenței într-un adăpost închis sau semi-închis este o opțiune mai ușoară pentru personalul acestuia pentru asigurarea respectării de către clienti a regulamentului intern si prevenirea expunerii la risc.

5.9. Perioada de reflecție, permis de ședere temporar, permanent, umanitar

Victimele au dreptul la perioada de reflecție de 3 luni. Victimele cetățeni străini migranți/fără acte au dreptul la permis temporar de ședere pe durata procedurilor penale și a altor proceduri legale când la finalul perioadei de reflecție decid să coopereze cu autoritățile. Dacă returnarea le-ar pune în pericol viața și securitatea, persoanele supuse traficului au dreptul de a solicita azil sau de a obține permis de ședere pe motive umanitare.

Perioada de reflecție

Potrivit Legii antitrafic (art. 39 index index 2[3]) cetățenii români, atunci când există motive să se creadă că sunt victime ale traficului de persoane, au dreptul la o perioadă de recuperare și reflecție de până la 90 de zile. Perioada de reflecție servește pentru a se recupera, a scăpa de sub influența traficanților și de a lua o decizie în cunoștiință de cauză în privința cooperarii cu autoritățile.

In timpul perioadei de recuperare și reflecție cetățenii români au dreptul la consiliere, asistență medicală și socială, medicamente, alimente și (la cerere) cazare într-un centru protejat și trebuie informați despre procedurile administrative și juridice aplicabile. (art.39(2)).

Potrivit Mecanismului Național de Identificare și Referire a Victimelor Traficului de Persoane, instituția/organizația care efectuează identificarea victimei și organizația care oferă asistență sunt resposabile de a informa victima asupra drepturilor sale, inclusiv dreptul la perioada de recuperare și reflecție. In general, perioada de recuperare și reflecție este acordată persoanelor față de care, sunt indicii serioase a se considera că ele sunt victime ale traficului de persoane.

---

3 Articolul 39 a fost introdus de sectiunea 31 a articolului 1 din Legea nr.230/2010, pentru completarea Legii antitrafic (Legea nr.678/2001)

Perioada de reflecție se poate încheia când:

- Se constată că victima restabilește din proprie inițiativă contactul cu traficanții
- Există un pericol pentru ordinea publică și securitatea națională;
- Statutul de victimă a fost invocat în mod nejustificat. (art.39 index 1, para.3)

Dacă victima este identificată de către autoritățile judiciare (unități speciale ale poliției pentru combaterea traficului de persoane, poliția de frontieră, serviciile speciale ale Direcției de Combatere a Infracțiuniilor de Criminalitate Organizată și Terorism) procedura de referire a victimei către furnizorul de asistență responsabil este urmatoarea:

- Structurile specializate ale poliției vor contacta reprezentantul regional al ANITP în vederea evaluării nevoilor de asistență ale victimei și menținerea contactului cu aceasta;
- Alte structuri din sistemul de apărare națională și ordine publică - poliție de investigații criminale, poliție transporturi, poliție ordine publică, jandarmerie: vor sesiza celelalte structuri specializate ale poliției și/birouri și servicii DIICOT;
- reprezentantul centrului regional al ANITP:
  1. va realiza evaluarea inițială a victimei pentru identificarea nevoilor de asistență specializată ale victimei și, cu acordul persoanei, va asigura referirea imediată a acesteia pentru asistență în regim de urgență;
  2. va anunța furnizorul de servicii sociale și va transmite acestuia, cu acordul persoanei, informațiile necesare pregătirii intervenției de caz;
  3. va asigura victimei suportul necesar pentru prezentarea în vederea audierii acesteia de către organele judiciare.

În acest din urmă caz, perioada de reflecție nu este aplicabilă, dat fiind faptul că identificarea victimelor este realizată de către poliție. Acest lucru înseamnă că victimele colaborează în primul rând cu organele de drept și apoi ANITP este notificat iar la final furnizorul de asistență.

Victimele cetățeni străini

Străinii cu privire la care există motive serioase să se considere că sunt victime ale traficului de persoane beneficiază de o perioadă de recuperare și reflecție de până la 90 de zile, pentru a se reface, a ieși de sub influența făptuitorilor și a lua o decizie în cunoștință de cauză privind cooperarea cu autoritățile competente (Art. 39 index 1, paragraf 1, Legea nr.678/2001). Ei trebuie informați într-o limbă pe care o cunosc, cu privire la dreptul de a beneficia de perioada de recuperare și reflecție și de acces la servicii specializate, inclusiv cazare în centre speciale, asistență psihologică, medicală și socială. In această perioadă Inspectoratul General pentru Imigrări, la solicitarea procurorului sau a instanței, poate să îi acorde statutul de tolerat în România.

In timpul perioadei de reflecție, cetățenii străini au dreptul de a fi găzduiți în centre special amenajate conform OUG nr. 194/2002 privind regimul juridic al străinilor în România, fără a fi necesară luarea în custodie publică (art.38 Legea nr.678/2001). Cazarea se aprobă de directorul general al Oficiului Român pentru Imigrări, la solicitarea scrisă a autorităților competente.In practică, aceste locații nu întrunesc condițiile corespunzătoare de cazare nici măcar pentru o perioadă limitată de timp. Aceste centre au un regim închis și sunt în special pentru cazarea străinilor cu ședere ilegală. Centrele nu au spații separate pentru victimele traficului de persoane.

Dacă, un cetățean străin solicită o formă de protecție în România, acesta poate fi cazat într-unul din centrele de cazare pentru solicitantii de azil. La momentul actual există 6 astfel de centre în București, Giurgiu, Galați, Rădăuți, Somcuta Mare și Timișoara.

In timpul ședерii în aceste centre, conform articolului 38 alin 4 Legea antitrafic, străinii victime ale traficului de persoane sunt informați în locurile de cazare, într-o limbă pe care o înțeleg, cu privire la procedurile judiciare și administrative aplicate și pot beneficia de consiliere psihologică, de asistență medicală și socială, precum și de medicamente și hrană in aceleași condiții ca și victimele cetățeni români.

Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI), împreună cu ANITP, este

responsabil de coordonarea activităților instituțiilor și ONG-urilor care au responsabilitatea integrării victimelor cetățeni străin ce au dreptul la o formă de protecție sau care au un drept de ședere în România.[4]

Dacă cetățeanul străin, victimă a traficului de persoane, dorește să se întoarcă în țara sa de origine, IGI va efectua demersurile pentru contactarea misiunilor diplomatice sau consulare ale țării de origine pentru a facilita eliberarea documentelor de călătorie.

Articolul 38 index 1 Legea antitrafic acoperă cazurile de victime care sunt cetățeni români sau cetățeni ai unui stat membru UE sau al Spațiului Economic European. Legea nu conține prevederi privind cetățenii străini provenind din state terțe, deși oficial, anual sunt identificați puțini cetățeni străini victime ale traficului de persoane (deși din punctul nostru de vedere numărul este în creștere), iar cei care au fost identificați în ultimii ani au provenit din țări din afara spațiului UE, precum Bangladesh, Moldova, Camerun etc. Prin urmare, o modificare a legii se impune pentru a fi în conformitate cu standardele internaționale și pentru a asigura că prevederile legislației române se aplică tuturor cetățenilor străini indiferent că aceștia provin din state membre ale UE, ale Spațiului Economic European sau din țări terțe.

De asemenea, prevederile variatelor legi nu sunt în concordanță. Legea antitrafic stipulează de exemplu, că străinilor le este acordată o perioada de reflecție de până la 90 de zile, iar potrivit prevederilor OUG nr.104/2004 toți străini trebuie să colaboreze cu autoritățile competente imediat, pentru a își reglementa dreptul de ședere în România, în caz contrar fiind considerați străini cu ședere ilegală.

---

4 Conform OG nr.44/2004 privind integrarea sociala a strainilor beneficiari ai unei forme de protectie in Romania sau a unui drept de sedere in Romania, precum si a cetatenilor statelor member ale Uniunii Europene si Spatiului Economic European

Numărul victimelor cărora li s-a acordat o perioada de reflecție

Agenția Națională Impotriva Traficului de Persoane, nu deține o statistică privind numărul victimelor cărora li s-a acordat perioadă de recuperare și reflecție. Statisticile privind numărul victimelor traficului de persoane (1048 persoane in 2011 si 1041 persoane in 2012) nu includ și numărul victimelor prezumate care au fost identificate de către ONG-uri și/sau OIM în țările de destinație și care au fost referite direct ONG-urilor din România, sau acele victime care nu au dorit să coopereze cu autoritățile sau cele care datorită unor probleme mentale, medicale nu au putut furniza declarații valide.

P.M., cetățean român a fost supusă traficului de persoane în Spania în perioada 2011-2012. Ea a acceptat să depună mărturie în dosarul penal din Spania împotriva traficanților care erau toți cetățeni români. A beneficiat de asistentă psihologică și juridică din partea unui ONG spaniol. După câteva luni a fost returnată în România pentru a executa o pedeapsă pentru o infracțiune pe care a comis-o în trecut. ONG-ul din Spania a referit victima către Asociația Pro Refugiu pentru asistență juridică și psihologică. In baza de date a Agenției Naționale Impotriva Traficului de Persoane P.M. nu apare ca victimă a traficului de persoane, deși în Spania exista un dosar penal.

Permis temporar de ședere pe durata procedurilor penale și a altor proceduri legale

Potrivit legii antitrafic, Inspectoratul General pentru Imigrări poate acorda victimei, la cererea procurorului sau a instantei, statutul de tolerat (art.39 index 1). Potrivit art.39 index 1 alin.2 din Legea nr.678/2001, în timpul sau la expirarea perioadei de reflecție, străinilor victime ale traficului de persoane li se poate acorda, la cerere, un permis de ședere temporară, în condițiile prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194/2002.

Statutul de tolerat dă dreptul de a rămâne în România (art.102) și poate fi acordat de către Inspectoratul General pentru Imigrări, străinilor care nu au drept de ședere însă din motive obiective nu pot părăsi teritoriul României. Prin motive obiective, în sensul prezentei ordonanțe de urgență, se înțelege acele împrejurări independente de voința străinului, imprevizibile și care nu pot fi înlăturate, datorită cărora străinul nu poate părăsi teritoriul Romaniei. Refuzul de acordare a statutului de tolerat poate fi contestat în termen de 5 zile de la comunicare la Curtea de Apel, instanța trebuind să decidă în 30 de zile, iar decizia sa fiind definitivă și irevocabilă.

In OUG nr.194/2002, art.103 sunt enumerate situațiile în care statutul de tolerat poate fi acordat, inclusiv situația în care există motive serioase a se considera că străinul este victimă a traficului de persoane (alin.1 lit.e). In acest caz dreptul de ședere se acordă la solicitarea procurorului sau a instanței. Statutul de tolerat este de până la 6 luni cu posibilitatea de prelungire a perioadei cu încă 6 luni până la dispariția cauzelor (articolul 104 alin 1 OUG nr.194/2002). O modificare recentă, pozitivă, este aceea că în această perioadă străinii au acces la piața muncii în aceleași condiții ca și cetățenii români (Art. 104)[5].Se poate decide a se extinde perioada de tolerare dacă prezența victimei este necesară pentru buna desfășurare a procedurii penale (Art. 104(5)).In acest caz perioada este extinsă până la finalizarea procesului (Art.104(1)). Perioada de ședere este limitată pe durata procedurii penale. Nu există în OUG nr.194/2002 prevederi privind dreptul de ședere pe durata procedurii civile, a solicitării de compensații. Prin urmare, o modificare a prevederilor legale se impune pentru ca cetățenii străini, victime ale traficului de persoane, să poată avea drept de ședere pe durata altor proceduri legale și nu doar pe durata procesului penal.

Potrivit Legii antitrafic (art.38) străinii, victime ale traficului, au acces la asistență socială, medicală și psihologică, la medicamente și hrană în aceleași condiții ca și victimele cetățeni români. In practică, există variate obstacole în furnizarea acestor servicii pentru străinii victime ale traficului de persoane. In particular aceste dificultăți

5 Legea nr. 157/2011 pentru modificarea si compeltarea unor acte normative privind regimul strainilor in Romania.

vizează străinii victime care ar fi găzduiți în centrele IGI conform OUG nr.194/2002, aceste centre fiind în fond, centre de luare în custodie publică. Centrele au un personal limitat pentru a oferi servicii medicale de bază și asistență psihologică. Accesul reprezentanților ONG-urilor este limitat și întotdeauna trebuie obținută o aprobare specială din partea instituției care administrează respectivele centre.

Potrivit statisticilor Inspectoratului General pentru Imigrări, în perioada 2011-2012, nu au fost înregistrate cazuri de cetățeni străini victime ale traficului de persoane care să solicite drept de ședere în România.

Chiar dacă, potrivit datelor Inspectoratului General pentru Imigrări, nu există străini victime înregistrați oficial în 2011-2012 ca având drept de ședere în baza de date a Asociației Pro Refugiu și a altor ONG-uri, exită cazuri de străini prezumați a fi victime ale traficului de persoane care au obținut un drept de ședere în România în special pe baza altor motive, ca aparținând unui grup social sau altor probleme în raport de țara de origine.

Permis de ședere permanent, pe motive umanitare, cerere de azil

O cerere pentru permis ședere permanent, pe motive umanitare sau cerere de azil pot fi luate în considerare în măsura în care returnarea ar pune în pericol viața, siguranța victimei. Art.38 legea antitrafic prevede ca Legea nr.122/2006 privind procedura de azil în România se aplică străinilor care sunt victime ale traficului de persoane. Legislația privind azilul este în concordanță cu Convenția de la Geneva privind statutul refugiaților care însă nu prevede printre motivele de acordare a formei de protecție și situația în care persoana a fost victimă a traficului.

Articolul 26 din Legea nr.122/2006 prevede că protecția subsidiară se acordă:

"cetățeanului străin sau apatridului care nu îndeplinește condițiile pentru recunoașterea statutului de refugiat și cu privire la care exista motive temeinice să se creadă că, în cazul returnării în țara de origine,

respectiv în țara în care își avea reședința obișnuită, va fi expus unui risc serios, în și care nu poate beneficia, sau, datorită acestui risc, nu dorește protecția acelei tari."

Prin risc serios conform alin.2 art.26 înțelegem

- condamnarea la pedeapsa cu moartea ori executarea unei astfel de pedepse;
- tortura, tratamente sau pedepse inumane ori degradante;
- o amenințare serioasă, individuală, la adresa vieții sau integrității, ca urmare a violenței generalizate în situații de conflict armat intern ori internațional, dacă solicitantul face parte din populația civilă.

Dacă un străin victimă, formulează cerere de azil pe motiv că a fost victima traficului de persoane, acesta poate fi cazat într-unul din cele 6 centre de cazare si proceduri pentru solicitanții de azil care au un regim deschis; dar și aici există personal insuficient să ofere asistență socială, psihologică, juridică corespunzatoare, atât din partea Inspectoratului General pentru Imigrări cât și a ONG-urilor.

Asistența materială și financiară pentru străinii solicitanți de azil este de aproximativ 108 lei pe lună, o suma insuficientă pentru condiții de viață decente[6]. Au dreptul de a munci după un an de la demararea procedurii de azil (art.17 alin1. Legea nr.122/2006), o prevedere extrem de restrictivă pentru toți străinii care solicită o formă de protecție.

Deși, potrivit statisticilor Inspectoratului General pentru Imigrări nu au existat străini care să obțină forma de protecție pe motiv că au fost victime ale traficului de persoane, ONG-urile specializate în asistența solicitanților de azil dețin informații cu privire la cel puțin 2 cazuri în ultimii ani în raport de care existau indicii temeinice că ar fi fost victime ale traficului de persoane. Una dintre persoane a obținut forma de protecție în raport de alte motive ce țineau de situația din țara de origine, iar o altă persoană a fost respinsă în etapa administrativă a procedurii de azil.

Absența unor prevederi exprese în legislația privind azilul, privind

---

6 Legea nr. 122/2006 si Hotărârea de Guvern nr. 1251/2006.

posibilitatea de acordare a unei forme de protecție bazate pe faptul că persoana a fost victimă a traficului de persoane, face dificilă acordarea în practică a acesteia, deoarece autoritățile se limitează la acordarea protecției pe baza motivelor specifice prevăzute limitativ n art.23 "statutul de refugiat" si art.26 "protecție subsidiară" în conformitate cu prevederile Convenției de la Geneva.

O femeie de 26 de ani din Camerun a fost supusă traficului de persoane pe ruta Camerun-Ucraina-România. Se intenționa transportarea ei peste frontiera de stat a României în Franța însa transportul a fost interceptat de poliția de frontieră, victima având un act de identitate fals. Aceasta a solicitat azil. Procedura de azil a durat doar o lună, persoana obținând formă de protecție pe motiv de apartenență la un grup social. Femeia era însărcinată în 8 luni la data formulării cererii de azil. Nu a fost demarată nici o procedura pentru obținere de compensații financiare pentru daunele materiale și morale suferite.

O tânără de 19 ani din Republica Moldova a invocat faptul că a fost supusă exploatării sexuale și că traficanții proveneau din țara de origine. Cererea de azil a fost respinsă pe motiv că persoana era migrant economic.

Potrivit Inspectoratului General pentru Imigrari, în perioada 2011-2012, nu au existat cereri de azil și nu s-a acordat forme de protecție străinilor pe motiv că au fost victime ale traficului de persoane.

Copiii

Prevederile speciale privind perioada de reflecție, permis temporar de ședere sau ședere permanentă/cerere de azil se aplică de asemenea și minorilor cetățeni străini victime ale traficului de persoane (art.41 Legea antitrafic). Deși nu au existat cazuri de minori cetățeni străini victime ale traficului de persoane care au solicitat azil în România, legislația privind

procedura de azil include o serie de prevederi speciale privind minorii solicitanți de azil. Acestea prevăd că toate deciziile privind minorii trebuie luate cu respectarea principiului interesului superior al minorului (art.8 Legea nr.122/2006). In cazul minorilor neînsoțiți, un reprezentant legal trebuie desemnat (art.40 Legea nr.122/2006), iar procedura de azil se suspendă până la desemnarea reprezentantului legal. In timpul acestei suspendări, copilul se bucură de toate drepturile prevazute de lege.

Principalele probleme privind perioada de reflecție și acordarea dreptului temporar sau permanent de ședere

Principalele probleme sunt:

- Doar puțini străini sunt identificați oficial ca victime ale traficului de persoane, iar accesul acestora la asistență este foarte limitat.
- Centrele de găzduire, centrele pentru solicitanții de azil nu sunt adaptate pentru primirea străinilor victime ale traficului de persoane.
- Dreptul temporar/permanent de sedere în România poate fi acordat doar dacă victima cooperează cât mai repede cu autoritățile competente. De asemenea, victimele cetățeni străini ar trebui să aibă acces efectiv la perioada de reflecție și recuperare astfel prevazut de lege.

Unele dintre cauzele acestor probleme sunt:

- Atribuțiile autorităților competente în identificarea victimelor traficului de persoane printre cetățenii străini, nu sunt foarte clare.
- Există puțini specialiști în a oferi protecție și asistență străinilor victime ale traficului de persoane. Personalul Inspectoratului General pentru Imigrări nu este suficient de pregătit pentru a face față cazurilor de trafic persoane și uneori victimele sunt catalogate drept migranți economici.
- Legislația privind regimul străinilor și cea privind drepturile victimelor nu sunt suficient de armonizate.

5.10 Repatrierea & garanțiile de non-repetiție

Potrivit legii, repatrierea victimelor traficului de persoane nu ar trebui să fie amânată, decât dacă există motive obiective. S-a întâmplat de mai multe ori ca repatrierea victimelor (prezumate) din România să fie amânată datorită aplicării legii ce solicită prezența victimelor în cadrul procedurilor ulterioare. În cazul unui minor român, victimă a traficului de persoane, a fost refuzată repatrierea fără o evaluare prealabilă a familiei și o evaluare a riscurilor, așa cum a fost considerat a priori faptul că familia constituia un mediu neprielnic creșterii fiicei lor.

Ministerul Afacerilor Externe este responsabil pentru repatrierea cetățenilor români care au ajuns victime ale traficului cu persoane. Misiunile diplomatice și oficiile consulare din țara de destinație trebuie să emită documente de identitate într-un timp rezonabil. În cadrul fiecărei misiuni diplomatice sau a fiecărui oficiu consular este desemnat un diplomat responsabil pentru repatrierea victimelor traficului de persoane de cetățenie română. Ministerul de Interne este responsabil cu îndrumarea victimelor la sosirea lor în țară către instituțiile specializate (Art. 28-31 Legea privind combaterea traficului de persoane).

Mecanismul Național de Identificare și de Referire asigură informații cu privire la repatrierea victimelor, procesul de referire și colaborarea dintre Agenția Națională, agențiile speciale de poliție, Inspectoratul General pentru Imigrări și alte autorități relevante.

Repatrierea victimelor de cetățenie română

Repatrierea victimelor se poate realiza cu ajutorul Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM) și a misiunilor acesteia, precum și în cadrul programului de returnare voluntară cu ajutorul ONG-urilor, a misiunilor diplomatice, a oficiilor consulare sau a reprezentanților atât din statele de destinatatie cât și din statele de origine, precum și prin intermediul autorităților de protecție a copilului, atunci când victima este un minor.

În cazul în care victima este repatriată cu ajutorul OIM, Misiunea

OIM din România primește victima la frontiera națională și, dacă aceasta consimte să fie cazată într-un adăpost pentru o perioadă mai scurtă sau mai lungă de timp și este dispusă să participe la programe de asistență, aceasta va fi îndrumată către serviciile de asistență specializate. În cadrul întoarcerii și reintegrării prin programul de returnare voluntară si reintegrare OIM, victimelor li se asigură bani de buzunar și un buget individual de reintegrare. În ceea ce privește acordarea bugetului de reintegrare, la începutul programului de asistență este nevoie să se realizeze o evaluare a necesităților victimei.

Atunci când victima este identificată de către un ONG din țara de destinație, reprezentantul ONG-ului din România se va întâlni cu victima la frontieră sau într-un loc convenit împreună cu partenerul de referire. În cazul în care victima este de acord, va putea fi inclusă în programul de asistență asigurat de către ONG sau de către o altă organizație. Înainte de întoarcere, cele două organizații vor comunica între ele în scopul asigurării sprijinului și a informațiilor necesare victimei prin telefon; organizațiile vor obține date cu privire la locația și familia victimelor din România; ele vor fi un mediator între victimă și familia acesteia și le vor asigura informații actualizate cu privire la etapele parcurse în țara de destinație; vor fi un mediator între victimă și adăpost; vor evalua nevoile victimei privind asistența pe termen mediu; vor identifica și evalua opțiunile de reintegrare, fie în țara de origine sau în țara de destinație; vor evalua riscurile aferente returnării voluntare asistate și vor pregăti cooperarea victimei cu instituțiile relevante de asistență socială din România (coordonator ANITP, servicii sociale de stat DGASPC, autorități locale).

În cazul în care victima este identificată de către o misiune diplomatică sau un oficiu consular din străinătate, misiunea va elibera, la cerere, documentele de călătorie necesare și va notifica, în termen de cel puțin cinci zile înainte, ANITP și poliția de frontieră cu privire la întoarcerea victimei / victimelor, având în vedere preluarea victimei de la frontiera națională. În cazul în care victima are nevoie și aplică pentru asistență anterioară returnării, misiunea diplomatică sau consulară română o vor contacta și o vor îndruma la furnizorii de servicii din țara gazdă. Ofițerul de legătură român va transfera informațiile cu privire la

victimă autorităților naționale competente.

Repatrierea victimelor străine

România facilitează repatrierea victimelor străine până la frontiera statului român, dacă nu este altfel prevăzut în acordurile bilaterale. În cazul în care victimele traficului de persoane nu au asupra lor acte de identitate sau dacă acestea au fost pierdute, furate sau distruse, Ministerul Afacerilor de Interne poate solicita ambasadei țării în cauză să emită un nou pașaport sau un nou document de călătorie. Prevederile legale privind repatrierea cetățenilor străini sunt stipulate în Legea privind prevenirea și combaterea traficului de persoane (art. 37 și 39), în plus față de legislația generală privind străinii, în conformitate cu OUG nr. 194/2002.

Copiii

Dispozițiile specifice privind repatrierea copiilor români neînsoțiți sunt prevăzute în Decizia nr. 1443/2004 privind repatrierea copiilor români. Misiunile diplomatice sau oficiile consulare din străinătate sunt responsabile cu transmiterea informațiilor primite de la autoritățile străine, în scopul identificării identității copilului și familiei acestuia. Imediat ce primesc informații cu privire la copiii victime, acestea trebuie să solicite autorităților locale competente identificarea copiilor în cauză și să furnizeze informațiile necesare pentru repatrierea acestora. În cazul în care copilul nu deține un pașaport sau alt document de identitate, Direcția Generală de Pașapoarte ar trebui să asigure identificarea acestuia și să comunice aprobarea pentru emiterea documentelor de călătorie către misiunea diplomatică sau către oficiul consular în termen de 3 zile lucrătoare de la data primirii cererii.

În cazul în care familia sau reprezentantul legal nu este de acord cu returnarea copilului, sau dacă acesta nu este găsit, atunci Direcția Generală pentru Pașapoarte trebuie să informeze Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului (care informează Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului) cu privire la ultima adresă cunoscută a părinților sau, după caz, a reprezentantului legal al copilului. Acesta din urmă este obligat ca în termen de 7 zile să-și dea consimțământul

cu privire la returnarea copilului, asigurarea, după caz, a măsurilor de protecție. Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului va trebui să solicite Direcției Generale pentru Asistență Socială și Protecția Copilului o anchetă socială și precum și pregătirea unui plan individual pentru reintegrarea socială a copilului. Termenul limită pentru întocmirea anchetei sociale nu trebuie să depășească 20 de zile de la data punerii sale în aplicare.

După emiterea documentelor de călătorie și obținerea documentului de transport, misiunile diplomatice ale României și oficiile consulare comunică - prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe, Autorității și Inspectoratului General al Poliției de Frontieră - numele complet al copilului, numărul și seria actelor de călătorie, mijloacele de transport, punctul de frontieră prin care acesta urmează să intre în țară, data și ora sosirii la punctul de trecere a frontierei românești și, dacă este cazul, datele de identificare ale persoanei care însoțește copilul.

Pentru a asigura primirea, reprezentarea și însoțirea copilului repatriat, în cazul în care familia acestuia nu este prezentă la punctul de trecere a frontierei, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului de la domiciliul copilului va desemna o persoană pentru a-l însoți la domiciliul acestuia sau la oricare centru de specialitate de primire pentru copii în județul de reședință al copilului sau, în cazul în care aceasta nu este cunoscută, în județul de la punctul de trecere a frontierei.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului este responsabilă cu monitorizarea situației copiilor repatriați pentru o perioadă de cel puțin 6 luni de la data repatrierii lor; aceasta va emite rapoarte la fiecare două luni, ce vor fi transmise Autorității. Cheltuielile de transport până la punctul de trecere a frontierei vor fi achitate în conformitate cu acordurile de readmisie sau cu alte acorduri încheiate de România cu alte state. Dacă nu există acorduri sau înțelegeri încheiate între România și alte state, atunci aceste costuri sunt suportate de la bugetul Ministerului Afacerilor Externe.

Example de minori repatriati in perioada 2011-2012

O minoră a fost repatriată din Grecia și a fost internată inițial în Spitalul Județean Suceava - Secția de Boli Infecțioase cu diagnosticul prezumtiv de tuberculoză (ceea ce nu s-a dovedit în cele din urmă) apoi a fost reintegrată în familia ei. Minora avea 17 ani, mama acesteia a lucrat în străinătate, iar copiii au rămas în grija tatălui. Minora a fost recrutată și adusă în Grecia de către persoane cunoscute ce i-au promis un loc de muncă într-un bar. În Grecia a fost forțată să se prostitueze, a fost bătută, amenințată, iar documentele i-au fost luate.

O minoră de 17 ani a fost recrutată de către un vecin și adusă la Constanța, sub pretextul petrecerii vacanței de vară acolo, dar a fost forțată să se prostitueze. De la Constanța a fost transportată în Anglia cu acte false. Minora aparținea unei familii sărace unde sprijinul afectiv lipsea. În cele din urmă minora a fost reintegrată în familia ei și acum merge la liceu.

O minoră de 16 ani a fost repatriată din Spania. Aceasta a fost recrutată de către cunoștințe cu promisiunea unui loc de muncă. A primit acte false și a fost transportată în Spania unde a fost forțată să se prostitueze. Minora provenea dintr-o familie săracă, cu un tată alcoolic.

În toate aceste cazuri, repatrierea minorelor a fost organizată cu ajutorul autorităților române competente. La revenirea în țară, acestea au fost cazate pentru o anumită perioadă de timp în centre specializate pentru minori din regiunile lor de origine.

Principalele probleme privind procesul de repatriere

Mecanismul de stat privind repatrierea este uneori dificil din cauza birocrației și a lipsei de fonduri pentru a acoperi costurile de repatriere. În documentele oficiale există fonduri și totul este bine aranjat, dar, în realitate, sistemul nu funcționează așa cum ar trebui.

În practică, cele mai multe returnări / repatrieri voluntare ale victimelor cetățeni români sunt organizate și plătite de către furnizorii

de asistență ale ONG-urilor din țările de destinație, misiuni ale OIM sau organisme similare, fonduri de stat destinate returnării din statele de destinație, etc., cu o contribuție minimă sau inexistentă din partea misiunilor diplomatice ale României. Momentan, România nu dispune de fonduri desemnate acoperirii costurilor de returnare și de transport ale victimelor traficului de persoane. În ceea ce privește asistența victimei la punctul de intrare în România, Agenția Națională Impotriva Traficului de Persoane deține o unitate de specialitate, operațională 24/7, ce este responsabilă de preluarea victimei și de însoțire acesteia la adăpostul sau punctul de plecare către orașul natal. De obicei, în această echipă este prezent un membru al ONG-ului ce asigură serviciile de asistență.

5.11 Probleme generale

Responsabilitatea asigurării asistenței revine autorităților publice în parteneriat cu ONG-uri și alte agenții, experți și / sau persoane fizice care pot identifica victimele, și le pot îndruma către organizații de sprijin, etc. Responsabilitatea pentru furnizarea de asistență medicală primară, de exemplu, revine Ministerului Sănătății, prin Direcțiile de Sănătate Publică; furnizarea de asistență socială ar trebui să fie asigurată de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC). ONG-urile, în cooperare cu instituțiile de stat mai sus menționate, prin utilizarea fondurilor proprii, asigură servicii de asistență victimelor traficului de persoane din România. În prezent, există doar câteva ONG-uri ce asigură efectiv asistență persoanelor ce sunt victime ale traficului de persoane.

O problemă majoră o reprezintă multitudinea de structuri și norme implicate ce reglementează asigurarea serviciilor de protecție și asistență pentru victimele traficului de persoane. Cu toate acestea, în practică, cele mai multe dintre aceste instituții nu sunt conștiente de sarcinile ce le revin în materie de luptă împotriva traficului de persoane și, prin urmare, nu își îndeplinesc deloc atribuțiile. În prezent, nu există fonduri disponibile pentru serviciile de bază de asistență directă pentru victimele traficului de persoane, lăsând la o parte serviciile de asistență pe termen lung.

Alte probleme privesc lipsa de armonizare a diferitelor legi. Un

exemplu este lipsa de unitate din Legea privind prevenirea și combaterea traficului de persoane care asigură accesul la serviciile de sănătate gratuite, chiar și în cazurile în care victima nu este asigurată, iar Legea asigurărilor de sănătate nu permite acest lucru.

De asemenea, lipsesc mecanismele eficiente pentru punerea în aplicare a diferitelor prevederi legale. Un exemplu este faptul că legea acordă diferite responsabilități instituțiilor publice, fără alocarea resurselor necesare pentru implementarea lor corespunzătoare. Încă mai există o lipsă de resurse financiare, echipamente și resurse umane pentru a asigura asistență de specialitate victimelor traficului de persoane.

6.
ANALIZA INTERVIURILOR CU VICTIMELE TRAFICULUI DE PERSOANE

În acest capitol se prezintă o analiză a interviurilor realizate cu cinci victime ale traficului de persoane, beneficiari ai programului de asistență ADPARE. Interviurile înregistrează experiențele pe care victimele le-au avut în interacțiunea cu diferiți actori (reprezentanți ai poliției, procurori, avocați și judecători), pe întreaga durată a fazelor de cercetare și urmărire penală, urmărind de asemenea și alte spețe în care persoanele au participat (divorț; custodia asupra minorului), cât și solicitarea compensației financiare. Interviurile și-au propus să surprindă experiențele victimelor traficului de persoane în relație cu sistemul de justiție. Le suntem recunoscătoare pentru disponibilitatea aratată în a sprijini cercetarea, prin împartășirea percepțiilor, trăirilor și gândurilor lor.

Criteriile de selectare a respondenților au inclus: a fi adulți; a fi cooperat cu poliția în România și/sau în statul de destinație; a fi implicate în investigarea cazului sau în cadrul procesului penal; a fi beneficiari ai programului de asistență pentru cel puțin 12 luni; a nu manifesta simptome (acute) de stress post-traumatic.

Anterior interviului, s-a semnat un acord scris între respondent și ADPARE, prin care primul dădea permisiunea ADPARE în a folosi informațiile obținute în urma interviului, în timp ce a doua parte garanta că datele vor fi prelucrate evitându-se identificarea respondentului.

Interviurile au fost realizate de asistenții sociali și psihologii ADPARE și au durat aproximativ o oră fiecare. Respondenții puteau opri în orice punct interviul, având de asemenea dreptul de a refuza să răspundă la anumite întrebări. Pentru a vedea itemii ghidului de interviu, a se consulta anexa.

Caracteristicile respondenților

În total au fost intervievate cinci persoane traficate. Patru dintre ele aveau vârsta cuprinsă între 20 – 25 de ani iar unul dintre respondenți se situa în intervalul de vârsta 30 – 35 de ani. Majoritatea respondenților (4) au fost victime ale traficului internațional de ființe umane, o persoană fiind victima traficului intern. Patru dintre victime au fost exploatate în scopuri sexuale, cealaltă persoană fiind exploatată prin muncă forțată. Doua persoane au inceput studiile universitare, în timp ce trei dintre respondenți au absolvit gimnaziul.

Identificarea și referirea către serviciile de asistență

Experiențele prezentate au variat de la a nu fi identificată ca victimă a traficului de persoane și, implicit, a nu-i fi acordat dreptul la perioada de recuperare și reflecție (2 cazuri); eliberarea din exploatare prin forțe proprii și denunțarea situației ulterior, fiind referite mai târziu către servicii; la intrarea în contact cu poliția, declararea situației de trafic dar fără referirea victimei către furnizorii de servicii. În toate cele cinci cazuri, poliția a fost primul punct de contact după ieșirea victimei din exploatare; de asemenea, pentru două dintre victime, structurile de poliție au funcționat și ca punct de referire în asistență.

Poveștile lor de „eliberare” oferă date despre modul în care victimele au fost percepute de poliție – în statul de destinatie sau cel de origine. „Poliție” în acest caz include: poliția rutieră, patrulele stradale, poliția locală și, pentru două dintre persoane, structuri de combatere a criminalității organizate. Doar două dintre victimele care au fost identificate ca atare au primit asistență imediat după declararea situației de trafic la poliție.

În opinia acestora, asistența de care au beneficiat a corespuns nevoilor exprimate. În două dintre cazuri, poliția a refuzat inițial să le ia

declarație și să le ajute.

O succintă trecere în revistă a poveștilor de eliberare conține:

O persoană a scăpat din mașina exploatatorilor cu ajutor de la poliția rutieră, ofițeri care ulterior au insoțit-o până acasă. Mai târziu, victima s-a dus la poliția locală în încercarea de a denunța exploatarea, însă aceștia au sfătuit-o să se întoarcă la soțul său. A doua oară, ea a abordat poliția municipală, care i-a luat o declarație și a sfătuit-o sa apeleze la 112, pentru situația în care ar avea nevoie de protecție. A primit asistență din partea unei organizații active în domeniul ocrotirii familiei, care a referit ulterior persoana către ADPARE.

O altă respondentă a fost de asemenea eliberată cu ajutorul poliției, care a referit-o către ANITP, instituția punând victima în contact cu ADPARE.

A treia persoană a reușit să iasă din exploatare și a apelat la ajutorul unui vecin pentru a se întoarce în țară. La întoarcere, a mers la poliție pentru a denunța situația de trafic. Poliția a referit-o către servicii de asistență.

O altă respondentă a sunat la poliție, profitând de scurta absență a traficanților. Autoritățile au intervenit rapid, venind însoțite de reprezentantul unui ONG, i-au luat declarație și au însoțit-o la furnizorul de asistență, tânără beneficiind pentru trei saptămâni de servicii, înaintea repatrierii. ONG-ul respectiv a referit-o către ADPARE.

Ultima persoană intervievată, a reușit să evadeze împreună cu un mic grup de persoane, ținute în condiții similare de exploatare și au mers la cea mai apropiată secție de poliție. Aici au refuzat să le ia declarații și li s-a avut în vedere sa plece. În aceeași noapte, grupul a fost gasit în apropiere, de o patrulă de stradă, fiind din nou aduși la secție. De această dată, a fost contactat un ONG pentru a-i sprijini să se intoarcă în România. După întoarcere, au denunțat situația de exploatare la structurile specializate de poliție și au fost referiți către servicii de asistența.

Investigațiile

Toți cei cinci respondenți afirmă că decizia de a coopera cu poliția le-a aparținut. Cu toate acestea, două dintre persoane apreciază contactul inițial cu poliția ca fiind nesatisfăcător. În unul dintre cazuri, poliția a refuzat să le ia declarații și le-a spus să meargă în altă parte. Trăirile de insatisfacție au persistat chiar după înregistrarea declarației de către altă unitate: *„abia acum am primit o hârtie în care mi se spune să merg la tribunal. E pentru că i-am recunoscut în fotografii”*. În cazul altei respondente, dosarul s-a închis: „ Până la urmă au închis cazul din lipsă de probe.”

Trei dintre respondenți au declarat că poliția le-a tratat cu seriozitate problema, oferindu-le informații asupra investigațiilor și anunțându-i asupra progreselor în anchetarea dosarului. Într-un singur caz, care implica investigații în statul de destinație, victimei i-a fost numit un avocat care să-i reprezinte interesele în acest stadiu.

În trei din cazuri s-au realizat investigații transfrontaliere. Victimele descriu experiența lor după cum urmează:

„În țara respectivă nu au contactat un avocat, cazul nu a ajuns în instanță. Și nu mi-au dat nicio informație despre anchetă. În România am primit un avocat (contractat de ADPARE), care s-a ocupat de tot”.

„... Erau doi polițiști, în haine obișnuite, au intrebat de documentele noastre. Am răspuns că lucram în agricultură, că actele noastre au fost confiscate. Ne-au dus la secția de poliție, ne-au ținut acolo, am dat declarații. Au arestat-o pe mama unuia dintre băieții care ne aduseseră acolo. I-au dat drumul după 48 de ore. Am dormit acolo, la secție, pe podea. Ne dădeau mâncare de la deținuți. Când le-am spus că ne e frig, ne-au dus unde țineau prizonierii. Era și o femeie cu noi, i s-a facut rău când a vazut gratiile; era bolnavă de inimă. Am început să strigăm. Au venit și ne-au separat barbații de femei. Au încuiat ușile...”

Acestui respondent nu i s-a oferit un avocat. A primit informații despre traficul de persoane și anchetele poliției la frontiera României, la momentul întoarcerii. Cu toate acestea, câțiva ani mai târziu, a fost

demarată o investigație de poliție, în relație cu un alt caz care a ajuns în instanță, și în care el împreună cu alte victime au fost citate să fie audiate ca martori. 'Mă cheamă acum, după 6-7 ani ca martor...N-am putut să călătoresc că n-am avut bani'. Citația i-a fost înmânată procurorului român la mai puțin de o săptămână înainte ca audierea să aibă loc în fața instanței. Acest lucru nu a pemis pregătirea niciunui fel de aranjamente care ar fi putut să-l securizeze în timpul ședерii în țara de destinație.

Un alt respondent își aminteste „Când am fost chemată să merg la judecată, copilul meu era bolnav și nu am putut să mă duc. Așa că s-a amânat. Oamenii de la ADPARE care mă ajută au vorbit cu avocatul și cu poliția de acolo și le-au explicat".

Mai târziu, victima a călătorit în țara de destinație pentru a fi audiată în fața curții. Înainte de aceasta, aranjamentele de călătorie, asistarea victimei acolo și returnarea în țară au fost organizate în colaborare, de ONG-ul din țara de destinație, de ADPARE, cu ajutorul unei alte organizații din România și ANITP.

Niciunul dintre respondenți nu a mers la o evaluare medico-legală care să folosească drept probă în instanță și nu a trecut prin evaluări psihologice focusate pe simptomele tulburării de stress post-traumatic.

Punerea sub acuzare

În toate cazurile s-a dispus la punerea sub acuzare a suspecților, însă cu toate acestea, una dintre respondente a decis să nu mai continue, temându-se pentru siguranța sa (cazul a mers mai departe și a ajuns până la urmă în instanță). O altă persoană își amintește de caz că a fost închis din lipsă de probe. Doar doi dintre respondenți declară că au avut un avocat în acest stadiu. Într-una dintre situații, avocatul a fost asigurat de ONG-ul din țara de destinație; în a doua situație, avocatul a fost pus la dispoziție de ADPARE.

Numai una dintre respondente a afirmat că a fost pregatită pentru întâlnirile cu poliția de către un psiholog, în timp ce asistentul social a insoțit-o în timpul interogațiilor. Acest lucru a fost posibil dată fiind buna cooperare între structura de poliție, autoritățile judiciare și furnizorul de

asistență. Pentru niciunul dintre respondenți nu s-a dispus confruntarea cu traficantul.

Procesul penal

Trei dintre respondenți se constituie părți vătămate în cadrul procesului (primă instanță; curte de apel), iar pentru unul din respondenți, dosarul se află încă în faza de punere sub acuzare. Perioada de la începutul investigațiilor și până la începerea procesului variază de la 2-3 luni, la doi ani.

„Abia după doi ani după tot ce s-a întâmplat cu mine am primit o înștiințare că mi-a intrat cazul în tribunal. Dar nu m-au chemat în instanță. Și, abia după doi ani de zile, au aflat că, într-adevăr, acei oameni se ocupau cu așa ceva și au mai fost arestați tot pentru treburile acestea. Și, după doi ani de zile, m-au întrebat dacă îmi mențin declarația, dacă doresc să merg mai departe. Și, dacă abia după doi ani de zile m-au luat în considerație, mâ înspăimântam, aveam și doi copii, îmi făceam tot felul de griji. Zic, dacă merg mai departe, acuma dacă ei și-au dat seama că am spus adevărul abia după doi ani de zile, deja... Mi-a fost foarte teamă. Așa, dacă eram singură poate că mergeam mai departe, dar deja la al doilea copil, nu mai.”

Pentru cele două respondente care au fost audiate în instanță, s-au luat măsuri de protecție, ca de exemplu: audierea victimei în cadrul ședinței secrete; audierea victimei în absența suspectului (suspecților); audierea din altă încăpere, prin mijloace audio-video; excluderea jurnaliștilor din sală; păstrarea confidențialității asupra adresei victimei; escortă din partea poliției la audieri; furnizarea unui număr de telefon special, al unui ofițer, la care victima poate suna în cazul în care se simte amenințata; evitarea confruntărilor dintre victimă și acuzat, asociați sau familia acestuia.

Una dintre respondentele care se constituie părți vătămate a participat la procesul penal desfășurat în țara de destinație; cealaltă a avut acces la un avocat contractat, care a solicitat implementarea măsurilor de protecție în tribunal. Ambele persoane au primit consultanță legală anterior și au fost pregătite atat de avocat cât și de asistenții

sociali înaintea ședinței de judecată.

Compensații

Patru dintre respondenți au menționat că fuseseră informați asupra posibilității de a solicita daune civile sau compensații financiare din partea statului:

„Da, mi s-a spus, de catre poliție, asistentul social și avocat."

„Da, procurorul mi-a spus despre această posibilitate, dar vag."

„Da, procurorul, și eu i-am spus că vreau doar banii pentru care am muncit..."

Unul dintre respondenți nu a primit niciun fel de informație asupra acesor posibilități.

O persoană a solicitat atât compensație financiară din partea statului, cât și daune în acțiunea civilă. Procedura de aprobare este încă în curs. În cazul altei respondente, procesul se află însă în fazele de început, victima nu a solicitat încă daune civile sau compensație financiară, dar intenționează să o facă.

Securitate

Experiențele descrise de respondenți cu privire la aspectul securității variază. Trei dintre victime au afirmat că nici ele, nici familiile lor nu s-au confruntat cu probleme de securitate ulterior colaborării cu autoritățile judiciare, una dintre persoane beneficiind de măsuri de protecție suplimentare. Cu toate acestea, două dintre victime au suportat presiuni și amenințări din partea traficanților. Ele relatează aceste situații după cum urmează:

„Eu am stat o perioadă fugită și tot sunam la poliție, la 112. Acei oameni au spart geamurile, au intrat peste noi. Familia mea au fugit cu toții, mai ales că o avem și pe cea micuță. Și am stat o perioadă ascunsă și sunam la poliție ca să meargă acolo, au sunat și vecinii în continuare, și ei au spus că ei nu pot să stea după noi că vin ăia din 5 în 5 minute. Au trecut o singură dată prin fața porții și acei oameni au fugit când au

văzut mașina de poliție."

„Cineva din partea lui T. (n. ed.: traficantului) a luat legătura cu mama mea și i-a zis că o să-i dea niște bani dacă eu îmi iau înapoi declarațiile și uit de ceea ce mi s-a întâmplat. Mama s-a dus la poliție și a povestit acest lucru și i-au zis că dacă o să o mai contecteze cineva să vină la ei și să le spună. Pe mine ca să mă protejeze de T. și prietenii lui m-au dus într-un adăpost de care nu știa nimeni."

Evaluare generală

Întrebate fiind cum ar proceda în cazul în care ar trebui să ia din nou decizia privind colaborarea cu autoritățile, victimele au răspuns:

"Dacă aș ști că ar merge mai repede lucrurile, normal că aș mai face plângere la poliție. Din tot sufletul meu aș dori să se facă dreptate, pentru că nu am fost eu singura fată care a trecut prin mâinile lor.."

"Da normal că aș face-o pentru siguranța mea și a altor fete care ar putea fi în locul meu."

"Chiar dacă mai e cale lungă pană la finalul poveștii și știu că nu va fi un drum ușor, aș lua aceeași hotărâre de a denunța de o mie de ori.."

"Da, trebuie să se facă dreptate."

"Îmi doresc ca ei să fi fost pedepsiți."

7.
RECOMANDARI

I. Poziția generală a victimelor în procedurile penale

1. Asigurarea că toate formele de trafic persoane sunt acoperite de lege si că toate victimele sunt protejate în mod egal, fără discriminare, inclusiv prostituatele, persoanele supuse exploatării sexuale de către soții lor.

2. Realizarea de programe de formare continuă pentru procurori și judecători în vederea consolidării cunoștiințelor privind legislația traficului de ființe umane și dezvoltarea unei abordări centrate pe victimă. Existența unor judecători specializați la nivel național în cazuri având ca obiect infracțiunea de trafic persoane.

3. Creșterea colaborării între ONG-uri, furnizorii de asistență și organele de drept.

4. Respectarea principiului confidențialității, în special ședințe de judecată secrete și înlăturarea datelor cu caracter personal a victimelor de pe portalul online www.portal.just.ro.

5. Diminuarea duratei proceselor penale.

II. Accesul la asistență și reprezentare juridică

1. Creșterea numărului de avocați specializați, prin realizarea unor programe continue de training de către barouri.
2. Imbunătățirea informației oferite de către autorități victimelor privind procedurile pe care trebuie să le urmeze în vederea obținerii asistenței și reprezentării juridice, atât verbal cât și în scris.
3. Creșterea onorariilor pentru avocații din oficiu care asistă victimele traficului de persoane și reducerea procedurilor birocratice în vederea plății acestora la timp.
4. Realizarea unei colaborări între managerii de caz și avocați, permitând managerilor de caz să ofere informații actualizate victimelor privind evoluția proceselor.

III. Dreptul la informare

1. Organele de drept ar trebui să trateze victimele traficului de persoane ca ființe umane și nu ca obiecte; informația ar trebui furnizată atât verbal cât și în scris și adaptată stării mentale, emoționale pentru ca victima să poata procesa informația furnizată.
2. Producerea de material scris privind drepturile victimelor.

IV. Dreptul la protecția vieții private și securitate

- Asigurarea accesului la asistență și protecție pentru victimele traficului de persoane (atenție specială acordată minorilor victime) indiferent dacă acestea sunt sau nu de acord în a participa la procedurile penale. Pentru cele care aceptă să coopereze, autoritățile competente trebuie să se asigure că măsurile de protecție prevăzute de lege sunt utilizate în totalitate pentru asigurarea unei protecții maxime victimelor.
- Respectarea principiului confidențialității (cu atenție specială procedurii de citare); luarea de măsuri pentru ca

documente oficiale precum rechizitoriul, hotărârile instanțelor de judecată care se publică, să nu facă cunoscut numele victimelor și alte date personale.

- Îmbunătățirea sistemului de adăposturi de stat pentru victimele traficului de persoane în care acestea să beneficieze de asistentă si protectie de lungă durată.

V. Dreptul la protecția martorilor și de a fi tratați cu respect și demnitate

1. Imbunătățirea programului actual de protecție a martorilor și asigurarea accesului efectiv la protecție pentru victimele traficului de persoane care au calitatea de martori sau părți vătămate.
2. Modificarea legislației privind protecția persoanelor care participă în procedurile penale, pentru a asigura că victimele martori sau părți vătămate au acces corespunzator la protecție și compensații.
3. Includerea organizațiilor non-guvernamentale ca parteneri oficiali alături de autorități în cadrul programului de protecție a martorilor și formalizarea colaborarii prin protocoale astfel încât psihologii, consilierii sociali ai ONG-urilor să fie implicați activ.
4. Asigurarea unor programme de formare continuă pentru toți membrii echipei multidisciplinare, inclusiv cum să sprijine victima și familia acesteia în procedurile de solicitare de compensații financiare pentru daunele suferite..
5. Extinderea, dezvoltarea și armonizarea programului de coordonare a victimelor pentru a funcționa la nivel național pe baza unor practici de lucru comune în cea ce privește atât victimele care pledează ca părți vătămate cât și victimele martori.
6. Crearea unui fond guvernamental care să susțină Programul cu toate componentele sale, inclusiv aspectele logistice (exemplu cheltuieli de transport, cazare atunci când este cazul, hrana/lucruri necesare victimei și echipei)
7. Chiar dacă tratamentul nepotrivit este de multe ori

neintenționat, impactul său este puternic, având în vedere că acesta este aplicat unei persoane deja traumatizate. Pentru a rezolva această problemă, organizațiile și instituțiile implicate ar putea stabili activitățile de evaluare și monitorizare, precum și proceduri de acordare a posibilității de formulare plângeri.

VI. Compensații financiare și căile de atac

1. Asigurarea că victimele sunt informate corespunzator și la timp de către autorități cu privire la dreptul de a solicita compensații financiare și procedurile de urmat.Asigurarea că victimele au acces efectiv la asistență și reprezentare juridică în timpul acestor proceduri. Dezvoltarea de material informativ pentru victime cu informații relevante despre procedurile de urmat pentru obținerea de compensații.
2. Asigurarea că toate victimele, indiferent că pledează ca părți vătămate sau martori, au acces la toate formele de compensații, inclusiv posibilitatea de a cumula actiunea civilă din procesul penal cu solicitarea de compensații din partea statului.
3. Creșterea eforturilor autorităților de a ajuta victimele pentru obținerea de facto a compensațiilor financiare încuviințate.
4. Imbunătățirea cooperării transnaționale între comisiile de acordare a compensațiilor pentru a crește accesul victimelor traficului de persoane la compensații și în țările de destinație.
5. Dezvoltarea atribuțiilor coordonatorilor victimelor pentru a le oferi acestora suport în pregătirea aplicațiilor/procedurilor pentru compensații luând în considerare atât victima cât și familia sa ca beneficiari.
6. Revizuirea sistemului de confiscare a bunurilor, punerea efectivă în aplicare a acestuia; utilizarea bunurilor confiscate pentru despăgubirea victimelor.
7. Imbunătățirea legislației muncii pentru a include expres prevederi legale privind dreptul victimelor de a solicita salariile neplătite/datorate.

VII. Non detenție

1. Asigurarea că victimele nu sunt ținute în centre de detenție sau în centre cu regim închis similar detenției.

VIII. Perioada de recuperare și reflecție

1. Imbunătățirea informării victimelor prezumate cu privire la dreptul la perioada de recuperare și reflecție.
2. Luarea măsurilor pentru asigurarea că această perioadă este efectiv acordată de către autorități.

VIII. Dreptul la permis de ședere temporar sau permanent pentru cetățeni străini victime ale traficului de persoane

1. Armonizarea legislației privind regimul străinilor cu legea antitrafic, în special prevederile care prevăd conferirea statutului de tolerat dacă prezența victimei este necesară pentru bunul mers al procedurilor penale. Legislația privind regimul străinilor ar trebui să prevadă expres dreptul de ședere și pe durata procedurilor civile și a altor proceduri de solicitare, acordare compensații pentru daunele suferite.

2. Modificarea art.38 index 1 din Legea antitrafic prin extinderea prevederilor privind cetățenii statelor membre UE sau ale Spațiului Economic European și la cetățenii străini din țări terțe și asigurarea că acestea se aplică tuturor victimelor traficului de persoane indiferent de țara din care provin.

3. Dezvoltarea de programe speciale de training pentru personalul Inspectoratului General pentru Imigrări pentru a identifica în mod adecvat victimele traficului de persoane în rândul cetățenilor străini/solicitanților de azil.

4. Luarea măsurilor necesare pentru a asigura că victimelor traficului de persoane li se acordă permis temporar de ședere pe durata procedurilor penale și au acces la asistență și

protecție. Ar trebui să se ia în considerare și acordarea unui drept temporar de ședere și victimelor care din variate motive obiective nu sunt capabile să coopereze cu autoritățile sau în cazul în care procedurile penale nu au fost încă demarate.

5. Realizarea de facilități speciale pentru victimele traficului de persoane în centrele pentru străini/pentru solicitanți de azil. Oferirea străinilor victime a accesului la adăposturile curente pentru victimele traficului de persoane.

6. Crearea posibilității pentru victimele traficului de persoane de a aplica pentru ședere permanentă în cazul în care nu se pot întoarce în țara de origine din motive de siguranță/risc de re-traficare.

IX. Referirea, repatrierea, returnarea victimelor

1. Imbunătățirea identificării victimelor traficului de persoane.

2. Imbunătățirea cadrului instituțional și procedural pentru repatriere, returnare, referire a victimelor traficului de persoane ținând seama de siguranța, intimitatea, demnitatea și protecția acestora. Asigurarea că procesul de repatriere a minorilor se efectuează cu aplicarea principiului interesului superior al copilului și o evaluare a riscului înainte de returnare. Asigurarea că toate costurile pentru returnarea victimelor sunt acoperite.

3. Consolidarea colaborării între autoritățile din țara de origine și de destinație, asigurarea că victimele care depun mărturie în țara de destinație sunt recunoscute, asistate și protejate la întoarcerea lor în România.

ACRONIME

Institutii

ANITP	Agenția Națională Impotriva Traficului de Persoane
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CA	Curte de Apel
CSM	Inalta Curte de Casație și Justiție
DIICOT	Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism
DCCO	Direcția de Combatere a Criminalității Organizate
SCCO	Serviciul de Combatere a Criminalității Organizate
BCCO	Biroul de Combatere a Criminalității Organizate
IGPR	Inspectoratul General al Poliției Române
IGJR	Inspectoratul General al Jandarmeriei Române
IGI	Inspectoratul General pentru Imigrări
MP	Ministerul Public
MJ	Ministerul de Justiție - Direcția Probațiune (structura centrală) - Serviciul Probațiune – Tribunal Ialomița - Serviciul Probațiune – Tribunal Suceava
MI	Ministerul Afacerilor Interne
MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MCSI	Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale

Organizații

OIM	Organizația Internațională pentru Migrație, Reprezentanța din România
AGT	Asociația Generație Tânără
APR	Asociația Pro Refugiu
RNCR	Consiliul Național Român pentru Refugiați
ARCA	Forumul Român pentru Refugiați și Migranți
ADPARE	Asociația pentru Dezvoltarea Practicilor Alternative de Reintegrare și Educație

Altele

CPC	Codul de procedură penală
OUG	Ordonanța de urgență a guvernului
OG	Ordonanța de guvern
HG	Hotărâre de Guvern
PPM	Progamul de protecția a martorilor
ONPM	Oficiul național pentru protecția martorilor

INSTRUMENTE LEGISLATIVE IN VIGOARE

- Legea 230/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 678/2001 pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane;
- Legea nr. 678/2001 pentru prevenirea și cobaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordin nr. 335/2008 pentru aprobarea Mecanismului național de identificare și referire victimelor traficului de persoane;

- Strategia națională împotriva traficului de persoane pentru perioada 2012-2016;
- Planul Național pentru implementarea Strategiei Naționale împotriva traficului de persoane pentru perioada 2012-2014;
- Hotărârea Guvernului nr. 1238/2007 pentru aprobarea Standardelor naționale specifice pentru serviciile specializate de asistență a victimelor traficului de persoane;
- Ordonanța de Guvern nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României;
- Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor Infracțiunilor;

- Legea 682/2002 privind protecția martorilor;
- Legea 252/2010 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatarii sexuale și a abuzurilor sexuale;

- Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate;
- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului;
- Hotărârea Guvernului nr. 1443 /2004 privind metodologia de repatriere a copiilor români neînsoțiți aflați pe teritoriul altui stat și asigurarea măsurilor de protecție specială în favoarea acestora;

- Ordonanța de urgență a guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România;
- Legea nr. 157/2011 pentru modificarea și completarea unor acte normative privind regimul străinilor în România;

- Legea nr. 122/2006 privind procedura de azil în România;
- Hotărârea de Guvern nr. 1251/2006 ;
- Codul de procedură penală;
- Codul penal;
- Legea nr.95/2006 privind reforma în domeniul sănătății;
- Legea nr. 161/2003, art.51 pornografia infantila prin sisteme informatice.

Internaționale

- Protocolul ONU privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor,adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transfrontaliere organizate (New York, 2001);
- Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane (Varsovia, 2005);
- Directiva 36/2011/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 Aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia.

Lista celor mai importante instrumente juridice internaționale transpuse în legislația națională

Transpunerea instrumentelor juridice europene si internaționale în legislația română antitrafic

Instrumentul juridic național

Legea 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate, actualizata (Monitorul Oficial, partea I nr. 50/29.01.2003

Art. 7 (1) Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unui astfel de grup se pedepsește cu închisoare de la 5 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Pedeapsa pentru faptele prevazute la alin. (1) nu poate fi mai mare decat sancțiunea prevăzută de lege pentru infracțiunea cea mai gravă care intră în scopul grupului infracțional organizat.

(3) Daca faptele prevăzute la alin. (1) au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni grave, se aplică regulile de la concursul de infracțiuni.

Codul Penal 2014

Art. 367 (1) - Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat, aderarea sau sprijinirea, sub orice formă, a unui astfel de grup se pedepsește cu închisoarea de la 1- 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) - Când infracțiunea care intră în scopul grupului infracțional organizat este sancționată de lege cu pedeapsa detențiunii pe viață sau cu închisoarea mai mare de 10 ani, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) - Dacă faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2) au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(4) - Nu se pedepsesc persoanele care au comis faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2), dacă denunță autorităților grupul infracțional organizat, înainte ca acesta să fi fost descoperit și să se fi început săvârșirea vreuneia dintre infracțiunile care intră în scopul grupului.

(5) - Dacă persoana care a săvârșit una dintre faptele prevăzute în alin. (1) - (3)

înlesnește, în cursul urmăririi penale, aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membri ai unui grup infracțional organizat, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate.

(6) - Prin grup infracțional organizat se înțelege grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni.

Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane (publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 783/ 11.12.2001)

Art. 2 – În prezenta lege, termenii și expresiile de mai jos au următorul înțeles:

Prin trafic de persoane se înțeleg faptele prevăzute la art. 210 și 211 din Codul Penal, respectiv articolele 12 și 13 ale legii prezente.

Prin exploatarea unei persoane se înțelege:

Executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat, cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate;

Ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire;

Obligarea unei persoane la practicarea prostituției, la reprezentări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau alte forme de exploatare sexuală;

Prelevarea de organe;

Efectuarea unor alte asemenea activități prin care se incalcă drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

Prin victima traficului de persoane se înțelege persoana fizică, subiect pasiv al faptelor prevăzute în Art. 210, 211, 264 și 374 din Codul Penal sau tentativa la comiterea oricărei din aceste fapte, indiferent dacă participă sau nu în procesul penal, în calitate de parte vătămată.

Art. 20 – (1) Persoana supusă traficului de persoane, care a săvârșit infracțiunea de prostituție nu se pedepsește pentru această infracțiune dacă încunoștințează

autoritățile competente despre aceasta sau dacă după ce a început urmărirea penală ori după ce făptuitorii au fost descoperiți, înlesnește arestarea acestora.

Codul Penal 2014

Art. 182 Exploatarea unei persoane - Prin exploatarea unei persoane se înțelege:

supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat;

ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire;

obligarea la practicarea prostituției, la manifestări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau la alte forme de exploatare sexuală;

obligarea la practicarea cerșetoriei;

prelevarea de organe, țesuturi sau celule de origine umană, în mod ilegal.

Art. 209 Sclavia - Punerea sau ținerea unei persoane în stare de sclavie, precum și traficul de sclavi se pedepsesc cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

Art. 210 Traficul de persoane

(1) - Recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în scopul

exploatării acesteia, săvârșită:

prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate;

profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori de starea de vădită vulnerabilitate a acelei persoane;

prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase în schimbul consimțământului

persoanei care are autoritate asupra acelei persoane, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) - Traficul de persoane săvârșit de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu se pedepsește cu închisoare de la 5 la 12 ani.

(3) - Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă.

Art. 211 Traficul de minori

(1) - Recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării

acestuia, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) - Dacă fapta a fost săvârșită în condițiile art. 210 alin. (1) sau de către un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) - Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă.

Art.212 Supunerea la muncă forțată sau obligatorie

Fapta de a supune o persoană, în alte cazuri decât cele prevăzute de dispozițiile legale, la prestarea unei munci împotriva voinței sale sau la o muncă obligatorie se pedepsește cu închisoarea de la unu la 3 ani.

Art. 213 Proxenetismul

(1) - Determinarea sau înlesnirea practicării prostituției ori obținerea de foloase patrimoniale de pe

urma practicării prostituției de către una sau mai multe persoane se pedepsește cu închisoarea de la 2 la

7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) - În cazul în care determinarea la începerea sau continuarea practicării prostituției s-a realizat prin

constrângere, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) - Dacă faptele sunt săvârșite față de un minor, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate.

(4) - Prin practicarea prostituției se înțelege întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane în scopul obținerii de foloase patrimoniale pentru sine sau pentru altul.

Art. 214 Exploatarea cerșetoriei

(1) - Fapta persoanei care determină un minor sau o persoană cu dizabilități fizice ori psihice să apeleze în mod repetat la mila publicului pentru a cere ajutor material sau beneficiază de foloase patrimoniale de pe urma acestei activități se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) - Dacă fapta este săvârșită în următoarele împrejurări:

1. de părinte, tutore, curator ori de către cel care are în îngrijire persoana care cerșește;
2. prin constrângere, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani.

Art. 215 Folosirea unui minor în scop de cerșetorie

- Fapta majorului care, având capacitatea de a munci, apelează în mod repetat la mila publicului, cerând ajutor material, folosindu-se în acest scop de prezența unui minor, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

Art.216 Folosirea serviciilor unei persoane exploatate

Fapta de a utiliza serviciile prevăzute în art. 182, prestate de o persoană despre care beneficiarul știe că este victimă a traficului de persoane ori a traficului de minori, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă.

Art. 217 Sancționarea Tentativei

Tentativa la infracțiunile prevăzute în art. 209-211 și art. 213 alin. (2) se pedepsește.

Art. 263 Traficul de migranți

1. Racolarea, îndrumarea, călăuzirea, transportarea, transferarea sau adăpostirea unei persoane, în scopul trecerii frauduloase a frontierei de stat a României, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

2. Când fapta a fost săvârșită:
   - în scopul de a obține, direct sau indirect, un folos patrimonial;
   - prin mijloace care pun în pericol viața, integritatea sau sănătatea migrantului;
   - prin supunerea migrantului la tratamente inumane sau degradante, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.
3. Tentativa se pedepsește.

Art. 264 Facilitarea ședерii ilegale în România

1. Fapta persoanei care facilitează, prin orice mijloace, rămânerea ilegală pe teritoriul României a unei persoane, victimă a unei infracțiuni de trafic de persoane, de minori sau de migranți, care nu are cetățenia română și nici domiciliul în România, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Dacă mijlocul folosit constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.
2. Când fapta a fost săvârșită:
   - în scopul de a obține, direct sau indirect, un folos patrimonial;
   - de către un funcționar public aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.
3. Când faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2) sunt săvârșite cu privire la un alt străin aflat ilegal pe teritoriul României, limitele speciale ale pedepsei se reduc cu o treime.

Art. 374 Pornografia infantilă

1. Producerea, deținerea în vederea expunerii sau distribuirii, achiziționarea, stocarea, expunerea, promovarea, distribuirea, precum și punerea la dispoziție, în orice mod, de materiale pornografice cu minori se pedepsesc cu închisoarea de la un an la 5 ani.
2. Dacă faptele prevăzute în alin. (1) au fost săvârșite printr-un sistem informatic sau alt mijloc de stocare a datelor informatice, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani.
3. Accesarea, fără drept, de materiale pornografice cu minori, prin intermediul sistemelor informatice sau altor mijloace de comunicații

electronice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

4. Prin materiale pornografice cu minori se înțelege orice material care prezintă un minor având un comportament sexual explicit sau care, deși nu prezintă o persoană reală, simulează, în mod credibil, un minor având un astfel de comportament.

5. Tentativa se pedepsește.

Convenții UE/Instrumente juridice internaționale

- Conventia ONU pentru reprimarea traficului de persoane si a exploatării prostitutiei semenilor (1949)
- **Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (Palermo 2000), Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor si Protocolul impotriva traficului illegal de migranti pe calea terestră, a aerului și pe mare, aditional la Conventie (adoptat la New York, 2000).**
- **Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de persoane (CETS nr. 197), Varșovia, 2005**
- Recomandarea nr. 11/2000 a Consiliului Europei privind acțiunile împotriva traficului de persoane în scopul exploatării sexuale.
- **Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia.**
-

Transpunerea legislației internaționale și UE în contextul legislației române

Instrumentul legislativ național

Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism (Monitorul Oficial, partea I, no. 904/ 12.12.2002)

1. Art.29 Următoarele fapte constituie infracțiunea de spălare a banilor și se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 12 ani:

- Schimbarea sau transferul de bunuri cunoscând că provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau al disimulării al originii ilicite a acestor bunuri sau în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei;
- Ascunderea sau disimularea adevăratei naturi a proveniență, a situării, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni;
- Dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni;

2. Tentativa se pedepsește.

3. Dacă fapta a fost săvârșită de o persoană juridică, pe lângă pedeapsa amenzii, instanța aplică după caz, una sau mai multe dintre pedepsele complementare prevăzute la art. 53 -1, alin. 3, lit. a) - c) din Codul Penal.

Art. 32 În cazul în care s-a săvârsit o infracțiune de spălare a banilor sau de finanțare a actelor de terorism, luarea măsurilor asiguratorii este obligatorie.

1. Art. 33 (1) În cazul infracțiunilor de spălare a banilor și de finanțare a actelor de terorism se aplică dispozițiile art. 118 din Codul Penal privind confiscarea bunurilor.

2. Dacă bunurile supuse confiscării nu se găsesc, se confiscă echivalentul lor în bani sau bunurile dobândite în locul acestora.

3. Veniturile sau alte beneficii materiale obținute din bunurile prevăzute la alin. (2) se confiscă.

4. Dacă bunurile supuse confiscării nu pot fi individualizate față de

bunurile dobândite în mod legal, se confiscă bunuri până la concurența valorii bunurilor supuse confiscării.

5. Dispozițiile alin. (4) se aplică în mod corespunzător și veniturilor sau altor beneficii materiale obținute din bunurile supuse confiscării, ce nu pot fi individualizate față de bunurile dobândite în mod legal.

6. Pentru a garanta ducerea la îndeplinire a confiscării bunurilor, este obligatorie luarea masurilor asiguratorii prevăzute de Codul de procedură penală.

Art. 34. În cazul infracțiunii de spălare a banilor, precum și în cazul infracțiunii de finanțare a actelor de terorism, secretul bancar și secretul profesional nu sunt opozabile organelor de urmărire penală și nici instanțelor de judecată. Datele și informațiile se transmit la solicitarea scrisă a procurorului sau a organelor de cercetare penală, daca cererea acestora a fost autorizată de procuror, ori a instanțelor de judecată.

Art.35 (1) Când sunt indicii temeinice cu privire la săvârșirea infracțiunii de spălare a banilor sau de finanțare a actelor de terorism, în scopul strângerii de probe sau al identificării făptuitorului pot fi dispuse următoarele măsuri:

a. punerea sub supraveghere a conturilor bancare și a conturilor asimilate acestora;

b. punerea sub supraveghere, interceptarea sau înregistrarea comunicațiilor;

c. accesul la sisteme informatice;

d. livrarea supravegheată a sumelor de bani.

(2) Măsura prevăzută la alin. (1) lit. a) poate fi dispusă de procuror pe o durată de cel mult 30 de zile. Pentru motive temeinice, aceasta masura poate fi prelungită de procuror prin ordonanță motivată, fiecare prelungire neputând depăși 30 de zile. Durata maximă a măsurii dispuse este de 4 luni.

(3) Măsurile prevăzute la alin. (1) lit. b) și c) pot fi dispuse de judecător, potrivit dispozițiilor art. 91(1)-91(6) din Codul de procedură penală, care se aplică în mod corespunzător.

(4) Procurorul poate dispune să i se comunice înscrisuri, documente bancare, financiare ori contabile, în condițiile prevăzute la alin. (1).

(5)Măsura prevazută la alin. (1) lit. d) poate fi dispusă de procuror și este autorizată prin ordonanță motivată, care trebuie sa cuprindă, pe lângă

mențiunile prevăzute la art. 203 din Codul de procedură penală, urmatoarele:

a. indiciile temeinice care justifică măsura și motivele pentru care măsura este necesară;

b. detalii cu privire la banii care fac obiectul supravegherii;

c. timpul și locul efectuării livrării sau, după caz, itinerarul ce urmează a fi parcurs în vederea efectuării livrării, dacă acestea sunt cunoscute;

d. datele de identificare ale persoanelor autorizate să supravegheze livrarea.

Art.36 În cazul în care există indicii temeinice și concrete că s-a săvârșit sau că se pregatește săvârșirea unei infracțiuni de spălare a banilor ori de finanțare a actelor de terorism, care nu poate fi descoperită sau ai cărei făptuitori nu pot fi identificați prin alte mijloace, pot fi folosiți, în vederea strângerii datelor privind existența infracțiunii și identificarea făptuitorilor, investigatori sub acoperire, în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală.

Instrumentul juridic UE/internațional

40 Recomandari ale FATF

Convenția împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope – 1988, ratificată prin Legea nr. 188/1992.

Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate (Palermo), ratificată prin Legea nr. 565/2002.

Convenția Internațională privind reprimarea finanțării terorismului (New York), ratificată prin Legea 623/2002.

Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului –CETS 198, Strasbourg, ratificata prin Legea 420/2006.

Directiva 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 Octombrie 2005 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului

Surse:

http://lege5.ro/Gratuit/gmztcobv/legea-nr-678-2001-privind-prevenirea-si-combaterea-traficului-de-persoane

http://lege5.ro/Gratuit/geydsnrtgy/legea-nr-565-2002-pentru-ratificarea-conventiei-natiunilor-unite-impotriva-criminalitatii-transnationale-organizate-a-protocolului-privind-prevenirea-reprimarea-si-pedepsirea-traficului-de-persoane-in

http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_656_2002_prevenirea_sanctionarea_spalarii_banilor_masuri_prevenire_combatere_finantarii_actelor_terorism_republicata.php

https://www.google.ro/h?client=opera&q=TEXTELE+UNOR+LEGI+SPECIALE%2C+ASTFEL+CUM+SUNT+MODIFICATE+PRINLEGEA+NR.+206%2F2012+PENTRU+PUNEREA+%C3%8EN+APLICARE+A+NOULUI+COD+PENAL+(LPANCP)-+%C3%AEn+vigoare+de+la+1+februarie+2014-&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8#

Modificări cuprinse în Codul de Procedură penală – în vigoare începând cu 1 Februarie 2014

Extrase

Titlu 2 Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal

Capitol 2 Acțiunea civilă

Art. 19 Obiectul și exercitarea acțiunii civile

(1) - Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale.

(2) - Acțiunea civilă se exercită de persoana vătămată sau de succesorii acesteia, care se constituie parte civilă împotriva inculpatului și, după caz, a părții responsabile civilmente.

(3) - Când persoana vătămată este lipsită de capacitate de exercițiu sau are capacitate de exercițiu restrânsă, acțiunea civilă se exercită în numele acesteia de către reprezentantul legal sau, după caz, de către procuror, în condițiile art. 20 alin. (1) și (2), și are ca obiect, în funcție de interesele persoanei pentru care se exercită, tragerea la răspundere civilă delictuală.

(4) - Acțiunea civilă se soluționează în cadrul procesului penal, dacă prin aceasta nu se depășește durata rezonabilă a procesului.

(5) - Repararea prejudiciului material și moral se face potrivit dispozițiilor legii civile.

Art.20 – Constituirea ca parte civilă

(1) - Constituirea ca parte civilă se poate face până la începerea cercetării judecătorești. Organele judiciare au obligația de a aduce la cunoștința persoanei vătămate acest drept.

(2) - Constituirea ca parte civilă se face în scris sau oral, cu indicarea naturii și a întinderii pretențiilor, a motivelor și a probelor pe care acestea se întemeiază.

(3) - În cazul în care constituirea ca parte civilă se face oral, organele judiciare

au obligația de a consemna

aceasta într-un proces-verbal sau, după caz, în încheiere.

(4) - În cazul nerespectării vreuneia dintre condițiile prevăzute la alin. (1) și (2), persoana vătămată sau

succesorii acesteia nu se mai pot constitui parte civilă în cadrul procesului penal, putând introduce acțiunea la instanța civilă.

(5) - Până la terminarea cercetării judecătorești, partea civilă poate:

a. îndrepta erorile materiale din cuprinsul cererii de constituire ca parte civilă;

b. mări sau micșora întinderea pretențiilor;

c. solicita repararea prejudiciului material prin plata unei despăgubiri bănești, dacă repararea în natură nu mai este posibilă.

(6) - În cazul în care un număr mare de persoane care nu au interese contrarii s-au constituit parte civilă,

acestea pot desemna o persoană care să le reprezinte interesele în cadrul procesului penal. În cazul în care părțile civile nu și-au desemnat un reprezentant comun, pentru buna desfășurare a procesului penal, procurorul sau instanța de judecată poate desemna, prin ordonanță, respectiv prin încheiere motivată, un avocat din oficiu pentru a le reprezenta interesele. Încheierea sau ordonanța va fi comunicată părților civile, care trebuie să încunoștințeze procurorul sau instanța în cazul în care refuză să fie reprezentați prin avocatul desemnat din oficiu. Toate actele de procedură comunicate reprezentantului sau de care reprezentantul a luat cunoștință sunt prezumate a fi cunoscute de către persoanele reprezentate.

(7) - Dacă dreptul la repararea prejudiciului a fost transmis pe cale convențională unei alte persoane, aceasta nu poate exercita acțiunea civilă în cadrul procesului penal. Dacă transmiterea acestui drept are loc după constituirea ca parte civilă, acțiunea civilă poate fi disjunsă.

(8) - Acțiunea civilă care are ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului și părții responsabile civilmente, exercitată la instanța penală sau la instanța civilă, este scutită de taxă de timbru.

Art. 21 Introducerea în procesul penal a părții responsabilă civilmente

(1) - Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente poate avea loc, la cererea părții îndreptățite potrivit legii civile, în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1).

(2) - Atunci când exercită acțiunea civilă, procurorul este obligat să ceară introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente, în condițiile alin. (1).

(3) - Partea responsabilă civilmente poate interveni în procesul penal până la terminarea cercetării judecătorești la prima instanță de judecată, luând procedura din stadiul în care se află în momentul intervenției.

(4) - Partea responsabilă civilmente are, în ceea ce privește acțiunea civilă, toate drepturile pe care legea le prevede pentru inculpat.

Art.22 Renunțarea la pretențiile civile

(1) - Partea civilă poate renunța, în tot sau în parte, la pretențiile civile formulate, până la terminarea dezbaterilor în apel.

(2) - Renunțarea se poate face fie prin cerere scrisă, fie oral în ședința de judecată.

(3) - Partea civilă nu poate reveni asupra renunțării și nu poate introduce acțiune la instanța civilă pentru

aceleași pretenții.

Art. 23 Tranzacția, medierea și recunoașterea pretențiilor civile

(1) - În cursul procesului penal, cu privire la pretențiile civile, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă

civilmente pot încheia o tranzacție sau un acord de mediere, potrivit legii.

(2) - Inculpatul, cu acordul părții responsabile civilmente, poate recunoaște, în tot sau în parte, pretențiile părții civile.

(3) - În cazul recunoașterii pretențiilor civile, instanța obligă la despăgubiri în măsura recunoașterii. Cu privire la pretențiile civile nerecunoscute pot fi administrate probe.

Art. 24 Exercitarea acțiunii civile de către sau față de succesori

(1) - Acțiunea civilă rămâne în competența instanței penale în caz de deces, reorganizare, desființare sau

dizolvare a părții civile, dacă moștenitorii sau, după caz, succesorii în drepturi ori lichidatorii acesteia își exprimă opțiunea de a continua exercitarea acțiunii civile, în termen de cel mult două luni de la data decesului sau a reorganizării, desființării ori dizolvării.

(2) - În caz de deces, reorganizare, desființare sau dizolvare a părții responsabile civilmente, acțiunea civilă

rămâne în competența instanței penale dacă partea civilă indică moștenitorii sau, după caz, succesorii în

drepturi ori lichidatorii părții responsabile civilmente, în termen de cel mult două luni de la data la care a luat cunoștință de împrejurarea respectivă.

(3) - Abrogat.

Art. 25 Rezolvarea acțiunii civile în procesul penal

(1) - Instanța se pronunță prin aceeași hotărâre atât asupra acțiunii penale, cât și asupra acțiunii civile.

(2) - Când acțiunea civilă are ca obiect repararea prejudiciului material prin restituirea lucrului, iar aceasta este posibilă, instanța dispune ca lucrul să fie restituit părții civile.

(3) - Instanța, chiar dacă nu există constituire de parte civilă, se pronunță cu privire la desființarea totală sau parțială a unui înscris sau la restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii.

(4) - Abrogat.

(5) - În caz de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal, în baza art. 16 alin. (1) lit. b) teza întâi, lit. e), f), g), i) și j), precum și în cazul prevăzut de art. 486 alin. (2), instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă.

(6) - Instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă și în cazul în care moștenitorii sau, după caz, succesorii în

drepturi ori lichidatorii părții civile nu își exprimă opțiunea de a continua exercitarea acțiunii civile sau, după caz, partea civilă nu indică moștenitorii, succesorii în drepturi ori lichidatorii părții responsabile civilmente în termenul prevăzut la art. 24 alin. (1) și (2).

Art. 26 Disjungerea acțiunii civile

(1) - Instanța poate dispune disjungerea acțiunii civile, când soluționarea acesteia determină depășirea

termenului rezonabil de soluționare a acțiunii penale. Soluționarea acțiunii civile rămâne în competența instanței

penale.

(2) - Disjungerea se dispune de către instanță din oficiu ori la cererea procurorului sau a părților.

(3) - Probele administrate până la disjungere vor fi folosite la soluționarea acțiunii civile disjunse.

(4) - Abrogat.

(5) - Încheierea prin care se disjunge acțiunea civilă este definitivă.

Art. 27 Cazurile de soluționare a acțiunii civile la instanța civilă

(1) - Dacă nu s-au constituit parte civilă în procesul penal, persoana vătămată sau succesorii acesteia pot

introduce la instanța civilă acțiune pentru repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune.

(2) - Persoana vătămată sau succesorii acesteia, care s-au constituit parte civilă în procesul penal, pot introduce acțiune la instanța civilă dacă, prin hotărâre definitivă, instanța penală a lăsat nesoluționată acțiunea civilă.

Probele administrate în cursul procesului penal pot fi folosite în fața instanței civile.

(3) - Persoana vătămată sau succesorii acesteia care s-au constituit parte civilă în procesul penal pot să

introducă acțiune în fața instanței civile dacă procesul penal a fost suspendat. În caz de reluare a procesului penal, acțiunea introdusă la instanța civilă se suspendă în condițiile prevăzute la alin. (7).

(4) - Persoana vătămată sau succesorii acesteia, care au pornit acțiunea în fața instanței civile, pot să

părăsească această instanță și să se adreseze organului de urmărire penală, judecătorului ori instanței, dacă punerea în mișcare a acțiunii penale a avut loc ulterior sau procesul penal a fost reluat după suspendare. Părăsirea instanței civile nu poate avea loc dacă aceasta a pronunțat o hotărâre, chiar nedefinitivă.

(5) - În cazul în care acțiunea civilă a fost exercitată de procuror, dacă se constată din probe noi că prejudiciul nu a fost integral acoperit prin hotărârea definitivă a instanței penale, diferența poate fi cerută pe calea unei acțiuni la instanța civilă.

(6) - Persoana vătămată sau succesorii acesteia pot introduce acțiune la instanța civilă, pentru repararea

prejudiciului născut ori descoperit după constituirea ca parte civilă.

(7) - În cazul prevăzut la alin. (1), judecata în fața instanței civile se suspendă

după punerea în mișcare a acțiunii penale și până la rezolvarea în primă instanță a cauzei penale, dar nu mai mult de un an.

Art. 28 Autoritatea hotărârii penale în procesul civil și efectele hotărârii civile în procesul penal

(1) - Hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă acțiunea civilă, cu privire la existența faptei și a persoanei care a săvârșit-o. Instanța civilă nu este legată de hotărârea definitivă de achitare sau de încetare a procesului penal în ceea ce privește existența prejudiciului ori a vinovăției autorului faptei ilicite.

(2) - Hotărârea definitivă a instanței civile prin care a fost soluționată acțiunea civilă nu are autoritate de lucru judecat în fața organelor judiciare penale cu privire la existența faptei penale, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Titlul IV Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii

Sectiunea a 5-a Protectia martorilor

Art. 125 Martorul amenințat- În cazul în care există o suspiciune rezonabilă că viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a martorului ori a unui membru de familie al acestuia ar putea fi puse în pericol ca urmare a datelor pe care le furnizează organelor judiciare sau a declarațiilor sale, organul judiciar competent acordă acestuia statutul de martor amenințat și dispune una ori mai multe dintre măsurile de protecție prevăzute la art. 126 sau 127, după caz.

Art. 126 Măsurile de protecție dispuse în cursul urmăririi penale

(1) - În cursul urmăririi penale, odată cu acordarea statutului de martor amenințat, procurorul dispune aplicarea uneia sau a mai multora dintre următoarele măsuri:

a. supravegherea și paza locuinței martorului sau asigurarea unei locuințe temporare;

b. însoțirea și asigurarea protecției martorului sau a membrilor de familie ai acestuia în cursul deplasărilor;

c. protecția datelor de identitate, prin acordarea unui pseudonim cu care martorul va semna declarația sa;

d. audierea martorului fără ca acesta să fie prezent, prin intermediul mijloacelor audiovideo de transmitere, cu vocea și imaginea distorsionate, atunci când celelalte măsuri nu sunt suficiente.

(2) - Procurorul dispune aplicarea unei măsuri de protecție din oficiu sau la cererea martorului, a uneia dintre părți sau a unui subiect procesual principal.

(3) - În cazul aplicării măsurilor de protecție prevăzute la alin. (1) lit. c) și d), declarația martorului nu va cuprinde adresa reală sau datele sale de identitate, acestea fiind consemnate într-un registru special la care vor avea acces doar organul de urmărire penală, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța, în condiții de confidențialitate.

(4) - Procurorul dispune acordarea statutului de martor amenințat și aplicarea măsurilor de protecție prin

ordonanță motivată, care se păstrează în condiții de confidențialitate.

(5) - Procurorul verifică, la intervale de timp rezonabile, dacă se mențin condițiile care au determinat luarea măsurilor de protecție, iar în caz contrar dispune, prin ordonanță motivată, încetarea acestora.

(6) - Măsurile prevăzute la alin. (1) se mențin pe tot parcursul procesului penal dacă starea de pericol nu a încetat.

(7) - Dacă starea de pericol a apărut în cursul procedurii de cameră preliminară, judecătorul de cameră

preliminară, din oficiu sau la sesizarea procurorului, dispune măsurile de protecție prevăzute la art. 127.

Dispozițiile art. 128 se aplică în mod corespunzător.

(8) - Măsurile de protecție prevăzute la alin. (1) lit. a) și b) se comunică autorității desemnate cu punerea în executare a măsurii.

Art. 127 Măsurile de protecție dispuse în cursul judecății- În cursul judecății, odată cu acordarea statutului de martor amenințat, instanța dispune aplicarea uneia sau a mai multora dintre următoarele măsuri:

supravegherea și paza locuinței martorului sau asigurarea unei locuințe temporare;

b. însoțirea și asigurarea protecției martorului sau a membrilor de familie ai acestuia în cursul deplasărilor;

c. nepublicitatea ședinței de judecată pe durata ascultării martorului;

d. ascultarea martorului fără ca acesta să fie prezent în sala de judecată, prin intermediul mijloacelor audiovideo de transmitere, cu vocea și imaginea distorsionate, atunci când celelalte măsuri nu sunt suficiente;

e. protecția datelor de identitate ale martorului și acordarea unui pseudonim sub care acesta va depune mărturie.

Art. 128 Dispunerea măsurii protecției martorului în cursul judecății

(1) - Instanța dispune aplicarea unei măsuri de protecție din oficiu, la cererea procurorului, a martorului, a părților sau a persoanei vătămate.

(2) - Propunerea formulată de procuror cuprinde:

a. numele martorului care urmează a fi ascultat în faza de judecată și față de care se dorește dispunerea măsurii de protecție;

b. motivarea concretă a gravității pericolului și a necesității măsurii.

(3) - Atunci când cererea este formulată de celelalte persoane prevăzute la alin. (1), instanța poate dispune ca procurorul să efectueze de urgență verificări cu privire la temeinicia cererii de protecție.

(4) - Cererea se soluționează în camera de consiliu, fără participarea persoanei care a formulat cererea.

(5) - Participarea procurorului este obligatorie.

(6) - Instanța se pronunță prin încheiere motivată, care nu este supusă căilor de atac.

(7) - Încheierea prin care se dispune măsura de protecție se păstrează în condiții de confidențialitate. Dacă

protecția martorului este necesară și după rămânerea definitivă a hotărârii, sunt aplicabile dispozițiile legii

speciale.

(8) - Măsurile de protecție prevăzute la art. 127 lit. a) și b) se comununică autorității desemnate de lege cu punerea în executare a măsurilor.

Art. 129 Audierea martorului protejat

(1) - În situațiile prevăzute la art. 126 alin. (1) lit. d) și art. 127 lit. d), audierea martorului se poate efectua prin intermediul mijloacelor audiovideo, fără ca martorul să fie prezent fizic în locul unde se află organul judiciar.

(2) - Abrogat.

Lista itemilor din interviurile realizate cu victimele

Perioada de recuperare și reflecție	1. Cum ați scăpat din situația de exploatare/ traficare? 2. Care a fost prima organizație cu care ați venit în contact după ce ați scapat? Cum ați intrat în contact cu aceasta? 3. Ați fost informat/ă asupra dreptului la o perioadă de recuperare și reflecție și asupra posibilității de a beneficia de asistență (juridică, socială, psihologică), protecție? Dacă da, de către cine și când ați fost informat/ă? 4. Ați beneficiat (de facto) pe o perioadă de recuperare și reflecție? 5. Ați primit imediat asistența sau/și protecție? De ce tip de asistență ați beneficiat și din partea cui? (juridică, socială, psihologică etc.) 6. Cum apreciați asistența și protecția primită? (dacă a existat)
Investigații ale poliției	A fost dorința dumneavoastră de a raporta la poliție ce s-a întamplat? Dacă da: Considerați că plângerea formulată împotriva traficantului/traficanților a fost luată în serios de către autorități în cursul investigațiilor? Vă rugăm explicați răspunsul. Daca nu: ce s-a întâmplat? 8. Ați beneficiat de asistență juridică/de avocat în decursul investigațiilor poliției? Daca da: cum ați beneficiat de un avocat, ați fost multumit/ă de serviciile sale? Dacă nu: ati primit un avocat ulterior? Când? 9. Ați fost informat/ă de evoluția cazului? Dacă da, când și de către cine?

Investigații transfrontaliere ale poliției (dacă este cazul)	10. Ați avut contact cu/ați raportat cazul poliției din ambele țări-țara de destinație si România? Dacă da: ce tip de contact ati avut cu poliția din țara de destinație (declaratie la politie, mărturie în instanță etc.)? 12. Ați avut un avocat în țara de destinație? 13. Ați fost informat/ă despre evolutia cazului in fiecare țară? Dacă da, de către cine? 14. Dacă a trebuit să călătoriți în țara de destinație pentru investigații ale poliției, cine a fost responsabil cu organizarea pregătirilor pentru audiere, călătorie, cazarea dumneavoastră?
Examinare medicală	15. Ați fost supus/a unei investigații medicale (unde, cand)? 16. V-ați dat acordul? V-au comunicat că rezultatele investigațiilor medicale pot fi utilizate în procesul penal?
Urmărire penală	17. Ați fost audiat/a de un procuror? 18. Ați avut avocat să vă reprezinte? Dacă da: cum ați obținut avocatul, sunteți mulțumit de el/ea (argumentați raspunsul) 19. Ne puteți spune dacă la audiere a fost prezent un psiholog sau un asistent social pentru a va susține? Dacă nu, v-ați întâlnit cu un psiholog sau consilier social înainte și ați discutat cu aceștia despre ce înseamnă audierea? 20. Ați fost confrunta/ă direct cu traficantul/traficanții în timpul audierii? Dacă da, când? Cum au decurs lucrurile?

Etapa judecatorească	21. A existat un proces (prima instanță, apel, recurs)? 22. Dacă da: când a început procesul? Cât timp a trecut de la raportarea cazului la poliție până la începerea procesului? 23. Ați beneficiat de vreo măsură de protecție înainte/in timpul/și ulterior procedurilor penale: a)audierea victimei în ședința secretă; b)audierea victimei fără prezența inculpatului/ inculpaților; c)audierea victimei prin mijloace audio-video: d) utilizarea în instanță a declarației dată de victimă în cursul investigațiilor penale, astfel încât victima să nu mai dea o noua declarație; e)excluderea publicului din sala de judecată; f) excluderea mass-mediei din sala de judecată: g)pastrarea secretă a adresei victimei; h) pastrarea secreta a identității victimei; i) escorta din partea poliției la audieri; j) camera separată pentru victima și inculpat; k) număr de telefon la care victima să sune în caz de amenințări; i) evitarea confruntării față în față cu traficantul/ asociații săi/familia sa i) alte măsuri(vă rugăm indicați) 24. Ați fost întrebat/ă despre viața dumneavoastră privată? (exemplu relații sexuale/ trecut)? 25. Aveți avocat care să vă apere interesele în instanță? Dacă da, cum ați obținut un avocat (avocat al unei organizații/instituții/din oficiu)? 26. Vă pregătiți avocatul pentru proces? Dacă da, cum? 27. Cum evaluați relația cu avocatul?

Compensații	28. Ați fost informat/ă asupra posibilității de a obține compensații pentru prejudiciile suferite? (exemplu daune fizice, psihologice, materiale, banii pe care i- ați plătit traficantului pentru călătorie, casa, masa, pentru îngrijirea medicală și psihologică, compensații pentru sumele pe care le-ați câștigat și pe care ați fost obligat/ă să le dați traficantului sau compensații pentru salariile neplătite). Dacă da, de către cine? 29. Dumneavoastră sau avocatul ați solicitat despăgubiri financiare în procesul penal? 30. Dumneavoastră sau avocatul ați solicitat despăgubiri financiare printr-o actiune civilă? 31. Dumneavoastră sau avocatul ați solicitat compensații financiare în alte moduri (din partea statutului, dacă este cazul). Ați primit de facto compensația acordată? Dacă nu, ne puteți spune din ce cauză nu ați primit-o?
Siguranta – evaluarea măsurilor luate pentru protejarea victimelor	32. Dumneavoastră sau familia dumneavoastră ați avut probleme de siguranță după ce ați raportat la poliție/înainte, în timpul sau ulterior procedurilor penale? Dacă da, ce măsuri au fost luate pentru protecția dumneavoastră/a familiei dumneavoastră? Au fost suficiente?
Evaluare - în general	33. Dacă ar fi să decideți din nou să raportați cazul la poliție, să demarați procedura penală, ați mai efectua acest lucru sau nu? Vă rugăm argumentați răspunsul.